

A dopping jogi kérdései

Tanulmány
(a szerző szakdolgozata alapján)

dr. Pásztor Csilla

2006

A mű elektronikus változatára a Creative Commons - Attribution-NonCommercial-NoDerivs (Jelöld meg!-Ne add el!-Ne változtasd!) licenc feltételei érvényesek: a művet a felhasználó másolhatja, többszörözheti, amennyiben feltünteti a szerző nevét és a mű címét, de nem módosíthatja, nem dolgozhatja át és kereskedelmi célra sem használhatja fel. A műre vonatkozó felhasználási feltételek részletes szövege az alábbi címen tekinthető meg:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/hu/>

TARTALOM

Összefoglalás

Bevezetés

- 1. A sport közigazgatási rendszerének történeti kialakulása hazánkban*
- 2. A sport és testkultúra középtávú fejlesztési és irányítási tervei*

A doping alkalmazásának tilalma és ennek jogi szabályozása

A hatályos dopingellenes jogszabály, az 55/2004. (III. 31.) kormányrendelet

Az állam dopingellenes feladatai

A Nemzeti Dopingellenes Koordinációs Testület, és a sportköztestületek felelősségi rendszere

- Az országos sportszövetségekre vonatkozó felelősségi szabályok*
- A sportszervezetekre vonatkozó szabályok*
- A versenyzőre és sportszakemberre vonatkozó szabályok és szankciók*

A dopingellenes küzdelem középtávú stratégiája

- A Dopingellenes Ügynökség első szinten végzendő feladatai*
- A Dopingellenes Ügynökség második szinten végzendő feladatai*
- A Dopingellenes Ügynökség harmadik szinten ellátandó feladatai*

Módosítási lehetőségek, javaslatok a sporttal kapcsolatos jogszabálykörben

- 1. A doping büntetőjogi szabályozásának lehetősége*
- 2. A dopingvizsgálatról szóló értesítés problémaköre*
- 3. A sportoló kötelezettsége az orvosi ellátással kapcsolatban*
- 4. A sportjoggal kapcsolatos egyéb módosítási javaslatok*

Mellékletek

- 1. Melléklet A sport és testkultúra középtávú fejlesztési és irányítási tervei*
- 2. Melléklet WADA-KÓDEX*

Irodalomjegyzék

Összefoglalás

Diplomamunkám központi kérdéseként a sport napjainkban aktuális, sok vitát kiváltó problematikájával, a doppingolással, illetve ennek megakadályozását célzó jogi szabályozással foglalkoztam. Összevettem a nemzetközi (WADA Kódex), és a hatályos magyar szabályozást (55/2004. (III. 31.) kormányrendelet), vizsgálva a két szabályozás egymással való összhangját. Elemeztem a versenysportban utóbbi időben történt doppingügyek kivizsgálásának és szankcionálásának problematikus kérdéseit, és ezekből kiindulva – a külföldi, elsősorban az Unió országainak szabályozási eszköztárát is figyelembe véve – megállapítottam a szabályozás azon legfontosabb gyenge pontjait, melyek módosításával a doppingellenes tevékenység jogi eszköztára eredményesebbé tehető.

Részletes vizsgálatok alapján javaslatot teszek a doppingügyek feltárásánál és kezelésénél problematikusnak ítélt alábbi fő kérdések jogi kezelésére

- a doppingolás büntetőjogi szabályozására,
- a doppingvizsgálatról való értesítés megoldására,
- a sportoló orvosi vizsgálattal kapcsolatos kötelezettségeinek meghatározására, valamint
- a doppingtartalmú gyógyszerek gyártói jelölésére.

A dopping kérdéskörén túlmenően áttekintettem a sport jogi szabályozásának és a doppingtilalom jogi szabályozásának történetét, összefoglaltam a jogi szabályozás kialakulását hazánkban, összevetve a külföldi jogfejlődéssel.

Részletesen foglalkoztam a hazai sport és a doppingellenes tevékenység fejlődését középtávon, 2006 – 2013 között, meghatározó fejlesztési stratégiákkal, a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiával és a Nemzeti Doppingellenes Stratégiával, melynek megvalósulása hazánk Unió-s Tervének uniós forrásokból támogatott része. Meghatároztam azokat a legszükségesebb kérdéseket, melyeknél a jog eszközeivel napjaink sportéletének problémái mérsékelhetők lennének. Ebben a körben javaslatot teszek a választott sportegyesületi és sportszervezeti tisztségviselői funkciók betöltéséhez szakmai követelmények (gazdasági, jogi, diplomáciai) előírására, valamint a sportegyesületek és szövetségek vezetési és ellenőrzési funkciójának erőteljes szétválasztására.

A jelesre minősített szakdolgozat ill. az ebből készült tanulmány a sportszervezetek által használt dokumentummá vált.

Bevezetés

1. A sport közigazgatási rendszerének történeti kialakulása hazánkban¹

A testnevelés és a sport, mint társadalmi jelenség, a 18. sz. végének, a 19. sz. elején született, a sportolók számának folyamatos növekedésével a 19. sz. második felében váltak a világ nagy civilizációs folyamatának részévé és szükségszerűen a tudatos társadalomtervezés elemeivé. Kezelésük társadalomirányítási feladattá vált, szükséges lett, hogy önálló közigazgatási egységként kapcsolódjanak az állami közigazgatáshoz.

A magyar testnevelési és sport szakigazgatási rendszer meglehetősen viharos múlttal rendelkezik. A magyar közigazgatás az európai államok közigazgatásához képest mintegy 100 éves késéssel alakult ki, a testnevelés és a sport szakigazgatás területén ez a késés még ennél is nagyobb.

Az 1921. évi 53 sz. törvénycikk megalkotása előtt Magyarországon egységes testnevelés és sport szakigazgatás nem létezett. A testnevelést és a sportot eleinte az önszerveződő polgári egyesületek családjába tartozó sportegyesületek, egyletek formájában művelték. Felügyeletüket közvetlenül a belügyminiszter látta el, alapvetően rendészeti, nem pedig igazgatási jelleggel. A felügyeleti feladat elsősorban a sok nézőt – sokadalmat – vonzó sportrendezvények rendjének biztosításában merült ki, igazgatási feladatokat nem láttak el.

Az 1921. évi 53. sz. tc. bevezetésével a testnevelés és a sport ügyeinek irányítását a Vallás és Közoktatási Minisztériumra bízta.

A Vallási és Közoktatási Minisztérium (VKM) létrehozta a főhatóságként működő Országos Testnevelési Tanácsot és ezen keresztül irányította közvetlenül a sportegyesületek által létrehozott szakszövetségeket valamint az új szervezeti láncszemként kialakított területi testnevelési felügyelőket. A helyi közigazgatás az egyesületekben űzött versenysporttal és kedvtelési amatőr sporttal nem volt kapcsolatban.

A harmincas években szinte minden európai országban nagyobb szerepet vállalt az állam a sport és a testnevelés igazgatásában. Az első világháború után az egyes európai országokban a politika a versenysportban elért eredményeket a nemzeti nagyság bizonyításának egyik eszközeként kezelte, a testnevelést pedig a harci felkészülés és a hazafias nevelés egyik tömegbázisaként használta. Jugoszláviában már 1930-ban létrehozták a sportminisztériumot.

Magyarországon csak 1941-ben történik változás, amikor az 5520/1941 sz. miniszterelnöki rendelet első szakaszában rögzítik, hogy az ifjúság testnevelését és a sportot országos hatáskörrel rendelkező, kinevezett vezető révén kell irányítani. Ez a rendelet meghatározza az országos vezető feladatkörét, a rendelet végrehajtására pedig létrehozták a VKM – en belül az Országos Sportközpontot.

A II. világháború után a VKM irányítás kiegészült egy koalíciós alapon létrehozott népképviselői szervvel a Nemzeti Sport Bizottsággal.

¹ Pásztor Csilla: A Sporttörvény. Évfolyamdolgozat, IV. évf. KRE Jogi Kar 2004. november. A dolgozat a sport jogi szabályozása során életbe lépett fontosabb jogszabályok kronologikus felsorolásán túlmenően a törvények lényegi tartalmi részeit is ismerteti, bemutatva a sportjog külföldi példákhoz, a belpolitikai igényekhez és a társadalmi elvárásokhoz kapcsolódó fejlődését, egészen a Sportról szóló 2004. évi I. törvényig, melyet részletesen analizál.

Az 1948. március 5-i minisztertanácsi rendelettel megszüntették a VKM sporttal foglalkozó IX. főosztályát és megalakították az Országos Sport Hivaltalt (OSH), amely a versenysport szervezésével és támogatásával foglalkozott, de a tömegsporttal kapcsolatban nem voltak feladatai.

A tanácsrendszer kialakításával egy időben az 1951. évi 2 tvr.-el az Országos Sport Hivaltalt megszüntették, és létrehozták az Országos Testnevelési és Sport Bizottságot (OTSB), amely a Minisztertanács mellé rendelve működött, valamint az OTSB helyi megfelelőit, a megyei, városi Testnevelési és Sport Bizottságokat (TSB).

1958-ban újból megváltoztatták a testnevelési és sport szakigazgatását: az Elnöki Tanács törvényerejű rendeletével létrehozták a Magyar Testnevelési és Sport Tanácsot oly módon, hogy ennek helyi szervei a megyei, városi tanácsok művelődési osztályainak keretei közé kerültek.

Az újabb politikai változás következtében az 1962. évi 19 sz. tvr. alapján először tömegszervezet, majd társadalmi szervezet formájában a sportegyesületek szövetségeként megalakult a Magyar Testnevelési és Sportszövetség (MTS).

Az igazgatási rendszert 1973-ban átalakították, létrehozva az Országos Testnevelési és Sporthivaltalt (OTSH). Az OTSH által vezetett irányítási rendszer a tanácsokhoz delegálta a helyi szakigazgatási feladatokat, a tanácsokon keresztül látta el a sport állami támogatását és természetesen érvényesítette a centralizált állami törekvéseket ill. kérte számon az állami elvárásokat.

Csaknem másfél évtized múltán újabb változtatást hajtottak végre: az 1986. évi 9 sz. törvényerejű rendelettel, francia példát tartva szem előtt, létrehozták az Állami Ifjúsági és Sporthivaltalt, amely azonban üres forma maradt, mert a sport anyagi támogatását nem volt módja biztosítani. A rendszer sikertelenségét korrigálandó röviddel ezután ismét átszervezték a sport szakigazgatását: az 1989. június 30-án kelt minisztertanácsi rendelettel létrehozták az Országos Sporthivaltalt, amely a Művelődési Minisztérium szervezetén belül működött, ugyanakkor a tanácsokhoz rendelt helyi szakigazgatási szervek további sorsával nem foglalkoztak, ezek átalakulására nem hoztak egyértelmű döntést.

1992. január 1-től ismét változtattak a szakirányításon: létrehozták az Országos Testnevelési és Sporthivaltalt (ilyen elnevezéssel már volt főhatóság) amely a kormány irányítása alá, a Miniszterelnöki Hivatalhoz tartozó önálló, országos hatáskörű államigazgatási szerv volt, elnöke államtitkári rangba került, és így a sportot érintő döntési folyamatokban közvetlenül részt tudott venni. Az OTSH működésének törvényességi felügyeletét kezdetben a kormány tárca nélküli minisztere látta el, 1993 elejétől, pedig a mindenkori belügyminiszter volt ezzel a feladattal megbízva.

1996-ban új, a sport egészét átfogóan tárgyaló törvény lépett hatályba, az 1996. évi LXIV. törvény. A sport átfogó szabályozásának szükségessége már nagyon időszerű volt, hiszen a Klebelsberg Kuno idejéből származó 1921. évi LIII. törvénycikk óta – tehát mintegy 75 éve – nem született a testnevelést és sportot átfogóan szabályzó törvény. Ugyancsak ekkor alkották meg az 1996. évi LXV. törvényt, amely a sportcélú ingatlanok tulajdoni helyzetét kezelte.

A sport és a vele kapcsolatos ügyek szabályozására sok jogszabály született ebben az időszakban. Ezek közül kiemelendő az olimpiai bajnokok járadékáról szóló 1997. évi XXII. tv, majd a járadékot más kategóriájú élsportolókra is kiterjesztő 1998. évi LXXXI. tv, valamint az ezek realizálását segítő 59/1998, a 70/1999, és a 71/1999 sz. kormányrendelet. Ekkor született a doppingszerek használatának tilalmáról szóló 86/1998 sz., valamint a sportesemények rendezéséről és a nézők biztonságáról szóló kormányrendelet is.

A sportközigazgatás központi irányítását az 1998. évi LXXXVI. tv. teljesen újjá alakította azzal, hogy a magyar sport történetében először minisztériumi szintre emelte a testnevelés és sport ügyét és 1999. január 1-től létrehozta a Gyermek -, Ifjúsági és Sportminisztériumot.

Az új minisztérium bábáskodásával született meg az új állami irányításhoz alkalmazkodó új sporttörvény, a 2000. évi CXLV tv, amelyet azonban már a következő évben háromszor módosítottak.

A legújabb sporttörvényt, a 2004. évi I. törvényt², a közben megjelent módosítások

összefoglalása mellett elsősorban az Európai Sport Charta intézkedéseinek honosítása indokolta, és ez a sportot jelenleg szabályzó komplex törvény.

2004-ben a sport állami irányításában ismét változás következett be: a sport miniszteri szintű irányítását megszüntették és a sportügyeket a 297/2004 (X. 28) kormányrendelettel, 2004. október 29-i hatállyal, a Miniszterelnöki Hivatalban létrehozott Nemzeti Sporthivatal kezelésébe, önálló államtitkári felügyelet alá helyezték. A 2005-ben újabb változás következett be: az Stv-t módosító 2005. évi XIII. tv. alapján a Nemzeti Sporthivatal a Belügyminisztérium részeként a belügyminiszter felügyelete alá került.

2. A sport és testkultúra középtávú fejlesztési és irányítási tervei

Az Európai Unió 2005 decemberében fogadta el – általunk, magyar állampolgárok által is nyomon követhető, látványos vitában – a 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó uniós költségvetést, mely költségvetés egyik célja a tagállamok középtávú (2007-2013) fejlesztési terveinek megvalósítását elősegítő uniós támogatási források biztosítása.

A magyar fejlesztési terv a sport és a testkultúra fejlesztésére is tartalmaz programot.

Ennek a programnak alapja a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia³ (továbbiakban: Sportstratégia) ami a sportkultúra 2007-től 2013-ig szóló középtávú, egyes vonatkozásaiban 2020-ig áthúzódó feladatokat is megszabó, fejlesztési terve. A Sportstratégia része a 2007-2013 közötti időre vonatkozó nemzeti Európa Tervnek, ill. a Nemzeti Fejlesztési Terv II-nek, amely az Európa Terv uniós források bevonásával megvalósuló része.

Az Stv. kidolgozása és elfogadása után (2004. évi I. tv.; hatályos: 2004. március 13-tól) több mint egy évvel, 2005. áprilisában került sor a Sport XXI Nemzeti Sportstratégia tervezetének szakmai vitára bocsátására. Jóllehet a Stratégia munkálatai már az Stv. elfogadása előtt elkezdődtek és folyamatban voltak, a belőlük következő jogi megfontolások még nem kerülhettek be az Stv-be.

A Sportstratégia – és háttéranyagai⁴ – igen alapos, a sport helyzetét modern módszerekkel vizsgáló, a részletkérdéseket is feltáró, a kapott eredmények analizálásán alapuló és annak

² Pásztor Csilla: A Sporttörvény. Évfolyamdolgozat, IV. évf. KRE Jogi Kar. 2004. november. A dolgozat a sportról szóló 2004. évi I. törvényt részletesen vizsgálja és bemutatja az előző sporttörvényhez képest megvalósított változtatásokat, analizálja és ennek alapján indokolja a változtatások okait. További módosító javaslatokat tesz a törvényre vonatkozóan.

³ Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia (Tervezet), Budapest, 2005. április. Nemzeti Sporthivatal. p. 32.

⁴ A háttéranyagok a következők:

a) Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához, Budapest, 2005. április. Nemzeti sporthivatal. P. 104.

alapján integrális megállapításokat megfogalmazó mű, amelyek alkalmasak a nemzeti sportélet egészének új, a XXI. század követelményeinek megfelelő alapokra való helyezésére.

A Sportstratégia a sportkultúra – a versenysport, diáksport, rekreációs sport – közigazgatási és támogatási rendszerének mélyreható reformját fogalmazza meg.

Közigazgatási és ehhez kapcsolódó szervezeti kérdésekben új feladatokat szab meg az állami vezetés részére, átszervezési javaslatot ad a sport felső vezetésének átalakítására, megváltoztatja a területi sportigazgatás, valamint a kistérségi és települési sportigazgatás szervezeti rendszerét és feladatait.

A kormányzati támogatási rendszer tekintetében alapvető változást javasol abban, hogy az állami támogatás közvetlenül a sportegyesületekhez kerüljön, hogy az állami juttatások az adott sportág teljesítményétől függjenek, hogy az állami támogatás mellett a szponzori támogatás mértéke növekedjen adókedvezmények nyújtása révén, hogy a szerencsejátékok bevételeinek nagyobb része kerüljön a sportszférába, hogy a sportszféra pénzügyi tevékenysége átlátható és szigorúan ellenőrizhető legyen.

Sportszakmai feladatok jobb ellátása érdekében a sportinformációs rendszer kialakítását írja elő, átszervezést javasol a sporttudományok, a sportoktatás minden szintje és a sportorvosi ellátás területeire. A sporttevékenység feltételrendszerének megteremtése érdekében koncepciókat és akciókat javasol. Ilyenek a Tornaterem építési program; Tanuszoda építési program; Sport a kistépüléseken program; Sporttal a közösségekért program; Olimpiai központok fejlesztése; Stadionkorszerűsítési program; Élet a vizeinken program; Jégcsarnok építési program; Turista- és kerékpárútvonalak fejlesztési program; Tornaterem a lakosságért program; Sportágspecifikus létesítményfejlesztési program.

A Sportstratégia egy koncepcionális munka, amely nem olyan részletes, hogy arra a szükséges jogszabály-módosításokat alapozni lehessen. A vázolt generális változtatás igényből azonban következik, hogy bevezetése a jogszabályok tömegénél követel meg változtatásokat: szükségessé teszi a Sporttörvény alapos változtatását, a Btk. és a Közigazgatási törvény módosítását, a pénzügyi és adótörvények korrekcióját.

Tekintettel arra, hogy a Sport XXI Nemzeti Sportstratégia a nemzeti sportkultúra és a versenysport szervezésének, irányításának jövőre vonatkozó lényegi változásait határozza meg, a sport közeljövőben várható jogi szabályozásának megértéséhez nélkülözhetetlen a Stratégia részletesebb ismerete, ezért – bár ez a dolgozat tárgyához közvetlenül nem kapcsolódik- szükségesnek tartottam a Stratégia lényegének összefoglalását, és a dolgozat szemszögéből szükséges elemzését. A terjedelmi korlátok miatt dolgozatomban ezen részét nem csatolhatom diplomamunkámhoz, de a későbbiek során levont következtetések és utalások miatt bemutatását szükségesnek tartom, így a munkámhoz 1. számú mellékletként csatolom.

b) Adatszolgáltatások a 166/2004 (V. 21) Kormányrendelet alapján: Adatszolgáltatás a Sportinformációs Rendszer részére; Létesítményfejlesztési adatszolgáltatás; Tanuszoda építési program adatszolgáltatás.

Az adatszolgáltatók: a sportszervezetek, a versenyrendszert működtető sportszövetségek, a sportköztestületek, a sportközalapítványok, a helyi önkormányzatok, a sportlétesítmények tulajdonosai.

c) Az Európa Terv keretében megvalósuló Sport Létesítményfejlesztési Program, amit a 1055/2004 (VI. 8) Kormányhatározat indított el.

A dopping alkalmazásának tilalma és ennek jogi szabályozása

A modern olimpia létrehozásánál alapelveként már megjelent a tisztességes játék, a fair play fogalma. Az első időkben a tisztességes játékot alapvetően a szabályok betartásaként, az ellenfél és a verseny tiszteleteként értelmezték, és csak később, a televíziós közvetítések elterjedése után, amikor a verseny győztesek anyagi és morális megbecsülése már nagymérvűvé vált, került előtérbe a teljesítményfokozó szerek és módszerek alkalmazása, ekkor lett a tisztességtelen játék egyik formája, ettől fogva beszélhetünk a mai értelemben vett doppingolásról.

A doppingolás⁵ nem új fogalom, szinte egyidős az ember harci- és sportküzdemeivel. Az ókori olimpiákon szokás volt, hogy a versenyek résztvevőit a játékok kezdete előtt 4-6 hétre elkülönítették a többiektől, részben, hogy biztosítsák az azonos körülményeket a felkészüléshez, részben, hogy megakadályozzák a teljesítményfokozó szerek használatát. Az ókori görög sportolók hittek abban, hogy különböző állati és növényi eredetű szerek fogyasztása javíthatja képességeiket. Az ókortól napjainkig⁶ használnak ilyen természetes származású teljesítményfokozókat, pl. a dél amerikai indiánok egy ottani gombafajtából készült kivonat hatására több napon át képesek futni, Délkelet-Ázsiában pedig a bétel ma is mindennapos élénkítő szer.

Sportversenyekre vonatkozóan az élénkítő szerek használatát a századfordulón említették először a La Manche csatorna átúsásával kapcsolatban. Nagyobb számban a kerékpárosok nyúltak először teljesítményfokozó szerekhez, és éppen velük kapcsolatban a profi kerékpársport hazájának számító országokban (Franciaország, Belgium, Olaszország) hozták meg az első doppingellenes rendelkezéseket. A doppingolás ezután lassan elterjedt a versenysportban. A doppingolási módszerek legkülönbözőbb, a laikusok számára egészen fantasztikus megoldásai – pl. a versenyzők (NDK) korábban levett, és oxigénnel dúsított vérének közvetlenül a verseny előtt való visszainjektálása, az ún. vérdopping, vagy olimpiai versenyen a magyar öttusázókat is érintő alkoholfogyasztás lövészet előtt, stb. – váltak, többnyire később, ismertté. Olimpián először 1968-ban Mexikóban végeztek doppingellenőrzést, az ezután következő olimpiákon az ellenőrzés egyre szigorodott, a legutóbbi Athéni olimpián már 24 doppingvizsgálat lett pozitív, ezek közül sajnos 5 magyar. Más versenyeken is eluralkodott a doppingolás: egy nevezetes eset a Tour de France 1998. évi versenye, ahol olyan mérvű tömeges doppingolást fedeztek fel és olyan nemzetközi botrány keletkezett, ami közvetlen kiváltó oka lett a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) megalapításának.

A döntő lökést a doppingszerek használatának növekedésében az hozta, hogy a versenyeket a televízió kezdte közvetíteni. Ettől kezdve reklámpiar felfedezte a versenysportot és kezdett a pénz a versenysportba áramlani. A győztesek hatalmas díjakkal lettek gazdagabbak, és ezért

⁵ A dopping szó a dél-afrikai eredetű, ahol a kaffer törzsek nyelvén ez egy bódító, felfokozott idegi állapotot eredményező pálinkaféleség neve, melyet kultikus törzsi események során ittak. A szó a XIX. század végén került az angol nyelvbe, ahol löversenyekkel kapcsolatban dope formában említene a korabeli írások. Napjainkban a dopping fogalma: a doppinglista szerinti hatóanyagot tartalmazó teljesítményfokozó - vagy annak elfedését, illetve gyorsabb kiürítését elősegítő - szer, készítmény vagy élettani vegyület, továbbá a tiltólista szerinti módszer alkalmazása.

⁶ A MOB honlapján (www.MOB.hu) található információ.

egyes versenyzők önkárosító módon is hajlandók voltak teljesítményüket fokozni. Jellemző az a nemzetközi felmérés⁷, ahol fiatalokat kérdeztek meg arról, hogy milyen áldozatokat hoznának egy olimpiai bajnoki éremért. A válaszadók 60 %-a hajlandó lett volna az egészséget is súlyosan károsító szert használni azért, hogy gyorsan jussanak dicsőséghez, pénzhez, hírnévhez. Ez a válasz rámutat arra, hogy a sportolókat nem az egészségük károsodása miatt érzett félelem, hanem a lebukással járó eltávolítás veszélye tarthatja vissza a doppingolástól. Ebből adódik, hogy a doppingellenes küzdelem alapelve a folyamatos ellenőrzés, és a szigorú, elsősorban a versenyzői pályát veszélyeztető büntetés.

A dopping a sportkultúra negatív jelensége, mellyel szemben elsősorban a sporttársadalom összefogása, de mert a sport az egyetemes kultúra része, az egész társadalom összefogása szükséges, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt. A doppingellenes küzdelem normatív szabályozása először nemzeti keretek között jött létre, de a 80-as évek elejére már a nemzetközi összefogás kialakult.

Az Európa Tanács keretein belül 1989-ben létrejött a tiltott teljesítményfokozó szerek és módszerek elleni 135. számú Egyezmény⁸. Az Egyezmény célja a dopping csökkentése, lehetőség szerint felszámolása, melynek érdekében az aláíró államok vállalták, hogy saját alkotmányos kereteik között megteszik az Egyezmény végrehajtásához szükséges intézkedéseket, ill. létrehozzák azokat a rendelkezéseket, melyek a tiltott doppingeszközök és módszerek sportban való alkalmazását és hozzáférhetőségét visszaszorítani képesek. Az Egyezmény kiemeli a nemzetközi együttműködés fontosságát mind állami mind pedig sportszervezeti szinten. Varsóban 2002. szeptember 12-én aláírták az Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyvét, amelynek az a célja, hogy az Egyezményben foglaltakat javítsák és a kivitelezést elősegítsék. A Kiegészítő Jegyzőkönyv szerint az aláíró államok kölcsönösen elismerik nemzeti doppingellenes szervezeteik jogát arra, hogy az Egyezmény más tagállamaiból érkező sportolókon olyan doppingellenőrzéseket végezzenek, amelyek a fogadó állam előírásainak megfelel, és elismerik a WADA és az irányítása alatt álló doppingellenőrző szervezetek jogát arra, hogy területükön versenyen kívül is saját normáik szerinti ellenőrzéseket végezzenek.

Magyarország 1989-től állandó tagot delegált az Európa Tanács Doppingellenes Megfigyelő Csoportjába, majd 1990-től csatlakozott ehhez a szervezethez és létrehozta azt az apparátust amely az elmúlt években a magyar doppingellenes tevékenységet végezte.

Hazánkban az első kifejezetten doppingellenes jogszabály a sportról szóló 1996. évi LXIV. törvény 1998-os módosításával beépített felhatalmazás alapján elkészített 86/1998. (V. 6.) Korm. rendelet⁹ volt. Ez a rendelet megfelelt a nemzetközi elvárásoknak, tartalmazta az általános doppingtilalmi klauzulát, rendelkezett a doppingellenes munka szerveiről és szabályairól.

A nemzeti és nemzetközi doppingellenes szabályok megalkotása és azok alkalmazása ellenére a doppingeszközök használata világszerte továbbra is terjedt, amely szükségessé tette a kor-

⁷ A MOB honlapja (www.MOB.hu) A doppingolás története az ókortól a római olimpiáig.

⁸ Az Egyezmény 1989 november 16-án került elfogadásra Strasbourgban. Az Egyezményhez a Magyar Köztársaság 1990. január 29-én csatlakozott (aláírta és ratifikálta) és hazánkban 1990. március 1-én lépett hatályba. Az Egyezmény kihirdetése ill. közzététele hazánkban nem történt meg, eszerint bár a nemzetközi szempontból hatályban van, kötelező hazánkra, ugyanakkor a magyar joganyagának nem része.

⁹ A 86/1998. (V. 6.) Kormányrendelet címe: A meg nem engedett teljesítményfokozó szerek, készítmények és módszerek használata tilalmának szabályai.

mányok és nemzetközi szervezetek anyagi és erkölcsi támogatásával nemzetközi doppingellenes szervezet létrehozását. Ennek az akaratnak volt az eredménye, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság kezdeményezésére 1999-ben Lausanne-ban létrehozták a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökséget (World Antidoping Agency, röviden és szokásos jelöléssel: WADA), melyet 50-50 %-ban a NOB és a kormányok finanszíroznak. A WADA célja nemzetközi doppingellenes program kidolgozása és gyakorlati alkalmazása, mely program feladata – a WADA saját megfogalmazása szerint¹⁰ – nemzetközi és nemzeti szinten biztosítani olyan összehangolt és hatékony doppingellenes programok kialakítását, melyek a dopping kimutatásának, a megelőzésnek és az elrettentésnek eszközeit összefoglalják, és védik a sportolók azon jogát, hogy doppingmentes környezetben sportolhassanak, valamint az egész világon védik a sportolók egészségét, egyenlőségét és a versenyek sportszerűségét.

Hazánkban nem sokkal a WADA megalakulása után alkották meg a 2000. évi CXLV. törvényt, ami már több rendelkezésében utal a doppingellenes küzdelem fontosságára, valamint a sportegészségügyi ellenőrzés jelentőségére. A 2000-évi sporttörvény felhatalmazása alapján készült a Doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 99/2001 (VI. 20.) Kormányrendelet, melyben már kifejezetten figyelembe vették a nemrég alakult WADA – ajánlásaiban még nem teljesen kiérlelt – javaslatait, és kiemelt szerepet szántak a szakszövetségeknek a dopping elleni küzdelemben. A rendelet részletesen foglalkozott a doppingvétségnek számító magatartásokkal, valamint a doppingeljárás eredményeként alkalmazható szankciókkal, és átvette a nemzetközileg elfogadott doppinglistát.

A WADA 2003. márciusára alkotta meg a Nemzetközi Doppingellenes Szabályzatot (Kódex). A 2003. március 3-5 között Koppenhágában megtartott II. Doppingellenes Világkonferencián került sor a doppingellenes szabályzat elfogadására, valamint az ún. koppenhágai doppingellenes nyilatkozat (Nyilatkozat) aláírására¹¹. A Nyilatkozat célja az volt, hogy kifejezze az aláíró kormányok politikai és erkölcsi egyetértését a WADA szerepének elfogadásában és támogatásában, a Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat támogatásában, valamint kifejezze a kormányok együttműködésének igényét a doppingellenes irányelvek és gyakorlat összehangolásának területén.

Hazánk következő sportról szóló törvénye, a jelenleg is hatályos 2004. évi I. törvény az előzőknél is hangsúlyosabban foglalkozik a dopping elleni küzdelem fontosságával, megfogalmazza az általános sportolói doppingtilalmat, az országos sportági szakszövetségek és szövetségek alapvető feladataként jelöli a doppingtilalom érvényesítését és meghatározza erre vonatkozóan a fontosabb állami feladatokat. A törvény felhatalmazása¹² alapján készült a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet¹³, amely már beépítette a WADA által készített Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat egyes – átvételre kötelezően előírt – elemeit. A kormányrendeletben újraszabályozásra került a doppinglista, az illetékes közjogi és magánjogi szervek és személyek feladatai, jogai és kötelezettségei, a doppingellenőrző eljárás rendje és a doppingbüntetések, valamint nemzetközi kötelezettségeinkkel összhangban rendelkezés történt a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület felállításáról, melynek munkájában részt vesznek a doppingellenes szervezetek.

¹⁰ WADA: Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 2003. március p. 50.

¹¹ A 2254/2003 (X. 15.) Korm. határozat alapján a sportminiszter kapott felhatalmazást az aláírásra.

¹² A 2004.évi I. törvény 4.§. (3): „A doppingtilalomra és a doppingvizsgálatra vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg.”

¹³ Az 55/2004 (III. 31) Kormányrendelet címe: A doppingellenes tevékenység szabályairól.

A hatályos doppingellenes jogszabály, az 55/2004. (III. 31.) kormányrendelet

Az 55/2004. (III. 31.) kormányrendelet (továbbiakban Rendelet) – hasonlóan a korábbi, azonos tárgyú hatályú, a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 99/2001 (VI. 20.) Korm. rendelethez – a legfrissebb nemzetközi normatív aktusokkal azonos módon tartalmazza a komplex doppingellenes tevékenység szereplőinek feladatait, felelősségét, a doppingeljárás egyes jól elkülöníthető elemeit, a doppingvétség eseteit, az ezzel összefüggésben alkalmazható – a korábbi hazai szabályozásnál lényegesen szigorúbb – szankciókat, illetve a jogorvoslat lehetőségét.

A Rendelet a WADA Doppingellenes Kódexének kötelezően szabályozandó rendelkezéseit ültette át a magyar jogi szabályozás keretei közé. A WADA Kódex Első rész „Doppingellenőrzés” c. részének bevezetője azokat a doppingellenes szabályokat és elveket fekteti le, melyeket minden olyan szervezetnek követnie kell, amely saját hatáskörén belül felel a doppingellenes szabályok alkalmazásáért, végrehajtásáért ill. kikényszerítéséért. Ilyen doppingellenes szervezeteknek minősülnek a WADA Kódex aláírói: a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság, a nemzetközi szövetségek, a nemzeti olimpiai bizottságok és a nemzeti paralimpiai bizottságok, nemzeti doppingellenes szervezetek, és a nagyobb sportesemények szervezői.¹⁴ A WADA Kódex ezen bevezetője felsorolja azokat a cikkelyeket, melyeket a Kódex aláírói, a doppingellenes szervezetek, szabályzatukba érdemi változtatás nélkül kötelesek átvenni¹⁵: a Kódex 1. cikkelyét (A dopping definíciója); 2. cikkelyét (Doppingvétségek); 3. cikkelyét (Bizonyítás); 9. cikkelyét (Az egyéni eredmények automatikus érvénytelenítése); 10. cikkelyét (Egyéni szankciók); 11. cikkelyét (Csapatokat súlytó szankciók); 13. cikkelyét¹⁶ (Fellebbezés); 17. cikkelyét (Elévülés) és a Definíciókat.

A nemzetközi normák, valamint a nemzeti keretek közt eljáró, szabályzásra hatáskörrel ellátott szervek által hozott normatív rendelkezések párhuzamosan hatnak doppingellenes küzdelem szabályozására. A nemzetközi szervezetek által alkotott doppingellenes normákban a szabályozási kötelezettség címzettjei a nemzeti sportszövetségek, valamint a nemzeti olimpiai és paralimpiai bizottságok.

¹⁴ Az 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet 2.§ (d) pontja szerint nemzeti doppingellenes szervezet: a doppingellenőrzési folyamat bármely részének kezdeményezésére, végrehajtására, vagy kikényszerítésére vonatkozó szabályok elfogadásáért és végrehajtásáért felelős Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület, továbbá a szövetségek és azon sportrendezvények szervezői, amelyek doppingellenőrzést végeznek a sportrendezvényen.

¹⁵ A nemzetközi szabályozás kötelező átvétele jogharmonizációs szempontból fontos és kötelező: fontos, hogy az aláírók mindegyike a doppingvétségek azonos listájára alapozza döntéseit, azonos legyen a bizonyítási teher, és ugyanazok legyenek a szankciói az azonos doppingvétségnek. Ennek az alapelvnek érvényesülni kell minden esetben, függetlenül attól, hogy nemzetközi, vagy nemzeti szervezet előtt, vagy éppen a Sport Választottbíróóság előtt zajlik az eljárás,

¹⁶ A 13. cikkely 13.2.2. pontja nem szerepel a szó szerint alkalmazandó szabályok listáján, mivel olyan kötelező vezérelveket fektet le, melyek engednek bizonyos eltérést a doppingellenes szervezet szabályzatának kialakításánál. Itt az első osztályú sportolót érintő fellebbezésről van szó: olyan esetben amikor a 13.2.1. cikkely szerinti fellebbezésre nincs mód, a doppingellenes szervezet által önállóan kialakított szabályok szerint egy független és pártatlan testület előtt fellebbezhető meg a fegyelmi döntés.

A nemzetközi és nemzeti normák egyidejű jelenléte egy nemzeti jogszabályban nem vezet összeütközésre és félreértésre, mert a kötelezően átvett nemzetközi jogelemeket a nemzeti jogalkotás nem szabályozhatja, azoknak csupán a környezetét ill. kapcsolódásait teremti meg.

Az átvett nemzetközi normákból adódó szabályozási problematikára figyelemmel az 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet hatályra vonatkozó 1.§ (2) rendelkezése lényeges új rendelkezést tartalmaz, amikor kimondja, hogy: „(2) rendelet hatálya nem terjed ki a nemzetközi sportági szakszövetségek versenyrendszerében szervezett versenyekre”, miközben az (1) rendelkezésben rögzíti hogy a jogszabály a magyar, nemzeti sportszervezetekre, sportolókra, sportszakemberekre, hazai versenyrendszerben szervezett versenyekre, stb. vonatkozik.

A rendelet hatályára vonatkozó megállapítások egy formális „hatáskör megállapítást” fogalmazznak meg, ami szerint nemzetközi versenyrendszer szerint rendezett, azaz nemzetközi verseny esetén a nemzetközi doppingellenes szervezet végzi a doppingellenőrzést, míg a hazai versenyrendszerben szervezett versenyeknél – azaz olyan versenyeken amelyekben nincs nemzetközi elem – a nemzeti doppingellenes szervezet jogosult a doppingellenőrzésre.

Az 55/2004. (III. 31) Korm. rendelet a WADA kódex rendelkezéseivel összhangban állapítja meg a doppingellenőrzés valamennyi fázisát, úgyhogy a nemzeti, vagy nemzetközi ellenőrzés azonos szabályozás szerint történik. A nemzetközi doppingellenes szervezetek részére a WADA Kódexben megállapított doppingellenőrzési eljárásra vonatkozó szabályok és illetékességi okok koherens rendszert alkotnak, amelyet a WADA Szabályzathoz csatlakozó egyik ország nemzeti szabályai sem kerülhetnek meg, mert az ellentétben állna a Kódexben az aláíró államok által elfogadott kötelezettségekkel.

Az állam doppingellenes feladatai

A WADA nemzetközi jogi értelemben véve nem jogalany, ezért a WADA Kódexben foglaltak teljesítésére a kormányok nem kötelezhetik magukat, és nem is aláírói a Kódexnek.¹⁷

A kormány aláírás helyet – annak bizonyos értelmű helyettesítésére¹⁸ – nyilatkozat aláírását

írja elő a Kódex 22. cikkelye: „A Szabályzat iránti elkötelezettségét a kormányok az Athéni Olimpiai Játékok első napján, vagy azt megelőzően tett nyilatkozat aláírásával bizonyítják.¹⁹ Ezt egy olyan eljárásnak kell követnie, amely az egyes kormányok alkotmányos és közjogi kereteinek megfelelő egyezményhez vagy más kötelezettségvállaláshoz vezet.”²⁰

A Nyilatkozat célja, hogy kifejezze az aláíró kormányok közötti politikai és erkölcsi egyetértést, elismerje ezzel a WADA vezető és koordináló szerepét a nemzetközi doppingellenes küzdelemben, támogassa a Nemzetközi Doppingellenes Szabályzatot (Kódex) és fenntartsa a kormányok közötti együttműködést a doppingellenes irányelvek és gyakorlat összehangolásának előmozdítása érdekében.

A kormányok nemzetközi jog szerinti teljes elkötelezettségét biztosítandó előkészítés alatt áll az UNESCO által is elfogadásra kerülő, a WADA Kódex – el teljesen azonos tartalmú egyezmény.

Bár a kormányok nem aláírók, a Kódex 22. cikkely 1. pontjában a kormányok számára is elvárásokat fogalmaz meg a következő képen:

„Alapvető elvárás az aláírókkal szemben, hogy nyilatkozat és az egyezmény vagy más kötelezettségvállalás tartalmazza a következő főbb pontokat:

22. 1. Minden kormány a doppingellenes tevékenység támogatása érdekében legalább a következő területeken megerősítő intézkedéseket tesz:

- országos doppingellenes programok támogatása,
- tiltott szereket és módszereket tartalmazó listák elérhetősége,
- versenyen kívüli doppingellenőrzés érdekében a WADA hozzáféréseinek biztosítása,
- feltáratlan tiltott szereket tartalmazó táplálék kiegészítők problémája,
- pénzügyi támogatás részben vagy egészben történő megvonása azoktól a sportszervezetekről és résztvevőktől, amelyek nem felelnek meg a szabályzatnak vagy a szabályzat alapján elfogadott alkalmazandó doppingellenes szabályoknak.”²¹

¹⁷ A WADA Kódex 22. cikkelyéhez tartozó, a Kódexben szereplő kommentár erről a következőt mondja: „A legtöbb kormány nem lehet aláíró fél, illetve nem kötelezheti magát olyan magánjogi, nem kormányzati eszközök által, mint a jelen Szabályzat. A fenti okokból a kormányok nem kapnak felkérést a jelen szabályzat aláírására.

¹⁸ Ilyen kötelezettségvállalás típusra, kormányaláírás helyettesítésre, példa az UNESCO Testnevelésért és Sportért Felelős Miniszterek és Vezető Tisztségviselők 2003. január 9-10 között, Párizsban tartott kerekasztal konferenciájának egyezménye.

¹⁹ A nyilatkozat aláírása a 2254/2003. (X. 15.) Kormányhatározat alapján megtörtént.

²⁰ WADA Kódex 22. cikkely

²¹ WADA Kódex 22. cikkely 22.1. pont.

A hazai szabályozás megfelel a WADA Kódex előírásainak, kivétel az utolsó bekezdés szerinti pénzügyi támogatásmegvonás.

A Koppenhágai Nyilatkozat²² megfelel a pénzügyi támogatásmegvonásnak Kódex szerinti követelményével, amikor a 4. 4. cikkelyében kimondja, hogy „mindegyik résztvevő megfelelő lépéseket tesz annak érdekében, hogy a sportbeli részvételre vonatkozó némely, vagy minden kormányzati pénzügyi támogatást megvonjon azokról a sportszervezetekről, sportolóktól és a sportot támogató személyektől, akik/amelyek nem követik a Kódexet vagy a Kódex alapján elfogadott doppingellenes szabályokat.”

A hatályos hazai szabályozásba – a pénzbüntetés szankciójának alkalmazási lehetősége mellett – nem került be a költségvetési támogatásból való kizárás ill. felfüggesztés lehetősége. Arra való tekintettel, hogy a hazai és nemzetközi doppingellenes rendelkezéseket megsértő felek mindegyike tekintetében értelmezhető a költségvetési támogatás megvonása, ez a szankció a jogszabályban pótolható.

Az állam doppingellenes feladatát a hatályos magyar jogszabályok a WADA Kódextől függetlenül is megszabják. A Sportról szóló 2004. évi I. tv. (Stv) preambuluma szerint „az állam feladata, hogy hozzájáruljon a sporttal kapcsolatos önveszélyeztető káros tendenciák (pl. dopping) csökkentéséhez.”²³, az Stv. 49.§ f. pontja szerint az előzőkön túlmenően ellenőrzi a doppingtilalom betartását.

Az Stv. felhatalmazása alapján az 55/2004 (III. 31.) Korm. rendelet 4.§-ban határozza meg a miniszter doppingellenes feladatait, mely szerint ellátja a tiltott teljesítménynyújtó szerek használatára vonatkozó hazai és nemzetközi rendelkezések betartásához szükséges feladatokat, ezen belül biztosítja az ehhez szükséges költségvetési forrásokat, gondoskodik a doppingellenes tevékenységgel kapcsolatos nyilvántartások vezetéséről és a nemzetközi kapcsolattartásról.

²² A 2254/2003 (X. 15.) Korm. határozat alapján a sportminiszter kapott felhatalmazást az aláírásra.

²³ A 2004. évi I. tv. preambuluma

A Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület, és a sportköztestületek felelősségi rendszere

A doppingellenes szabályok szigorítása ellenére a világszerte terjed a doppingszer használata ezért szükséges minden országban egy olyan, a legfontosabb, „reprezentatív” civil ernyőszervezetek képviselőinek részvételével működő doppingellenes testület létrehozása, amely konzultatív, véleményező-javaslattevő jogkörrel rendelkező, jogi személyiség nélkül működő szervezet.

A kormány az 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet 3.§-ban létrehozta a Kódex által is javasolt Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testületet²⁴ (szokásos rövidítés: NDKT, továbbiakban Testület), melyet az országos doppingellenes tevékenység összehangolására alapítottak. A Testület feladatai a kormányrendelet 3.§ (3) bekezdése szerint a következők:

- kidolgozza az általános, továbbá a sportágakra egységesen előírt felvilágosítási, nyilvántartási, ellenőrzési és szankcionálási elveket,
- ajánlásokat tesz a részletes szövetségi szabályok megalkotására és azoknak az egységes hazai és nemzetközi szakmai elvekkel való összehangolására,
- jóváhagyja a doppingellenes tevékenység programját (ezen belül gondoskodik a sportszervezetektől független mintavételi csoportok irányításáról és működtetéséről, a doppingellenőrzések összehangolásáról, a megelőző és felvilágosító tevékenység ellenőrzéséről, a szankcionálás nemzetközi elvekkel való összehangjának biztosításáról),
- részt vesz a nemzetközi doppingellenes szervezetek munkájában,
- és dönt a gyógyászati célú mentességi kérelmekről.

A kormányrendelet a Testület feladatainak meghatározása során a korábbi, a Doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 99/2001 (VI. 20.) Kormányrendelet szerint a miniszter hatáskörébe sorolt feladatok túlnyomó részét, valamint az ezen kívül a WADA Kódexben a kormányok részére megállapított feladatokat a Testület hatáskörébe utalta.

A kormányrendelet a WADA illetékességi filozófiáját is figyelembe véve a Magyar Olimpiai Bizottság és a Magyar Paralimpiai Bizottság tekintetében a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testületben viselt tagság alapján biztosít szerepet ennek a két köztestületnek a hazai doppingellenes tevékenység összehangolásában.

Az Stv. 38.§ (3) bekezdés d. pontja a MOB, a 40.§ (3) bekezdés d. pont pedig az MPB kapcsolatát fogalmazza meg a doppingellenes tevékenységgel kapcsolatban, mindkét esetben azzal, hogy ezen bizottságok feladata: a tisztességes játék (fair play) szellemében való versenyzés támogatása, fellépés a sportmozgalomra ható káros jelenségek ellen.

A MOB alapszabálya 4.§ (1) bekezdés szerint a MOB irányítási feladatai közé tartozik „a sportmozgalomban ható káros jelenségek – elsősorban a meg nem engedett teljesítménynyfokozó szerek és módszerek alkalmazása – elleni fellépés a magyar jogszabályoknak és a NOB szabályainak figyelembe vételével”. A MOB a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Doppingellenes Szabályzatát (Olympic Movement Anti-Doping Code,= OMADC) használja, de mivel a WADA Kódexnek a NOB a kezdeményezője és aláírója a Kódex betartása a MOB esetében is kötelező²⁵.

²⁴ Az NDKT tagjai: a GyISM (ill. most a Nemzeti Sporthivatal), a Magyar Olimpiai Bizottság, a Magyar Paralimpiai Bizottság, a Nemzeti Sportszövetség, a Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége, a Sportegyesületek Országos Szövetsége és az Országos Sportegészségügyi Intézet egy-egy képviselője.

²⁵ A WADA Kódex szerint az OMADC addig marad hatályban, amíg a NOB a WADA Kódexet el nem fogadja.

A WADA szabályait minden nemzeti olimpiai bizottságnak, így a MOB-nak és az MPB-nek kötelezően alkalmazni kell.

Az országos sportszövetségekre vonatkozó felelősségi szabályok

A doppingellenes küzdelem központi elemét képezik az országos sportági szakszövetségek ill. szövetségek. Mind a hazai jogszabályok, mind pedig a WADA Kódex rájuk rója a doppingellenőrzéssel kapcsolatos talán legfontosabb feladatok elvégzését.

A hazai jogszabályok közül az Stv. 22.§ (1) bekezdésének d) pontja szerint a szövetségek feladata a doppingtilalom érvényesítése. Az 55/2004. (III. 31.) kormányrendelet tovább részletezi a törvényben megfogalmazott feladatot, az 5.§-ban felsorolja a szövetségek ezirányú kötelezettségeit: „a) doppingszabályzatban rendelkezik a versenyzők és a sportszakemberek doppingellenes tevékenységgel összefüggő feladatait, kötelezettségeit tartalmazó szabályokról és a feladatok végrehajtásához szükséges költségek biztosításáról; b) nyilvántartja és a Testület²⁶ rendelkezésére bocsátja az ellenőrzés végrehajtásához szükséges adatokat; c) a doppingellenes tevékenység programja alapján elkészíti a sportág doppingellenőrzési tervét.”²⁷

A kormányrendelet 5.§. (2) bekezdése meghatározza a doppingszabályzat kötelező elemeit is: „A doppingszabályzat a rendelet, valamint a sportág nemzetközi szakszövetségének doppingellenes szabályaival összhangban tartalmazza: a) a versenyzők ellenőrzésével, tájékoztatásával és felvilágosításával kapcsolatos sportági előírásokat; b) az alkalmazható büntetéseket, azok időtartamát, mértékét, valamint a büntetések kiszabásának eljárási rendjét.”

A Nemzeti Doppingellenes Stratégia²⁸ (2005. július) úgy értelmezi a szövetség feladatait és kötelezettségeit, hogy az a doppingtilalom érvényesítése keretében:

a.) a sportág jellegét figyelembe vevő doppingellenes stratégiát készít, mely tartalmazza részben a sportág hosszú távú megelőző, nevelő, információs tevékenységgel kapcsolatos programját, részben pedig a doppingellenőrzésre vonatkozó részletes terveket;

b.) doppingszabályzatban rendelkezik a versenyzők és a sportszakemberek doppingellenes tevékenységgel összefüggő feladatait, kötelezettségeit tartalmazó szabályokról és a feladatok végrehajtásához szükséges költségek biztosításáról (a szövetség addig nem kap állami támogatást, amíg doppingszabályzatát nem alkotta meg – ez vonatkozik a fogyatékosok sportszövetségeire és a szabadidősport szövetségekre is);

d.) a szövetségi doppingszabályzatnak tartalmaznia kell a versenyzők ellenőrzésével, tájékoztatásával és felvilágosításával kapcsolatos sportági előírásokat, az alkalmazható büntetéseket, azok időtartamát, mértékét, valamint a büntetések kiszabásának eljárási rendjét. A dopping-szabályzatnak harmonizálnia kell részben a sportág nemzetközi szövetsége doppingszabályzatával, részben a hazai jogszabályokkal, valamint a WADA Kódexszel;

e.) a szövetség a doppingellenes tevékenység területén megfelelő ismeretekkel rendelkező kapcsolattartó személyt jelöl ki, aki az ellenőrzések megtervezésében és gyakorlati végrehajtásában, valamint a felvilágosító-nevelő munkában, a gyógyászati célú mentesség megszerzésében, illetve az illetékes szervekkel történő kapcsolattartásban működik közre;

²⁶ Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület

²⁷ Az 55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet 5.§.

²⁸ Nemzeti Doppingellenes Stratégia 2005 július. Internet BM / NSH honlap, www.bm.hu.

- f.) a szövetség gondoskodik a 18 éven aluli, illetve kiskorú versenyzői számára a doppingellenőrzéshez szükséges törvényes képviselő beleegyezésének megszerzéséről;
- g.) a szövetség feladata a doppingellenőrző szervek számára eljuttatni a szövetséghez tartozó sportolók doppingellenőrzés szempontjából nyilvántartott vizsgálati csoportjának adatait;
- h.) a nemzetközi és hazai sport- és doppingellenőrző szervezetek részére a szövetség eljuttatja a nemzetközi minősítésű sportolók hollétére vonatkozó aktuális információkat;
- i.) a szövetség előírja a felügyelete alá tartozó sportszervezeteknek, illetve a sportegyesületek jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységeinek, szakosztályainak, műhelyeinek doppingellenes felvilágosító programban való részvételét;
- j.) a szövetség által kért doppingellenőrzések alkalmával a szövetség feladata biztosítani az előírás szerű dopping mintavételi helyiséget a szükséges felszerelésekkel együtt;
- k.) kijelöli azokat a versenyzőit, akiknél a manipuláció elkerülése érdekében génteszt elvégzése felmerülhet;
- m.) szerződést köt válogatott kerettagokkal és az őket felkészítő sportszakemberekkel a doppingellenes tevékenységben való aktív részvétel érdekében. Versenyzőt csak abban az esetben utaztat külföldre, ha évente doppingellenes felvilágosító programban, dopping-érzékeny sportágakban doppingellenőrzésen – a vizsgálat-eloszlási tervben foglaltakat figyelembe véve – részt vett;
- n.) kidolgozza a sportágra érvényes doppingellenes megelőző – felvilágosító-információs programját.

A kormányrendelet és a WADA Kódex szerint a doppingellenőrzések tekintetében meghatározó szerepe van a szövetségeknek. A kormányrendelet területi és tárgyi hatálya miatt egyértelműen az országos sportági szövetségek felelősek a doppingellenőrzés egyes fázisainak rendelet szerinti lebonyolításáért.

A különböző sportágak szövetségei által kidolgozott doppingszabályzatok közötti összhang biztosításáért a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület felelős.

A sportági doppingszabályzatok összhangban kell hogy legyenek a sportág nemzetközi szövetségének doppingszabályzatával, melyet a sportág nemzetközi szövetsége dolgoz ki, de mindkettőnek összhangban kell lennie a WADA Kódex-el. A nemzeti és nemzetközi szabályozásnak való egyidejű megfelelés nem okozhat összeférhetetlenséget, mert a kormányrendelet és a WADA Kódex rendelkezései – a WADA Kódex cikkelyeinek kötelező átvétele miatt – összhangban állnak egymással, és a nemzetközi szervezet is kötelezően alkalmazza a WADA Kódex előírásait. Mivel a szövetségek felett a törvényességi felügyeletet az ügyészség gyakorolja az ügyész az 1972. évi V (ügyészségről szóló tv.) törvényben biztosított jogkörében eljárhat a szövetség ellen, ha a doppingszabályzat nem felel meg a hazai jogszabályokban előírt követelményeknek, ugyanakkor ez a jog nem illeti meg az ügyészséget ha a szövetség a WADA vagy a nemzetközi szövetség doppingellenes előírásait sérti meg, vagy hagyja figyelmen kívül.

A doppingellenőrzés gyakorlatának egyik lényeges eleme az illetékesség kérdése, azaz annak eldöntése, hogy egy adott szituációban (versenyen, vagy azon kívül, a felkészülési időszakban) mely szövetség felelős a doppingvizsgálatok megszervezéséért és lefolytatásáért.

A WADA Kódex illetékességi szabályrendszere szerint a főszabály²⁹, hogy mindig az a nemzetközi ill. nemzeti doppingellenes szervezet jogosult a doppingellenőrzés valamennyi fázisának lebonyolítására, amelynek versenyein ill. versenyrendszerében az ellenőrzést végzik. A versenyen kívüli ellenőrzések tekintetében az elsődleges eljárási jogosultság és kötelezettség a nemzeti doppingellenes szervezeteké, azzal a kitétellel, hogy ellenőrzést a WADA és a sportág nemzetközi szövetsége is bármikor elrendelhet. A NOB és a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság versenyen kívüli ellenőrzési jogosultsága csak az olimpiával ill. a paralimpiával kapcsolatban áll fenn.

Az illetékességi főszabály a sportversenyek gyakorlatában, pl. a doppingellenőrzés részét képező mintavételi eljárás esetében a következőképpen jelentkezik³⁰: „A doppingellenőrzés során mintavételt a nemzetközi sporteseményeken és országos sportrendezvényeken egyaránt végezni kell. Ugyanakkor csak egy szervezet vállalhat felelősséget a sportrendezvények alatt végzendő vizsgálatok kezdeményezéséért és irányításáért. A nemzetközi sporteseményeken a doppingvizsgálati mintagyűjtést annak a nemzetközi szervezetnek kell kezdeményeznie és irányítania, amely a sportesemény rendező szervezete (pl.: az olimpiai játékok esetén a NOB, világbajnokság esetén a nemzetközi szövetség, a Pán-amerikai játékok esetén a PASO). Ha a nemzetközi szervezet úgy határoz, hogy nem folytat vizsgálatot ilyen jellegű sporteseményen, akkor a sportesemény helye szerint illetékes nemzeti doppingellenes szervezet a nemzetközi szervezettel, vagy a WADA hozzájárulásával és vele együttműködve kezdeményezheti és irányíthatja a vizsgálatot. Országos sporteseményeken a mintavételt az adott ország kijelölt nemzeti doppingellenes szervezete kezdeményezi és irányítja.”

Hazánkban a „kijelölt doppingellenes szervezet” a kormányrendelet 7.§ (3) bekezdése szerint a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület, de a doppingvizsgálatot, a mintavételt a sportszövetség és a sportrendezvény szervezője is megrendelheti.

A versenyen kívüli vizsgálatok a doppingellenes küzdelem fontos részét képezik, mert a folyamatos kontrollal rettentenek el a felkészülési időszakban való doppinghasználatról, ami a versenyek tisztasága szempontjából legalább olyan fontos, ha nem fontosabb, mint a versenyek tartama alatt való doppingmentesség. A versenyen kívüli vizsgálatok elvégzésének illetékességi szabályait a WADA Kódex 15. cikkely 2. pontja (Versenyen kívüli vizsgálat) az alábbiak szerint rendezi: „Versenyen kívül vizsgálatot mind a nemzetközi, mind az országos szervezetek kezdeményezhetnek és irányíthatnak. Versenyen kívüli vizsgálat kezdeményezésére és irányítására jogosult a (a) WADA; (b) NOB vagy NPB³¹ az olimpiai ill. a paralimpiai játékok vonatkozásában; (c) a sportoló nemzetközi szervezete; (d) a sportoló országos doppingellenes szervezete; (e) a sportoló tartózkodási helye szerinti bármely országos doppingellenes szervezet. Az együttes vizsgálati erőfeszítések hatékonyságának növelése, és a sportoló egyéni végzendő vizsgálatok szükségtelen megismétlésének elkerülése érdekében a WADA végzi a versenyen kívüli vizsgálatok koordinálását.”

A doppingellenőrzés további részeivel kapcsolatban a WADA Kódex a következőképpen rendelkezik³²: „A 15.3.1. cikkelyben rögzített kivétellel az eredménykezelés és a meghallgatások lefolytatása a mintavételt kezdeményező és irányító doppingellenes szervezet feladata,

²⁹ Dr Fazekas Attila: A doppingellenes tevékenységgel összefüggő felelősségi kérdésekről a hazai és a nemzetközi normatív rendelkezések tükrében. Kézirat.

³⁰ WADA Kódex 15. cikkely 1. pont. Eseményteszt.

³¹ NOB – Nemzetközi Olimpiai Bizottság; NPB – Nemzetközi Paralimpiai Bizottság

³² WADA Kódex 15. cikkely 3. pontja. Eredménykezelés, meghallgatás, szankciók.

ill. az ő eljárási szabályai az irányadók (amennyiben mintavétel nem történt, ez a rendelkezés arra a szervezetre vonatkozik, amely a szabálysértést észlelte).”

A Kódex 15.3.1. pontja arra az esetre ad megoldást, ha az országos doppingellenes szervezet olyan sportolón végez vizsgálatot, aki felett – leszámítva, hogy az országos doppingellenes szervezet országában tartózkodik – egyébként semmilyen joghatósága nem lenne. A Kódex rendelkezése szerint ilyen esetben a nemzetközi szövetség feladata, hogy saját szabályai szerint meghatározza, hogy az eset kezelését a sportoló nemzeti doppingellenes szervezet végezze, hogy maradjon a mintavételt végző nemzeti doppingellenes szervezetnél, vagy a feladatot a nemzetközi szervezet vegye át.³³

A nemzetközi szövetségek és az országos szövetségek valamint a nemzetközi olimpiai bizottságok (MOB, NPB) és az országos olimpiai bizottságok közötti kapcsolat a doppingellenes küzdelemben is a WADA Kódex előírásai szerint szerveződik. A WADA Kódex előírja a megfelelő nemzetközi szervezetnek (amely különben aláírja a Kódexnek), hogy fogadja el és hajtsa végre a Kódex előírásait, valamint, hogy a tagság feltételeként írja elő a megfelelő nemzeti szervezetek számára, hogy elveik. Szabályzataik és programjaik feleljenek meg a Kódex előírásainak. A WADA Kódex kötelezi továbbá a szervezeteket arra is, hogy a hatályuk alá tartozó sportolóknak és a sportolókat segítő személyzetnek írja elő, hogy a Kódex doppingellenes szabályait magukra nézve kötelezően elfogadják, a szövetségnél rendes tagsággal nem rendelkezők sportolók számára pedig kötelezővé teszi az olimpiai játékokat megelőző évben – az olimpiai részvétel feltételeként – a mintavételeken való részvételt, és a tartózkodási hely folyamatos közlését. A Kódex előírásait be nem tartó nemzeti szövetségeket a Kódex a pénzügyi támogatás részleges, vagy teljes elvonásával fenyegeti.

Az egész doppingellenes küzdelem a WADA Kódex köré rendeződik olyanformán, hogy a Kódex aláíróinak az aláírással az az elfogadott kötelezettsége keletkezik, hogy a Kódex lényegi elemeinek átvételét, elfogadását és végrehajtását saját szervezeteikben és a szervezeteikhez tartozó egyéneknek kötelezővé teszik, a folyamat során a lényegi doppingellenes szabályokat mintegy klónozva továbbadják.

A sportszervezetekre vonatkozó szabályok

A doppingellenes küzdelemre vonatkozóan sem a nemzetközi dokumentumok, sem a hazai jogi szabályozás nem tartalmaznak kifejezetten sportszervezetekre vonatkozó rendelkezéseket. A WADA Kódex 12. – sportszervezetekre vonatkozó – cikkelye mindössze három soros és azt fogalmazza meg, hogy az aláíró, vagy a Kódexet elfogadó kormány saját jogszabályai szerint járhat el. A hazai jogszabályok külön szintén nem foglalkoznak a sportegyesületekkel, azonban más jogszabályok ill. normatív rendelkezések felhasználásával levezethetők a sportegyesületekre vonatkozó szabályok és szankciók.

Az Stv. 13. §-a részletesen meghatározza a sportszervezettel szemben a sportszövetség részéről lefolytatható fegyelmi eljárás szabályait. Ezek szerint fegyelmi eljárást lehet lefolytatni a sportszervezettel szemben, ha a sportszövetség alapszabályában, illetve más szabályzataiban meghatározott előírásokat vétkesen megszegi. A kormányrendelet 5. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a szövetség érvényesíti a doppingtilalmat, amely során dopping szabályzatban rendelkezik a versenyzők és a sportszakemberek doppingellenes tevékenységgel összefüggő feladatait, kötelezettségeit tartalmazó szabályokról és a feladatok

³³ WADA Kódex 15.3.1. cikkely kommentárja

végrehajtásához szükséges költségek biztosításáról. Abban az esetben, ha a szövetség dopping szabályzatában a szövetség tagságát alkotó sportszervezetek részére meghatározott doppingellenes feladatokat az illetékes sportszervezet nem hajtja végre, akkor az Stv. 13.§ rendelkezése alapján sportfegyelmi eljárás alapjául szolgáló magatartást követ el.

A sportfegyelmi eljárás eredményeként – amennyiben a szabályzatban foglaltak vétkes megszegése bizonyítást nyer – a sportszövetség a sportszervezettel szemben sportfegyelmi büntetésként – többek között – az alábbi szankciókat alkalmazhatja: írásbeli figyelmeztetés, a sportszövetség által adható juttatások csökkentése (megvonása), nemzetközi sportrendezvényen történő részvételtől eltiltás, legfeljebb kétévi időtartamra, sportoló igazolásához (átigazolásához) való jog megvonása, legfeljebb kétévi időtartamra, a versenyrendszer alacsonyabb osztályába sorolás, abban az esetben, ha az adott versenyrendszerben (hivatásos, vegyes, amatőr) van alacsonyabb osztály, meghatározott számú (legfeljebb öt) versenyből vagy versenyrendszerből (hivatásos, vegyes, amatőr) történő kizárás legfeljebb egy évre, a sportszövetségi eljárás költségeinek viselésére kötelezés, a sportszövetségből kizárás legfeljebb egy évre, legfeljebb ötvenmillió forint pénzbüntetés.

A sportszervezet köteles együttműködni mind a megelőzés, mind az ellenőrzés vonatkozásában a sportága szerinti sportszövetséggel, valamint a doppingellenes tevékenységet folytató szervezetekkel annak érdekében, hogy a sportszervezettel tagsági, vagy szerződéses jogviszonyban álló sportolói és sportszakemberei doppingmentes felkészülését biztosítsák. E kötelezettségének teljesítéséről a sportszervezet évente köteles jelentést és értékelést készíteni, melyet köteles a sportága szerinti sportszövetségének megküldeni. A sportszövetség értékeli a jelentést és közgyűlésének beszámol erről. A sportszervezet együttműködési kötelezettségének megvalósulásáról, illetve annak elmaradásáról a sportszövetség a következő év február 15-ig tájékoztatni köteles a Nemzeti Sporthivatal elnökét, valamint a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testületet. A tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmaradása esetén a szövetségnek a tárgyév következő időszakára esedékes állami támogatását (több részletben folyósítandó támogatás esetén) az NSH visszatarthatja mindaddig, amíg a szövetség a tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget.

A versenyzőre és sportszakemberre vonatkozó szabályok és szankciók

Az előzőekben már megmutattam, hogy a sport szervezeti rendszerébe hogyan épül be a doppingellenes küzdelem szabályrendszere, és láttuk, hogy a Kódexen keresztül minden szervezési szinten „érdemi változtatás nélkül”³⁴ ugyanaz a normasorozat jelenik meg. A Kódex részletesen határozza meg a doppingvizsgálatra való kijelölést, a sportoló rendelkezésre állásának kötelezeteit, a mintavétel, a laborvizsgálat, az eredményértékelés és kezelés minden elemét, a felszólamlás és fellebbezés módját stb., valamint a büntetések rendszerét. A magyar jogszabályok érdemi változtatás nélkül vették át a Kódex előírásait, ahol ez annyit jelent, hogy a szankciók terén a hazai jogszabály csak kis mértékben, többnyire a szigorítás irányában eltér a Kódextől.

A Nemzeti Sporthivatal 2005 júliusában kidolgozta a Nemzeti Doppingellenes Stratégiát, amely táblázatosan és részletesen összeveti a WADA Kódex által valamint az 55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet által megjelölt doppingvétségeket és doppingbüntetéseket. A táblázat első oszlopába a WADA rendelkezései, a második oszlopába a kormányrendelet szerinti rendelkezések kerültek az eredeti szövegnek megfelelő módon beírásra. Ezt a táblázatos

³⁴ A Kódex szó szerinti előírása az átvétel módjára vonatkozóan

összevetést a következőkben változtatás nélkül veszem át³⁵ a Nemzeti Doppingellenes Stratégiából – a 2. mellékletben közöljük –, és ezen mutatjuk be a WADA szabályzás és a kormányrendelet szerinti szabályzás azonosságát, illetve az egyes eltéréseket.

A táblázat alapján megállapítható, hogy a sportszakemberekre vonatkozó szabálysértő magatartások részletesebben lettek meghatározva, mint azt a WADA Kódex teszi, sőt új, külön elkövetési magatartásnak minősül a magyar nemzeti keretek között, ha a sportszakember nem értesíti a tudomására jutott doppingolásról a doppingellenes szervezetet. Mivel a nemzeti jogalkotás keretei között szigorítást alkalmazva el lehet térni a WADA kódextól ill. a nemzeti jogrend keretei között a WADA Kódex által alkalmazottakon kívül más jogintézmény is alkalmazható, a magyar szabályzás a versenyzőkre és a sportszakemberekre vonatkozóan többlet szankciót is bevezet: az átigazolásból való kizárást, a pénzbüntetést, és a szövetség által adható kedvezmények megvonását.

A sportolóra és a sportolót segítő személyzet melyet a WADA Kódex résztvevőként jelöl a Kódex a 21. cikkelyben határozza meg a – a tényleges doppingvizsgálaton túlmenő – szerepét és feladatait.

A sportolók vonatkozásában: „21.1.1. Ismerjék a Szabályzatnak megfelelően elfogadott valamennyi alkalmazandó irányelvet és szabályt és annak megfelelően járjanak el. 21.1.2. Vegyenek részt a mintavételen. 21.1.3. A doppingellenesség jegyében felelősséggel járjanak el az általuk elfogyasztott és alkalmazott szerek és módszerek vonatkozásában. 21.1.4 Az orvosi csapatot tájékoztassák arról a kötelezettségükről, hogy nem használhatnak tiltott szereket és tiltott módszereket, valamint felelősséggel tartoznak azért, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy az általa igénybevett orvosi kezelések nem sértik a Szabályzattal összhangban elfogadott doppingellenes irányelveket és szabályokat.”³⁶

A sportolót segítő személyzet vonatkozásában: „21.2.1. A sportolót segítő személyzet a rá és az általa segített sportolóra alkalmazandó valamennyi, a Szabályzatnak megfelelően elfogadott doppingellenes irányelvet és szabályt ismerje és annak megfelelően járjon el. 21.2.2. Együttműködés a sportoló vizsgálati programjában. 21.2.3 Doppingellenes szemlélet erősítése érdekében éljenek a sportoló értékrendjére és magatartására gyakorolható befolyásukkal.”³⁷

³⁵ Nemzeti Doppingellenes Stratégia, 2005. július, 1. sz. melléklet: A WADA Kódexben és a Rendeletben (55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet) alkalmazott doppingvétségek és a doppingbüntetések összehasonlítása. Internet BM/NSH honlap, www.bm.hu.

³⁶ WADA Kódex: 21.1. cikkely

³⁷ WADA Kódex: 21.2. cikkely

A doppingellenes küzdelem középtávú stratégiája

Bár a hazai doppingellenes politika, illetve a jogi és egyéb normatív (civil szervezetek által megalkotott) szabályozás jelenleg harmonizál a nemzetközi szervezetek által elfogadott normákkal, az 55/2004. (III. 31.) kormányrendelet hatálybalépése után – és feltehetően a törvény kidolgozásával párhuzamosan – már foglalkoztatta a Nemzeti Sporthivatalt a doppingellenes tevékenység jövője, középtávú stratégiája.

A kormányrendelet hatálybalépése óta eltelt időszak negatív eseményei, az athéni olimpia doppingbotrányai és ezek kezelése a magyar sportburokrácia által, valamint a nemzetközi tendenciák (a doppingellenőrzés egyes elemeinek) változása ugyanakkor indokoltá tették, hogy áttekintsék a hazai doppingellenes politikát, a doppingellenes tevékenység szereplőinek feladat- és hatásköreit, a jogok, illetve a kötelezettségek rendszerét és ez alapján javaslatot dolgozzanak ki a szükséges módosításokra, indokolt esetben új jogintézmények bevezetésére. A Nemzeti Doppingellenes Stratégia (a továbbiakban: Doppingellenes Stratégia) ezeket a célokat szolgálja. A Doppingellenes Stratégia érintettek által történő elfogadását, az abban foglaltakkal való egyetértést követően kerülhet majd sor a szükséges jogszabály módosításokra, és az egyéb normatív jellegű rendelkezések (szövetségi, köztestületi szabályzatok, szakmai ajánlások) elkészítésére, felülvizsgálatára. A doppingellenes küzdelem folytatásához szükséges nemzeti normatív szabályozáson túl az alapvető célokat, távlatokat, jövőképet is megfogalmazó, koncepcionális kérdéseket is tisztázó stratégiai elképzeléseket volt szükséges lefektetni, amelyek szintén a Doppingellenes Stratégia keretei között kerültek megfogalmazásra.

A Doppingellenes Stratégia középpontjában a megvalósítás gyakorlati kérdései állnak, de felvetésre kerül néhány jogszabályi változtatást igénylő kérdés is.

A Doppingellenes Stratégia központi kérdésként a gyakorlati működés szemszögéből vizsgálja a doppingellenes jogi és normatív szabályozást. Abból indul ki, hogy a sport tisztaságának garantálása a sportpolitika és a doppingellenes tevékenység valamennyi szereplőjének közös érdeke, kötelessége és felelőssége, a szabályozásban foglalt megvalósítása pedig az összes érdekelt autonóm sportszervezet illetve azok tagjainak olyan együttműködését feltételezi, amelyben az egyes köz- és magánjogi feleknek jogai és kötelezettségei vannak, illetve az érintetteket a hazai és nemzetközi szabályokban foglalt rendelkezések be nem tartása esetén meghatározott felelősség terheli.

Az analízis a doppingellenes tevékenységet ellátó rendszer szereplői által elvégzendő tevékenységek figyelembevételével csoportosítja a részfeladatokat, és igyekszik az egyes feladatokhoz egyértelmű felelősségi rendszert társítani szervezeti és személyi értelemben egyaránt. Az analízis a hazai doppingellenes tevékenység szervezeti kereteit, felelősségi szintjeit, illetve a szintek egymáshoz való viszonyát – összhangban a WADA doppingellenes szabályzatával – három jól megkülönböztethető szakmai-funkcionális csoportra, szintre különíti el. Ezek a következők:

- Az első szinten megjelenő feladatok: a doppingellenes tevékenységgel kapcsolatos elsődleges funkciók, a szabályalkotási és koordinációs feladatok,
- A második szinten megjelenő feladatok: a doppingellenőrzés gyakorlati, érdemi része,
- A harmadik szinten megjelenő feladatok: doppingeljárás, szankciók, jogorvoslat.

A fenti három szintet, a feladatcsoportok részfeladatait és a részfeladatok végrehajtásáért felelős szervezeteket táblázatokba foglaltuk és az alábbiakban mutatom be.

A doppingellenes küzdelem első szintje: Az elsődleges funkciók

A doppingellenes tevékenységgel kapcsolatos elsődleges feladatok

a doppingellenes stratégia és politika kidolgozása, valamint érvényesítése

a jogalkotás

a civil szereplők által alkotott normatív szabályalkotás

a tevékenység végzéséhez szükséges költségvetési háttér biztosítása (finanszírozás)

a nemzetközi együttműködés, kapcsolattartás

a prevenció érdekében kifejtett felvilágosítás

A feladatok ellátásért felelős szereplők

az állam (NSH), a sport köztestületek, a sportszövetségek (a javaslatok kidolgozásában az NDKT)

az állam (NSH)

a köztestületek, a sportszövetségek, a sportszervezetek

az állam (NSH)

az állam (NSH), a köztestületek, a sportszövetségek, a sportszervezetek

az állam (NSH), az NDKT, a köztestületek, a sportszövetségek, a sportszervezetek, a sportszakemberek, a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség

A doppingellenes küzdelem második szintje: A gyakorlati feladatok

A doppingellenőrzés gyakorlati, érdemi része

vizsgálat-elosztási tervben szereplő versenyen és versenyen kívüli időszakban elvégzendő ellenőrzések ütemezése, a be nem jelentett ellenőrzések megjelölése

a vizsgálat-elosztási terv részét képező nyilvántartott vizsgálati csoport adataival összefüggő információk kezelése

értesítés mintavételre történő kijelölésről

mintavétel és mintakezelés

laboratóriumi elemzés (analízis)

A feladatok ellátásáért felelős szereplők

a sportszövetségek, az NDKT, az állam (NSH), a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség

a sportszövetségek, a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség

a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség (az illetékes köztestület, sportszövetség, sportszervezet „mögöttes felelősségével”), a versenyző, a sportszakember

a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség, az NDKT, a versenyző, a sportszakember

a mintaanalízist végző laboratórium, a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség.

A doppingellenes küzdelem harmadik szintje: doppingeljárás, szankciók, jogorvoslatok

Az elvégzendő feladattípus

előzetes felülvizsgálati eljárás

doppingeljárás

erkölcsi szankciók

magánjogi szankciók

közjogi szankciók

jogorvoslat

A feladatok ellátásáért felelős szereplők

a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség, az illetékes labor, az NDKT, a sportszervezet, a versenyző/sportszakember

a sportszövetség elnöksége által kijelölt doppingbizottság (első fokon), a Doppingellenes Fellebbviteli Bizottság (másodfokon)

az illetékes sportköztestület, sportszövetség, sportszervezet vezető tisztségviselői

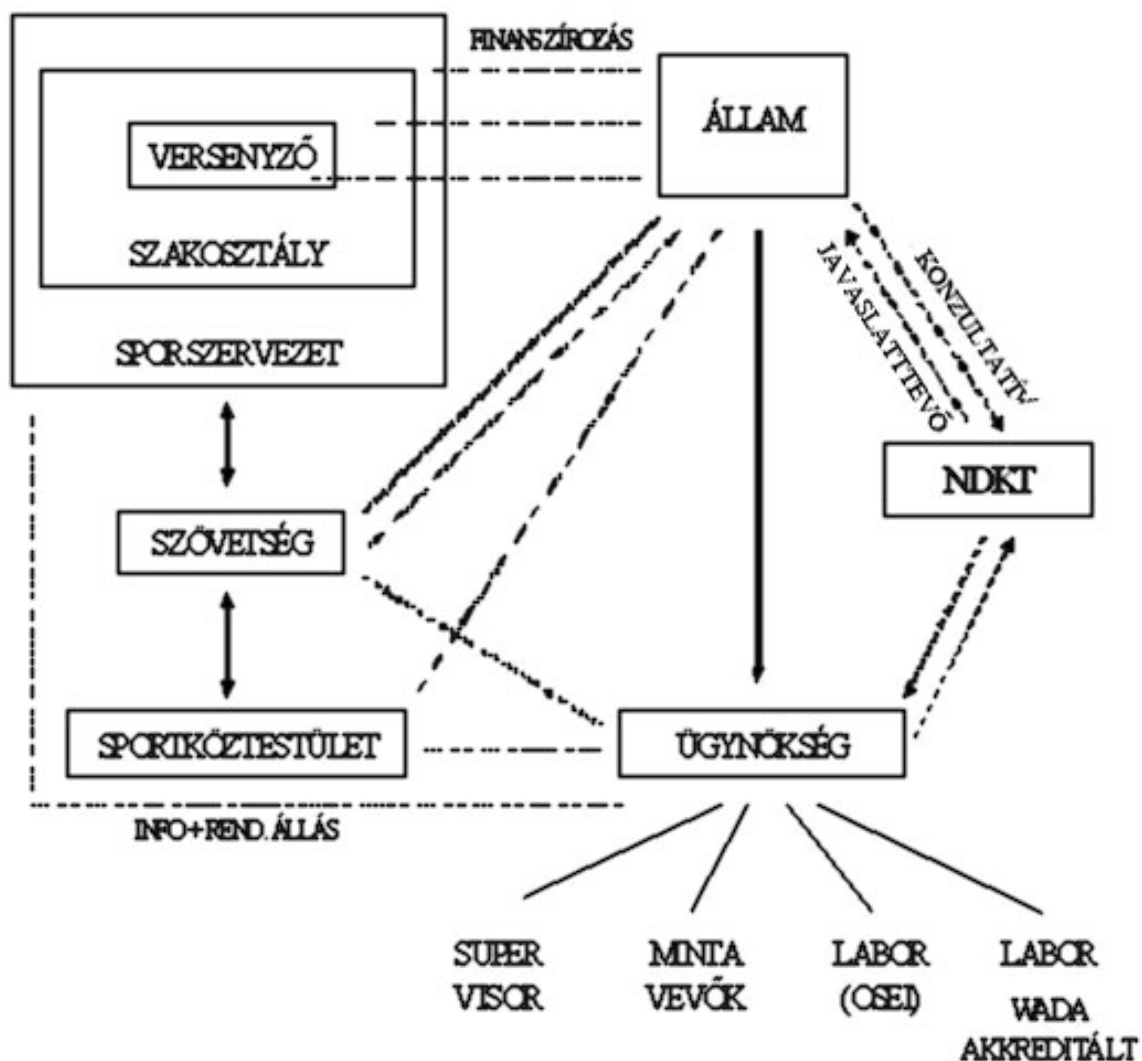
a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség, az NDKT, az állam (NSH), az illetékes sportszervezet, sportoló/sportszakember (a felelősségre vonást az illetékes sportszövetség gyakorolja), sportszövetség (a felelősségre vonást az illetékes sportköztestület gyakorolja)

a sportköztestület, a sportszövetség, a sportszervezet, a sportoló/sportszakember (a felelősségre vonást az állam gyakorolja)

Bíróság (Sport Állandó Választottbíróság)

A doppingellenes küzdelem szereplőinek egymáshoz való viszonyát a következő ábra³⁸ mutatja be, jelölve a szereplők egymás közti viszonyát. Az ábrán az egyes vonalak által jelölt kapcsolattípus feltüntetésre került.

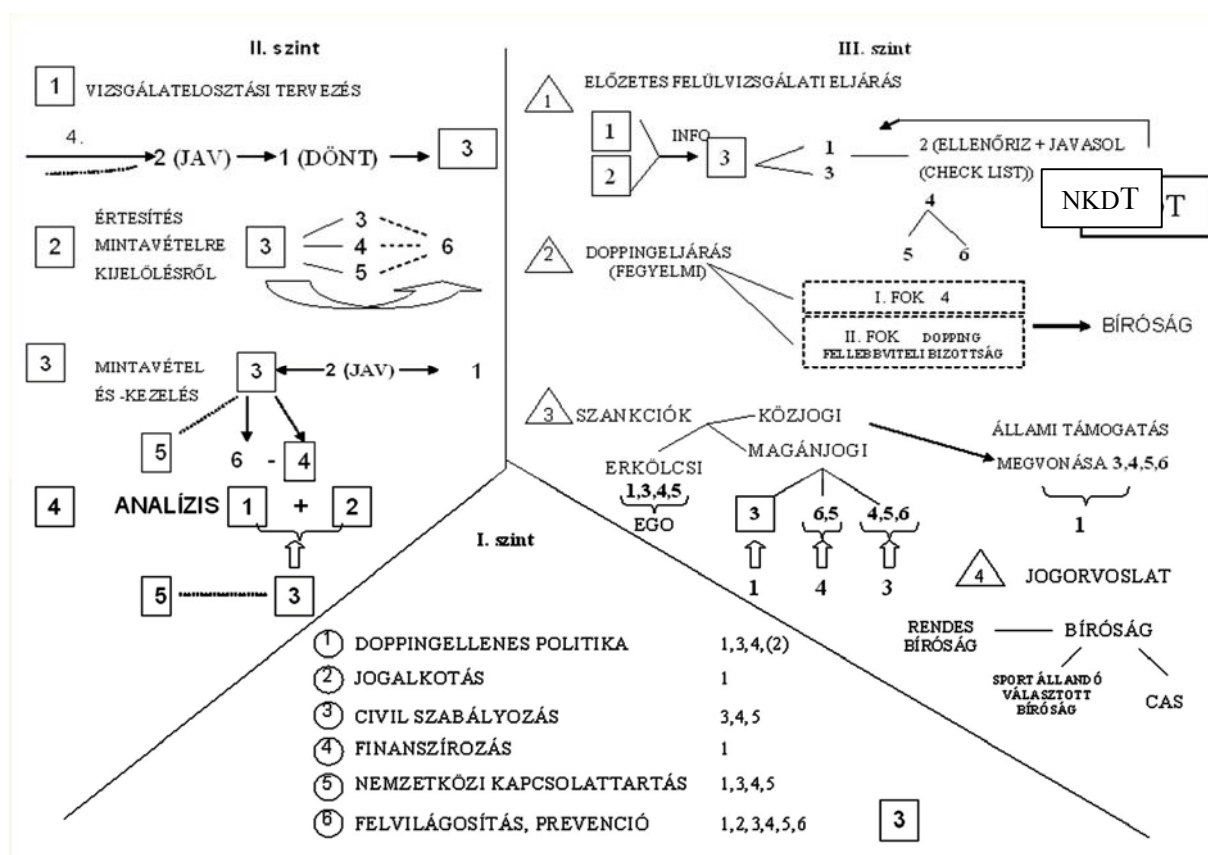
³⁸ Nemzeti Doppingellenes Stratégia: A Függelék 3. ábrája.

A fenti ábrán feltűnő, hogy egy eddig még nem említett, jogszabályokban még nem szerepelt szervezet, az „Ügynökség” helyezkedik el a cselekvéseket tekintve centrális pozícióban. Ez az ábrán „Ügynökség” –ként jelölt szervezet, a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség, amely a Doppingellenes Stratégia által bevezetésre javasolt, új alapítású szervezet. Feladatával a továbbiakban részletesebben foglalkozom.

Mielőtt még a Nemzeti Doppingellenes Ügynökségre rátérnék célszerű megnézni a Doppingellenes Stratégia ábrájának³⁹ segítségével, hogy a doppingellenes küzdelemben résztvevő, az előző táblázatokban jelölt szervezetek a funkciókat tekintve szintenként hogyan kapcsolódnak egymáshoz.

³⁹ Nemzeti Doppingellenes Stratégia: A Függelék 2. ábrája

Az ábrán nem szereplő jelölések a következők:

Egyszerű számok:

1. állam (NSH); 2. NKDT ; 3. Sportközttestületek ; 4. Sportszövetségek ;
5. Sportszervezetek ; 6. Sportolók/sportszakemberek.

Négyszögletesen keretezett számok:

1. OESI labor ; 2. WADA akkreditált labor ; 3. Nemzeti Doppingellenes Ügynökség ;
4. Ellenőr ; 5. Supervisor.

Ebben a háromszintű rendszerben a doppingellenes tevékenység érvényesítése az egyes szereplők jól körülhatárolható feladatai és felelőssége mentén zajlik, ugyanakkor az elkülönítést szervezeti-funkcionális indokok alapozzák meg, nem pedig a jogalkotás, végrehajtás, büntetés formális (sokszor egymást átfedő) elkülönülése. Alapelv, hogy a nemzeti doppingellenes szervezetrendszer alkotó szervek képviseletében eljáró személy csak a doppingellenes tevékenység egy meghatározott fázisában vehet részt. Az összeférhetetlenségről az érintettet nyilatkoztatni szükséges, a rendszer működése egyfajta összeférhetetlenségi szabályt érvényesít.

A Nemzeti Doppingellenes Ügynökség a doppingellenőrzés gyakorlati részének meghatározó eleme. A Doppingellenes Ügynökség jogállását, feladat- és hatáskörét, a doppingellenes tevékenység más szereplőivel való kapcsolatrendszerét úgy állapították meg, hogy azok garanciát nyújtsanak a gyakorlati doppingellenes tevékenységek szakmai alapokon nyugvó korrekt ellátásának, és a világos felelősségi szabályok érvényesülésének.

Feladatai a kisebb mértékben a doppingellenes tevékenység első szintjén, túlnyomó többségében a doppingellenes tevékenység gyakorlati, második és harmadik szintjén jelennek meg.

A Doppingellenes Ügynökség első szinten végzendő feladatai

A megelőzés érdekében kifejtett tevékenységben való részvétel, elsősorban szabályzatok, eljárási rendek, tájékoztató anyagok készítésének formájában.

A Doppingellenes Ügynökség második szinten végzendő feladatai

a.) A Doppingellenes Ügynökség az NSH által megküldött, adott időszakra vonatkozó vizsgálat-eloszlási terv alapján végzi a versenyzők értesítését a mintavételre történő kijelölésről.

A mintavétellel kapcsolatos értesítés, illetve az ezzel kapcsolatos rendelkezésre állási és a tartózkodási helyre vonatkozó információszolgáltatási kötelezettség rendezése, szigorítása az athéni események egyik legsúlyosabb tanulsága. A rendelkezésre állás és az ezzel kapcsolatos információszolgáltatási kötelezettség a jelenlegi szabályozás szerint a versenyzőt terheli, aki naprakészen köteles elérhetőségéről információt szolgáltatni. Ez a megoldás pl. éppen az athéni olimpián szerepelt, doppingvétséggel gyanúsított magyar versenyzők esetében okozott vitát, amikor fellelhetőségük és az általuk szolgáltatott információ (és ezen információ kezelése) került ellentmondásba.

Annak érdekében, hogy az érintett versenyző biztosan tudomást szerezzen a doppingellenőrzésen való megjelenési kötelezettségéről a Doppingellenes Stratégia indokoltnak látja a doppingellenőrzés rendszerébe az „idézés” jogintézményének bevezetését. Figyelemmel arra, hogy ez egy hatósági jogosítvány, meg kell vizsgálni, hogy a doppingellenőrzés szereplői közül mely szervhez és milyen módon telepíthető ez a hatáskör. Erre a következőkben még vissza kívánok térni.

b.) A mintavétel és mintakezelés szabályszerű elvégzéséért a Doppingellenes Stratégia javaslata alapján a jövőben a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség felelős, az állam a folyamatot garanciális elemek mentén ellenőrzi az NDKT véleményének, javaslatának figyelembevételével.

c.) A laboratóriumi elemzés feladatának ellátásáért az Ügynökség felelős, a konkrét analízist (és az ezzel összefüggő részfeladatokat) az Ügynökség által megbízott laboratórium (nemzetközi minősítésű versenyzők, valamint meghatározott nemzetközi versenyek esetében WADA akkreditált laboratórium) végzi. A megbízott laboratórium szakmai tevékenységének nemzetközi és hazai követelményeknek megfelelő működésének garanciája, hogy a laboratóriummal kötött szerződést, annak megkötése előtt az NDKT véleményezi, és javaslatait az Ügynökség köteles figyelembe venni. Az NDKT a javaslatait, illetve a szerződéssel való egyetértését az NSH-nak is megküldi. Az Ügynökség vezetője a korábbiakban említett rendszeres beszámolási kötelezettsége keretei között felvilágosítást ad az általa megbízott laboratórium működéséről. Az NDKT a laboratórium vezetőjét bármikor meghallgathatja.

A Doppingellenes Ügynökség harmadik szinten ellátandó feladatai

a.) A Doppingellenes Ügynökség a vele jogviszonyban álló, a minták analízisét végző laboratórium vizsgálati eredménye alapján a keletkezett dokumentációt megküldi az NDKT részére. Az NDKT a „check list”-et tölt ki és azzal együtt továbbítja az iratanyagot a doppingeljárás lefolytatására jogosult szövetségnek. Az Ügynökség az NDKT-nak elküldött dokumentáció egy példányát közvetlenül megküldi tájékoztatásul az NSH részére, a „check list” másolati példányát pedig az NDKT küldi meg az NSH-nak;

b.) A Doppingellenes Ügynökség ezen a szinten a szankciórendszer aktív, illetve passzív alanya egyaránt lehet. Előbbi alatt azt értjük, hogy az Ügynökség a magánjogi szankciók alkalmazásán keresztül jogosult eljárni a vele jogviszonyban álló laborral szemben abban az esetben, ha bizonyítást nyer, hogy az analízis során nyilvánvalóan eltértek a nemzetközi tesztkövetelményektől, továbbá minden olyan egyéb esetben, amely a felek között fennálló magánjogi megállapodásban foglaltak megsértésének minősül. Az utóbbi, a passzív alanyként említett helyzet alatt pedig azt értjük, amikor szintén a magánjogi szankciók alkalmazásának keretei között az állam (NSH) gyakorolja a szerződésben foglaltak megszegése miatti szankciókat. Az Ügynökséggel kötendő szerződésben a szerződést biztosító mellékkötelezettségek rendszere (pl. kötbérfizetési kötelezettség előírása) biztosítja a feladatok ellátásának szerződés szerinti teljesítését.

A második szint feladatainak b. pontjában jelölt garanciális elemek mentén végzett állami ellenőrzés megoldását a Doppingellenes Stratégia – az Ügynökség szervezetének kiválasztását és köteleit egyaránt tekintve – a következő elemek betartásával látja elérhetőnek:⁴⁰

Az Ügynökség közbeszerzési eljárás eredményeként kerül kiválasztásra;

Az ajánlati felhívást tartalmazó hirdetményt úgy kell elkészíteni, hogy az ajánlattevők egyenlő eséllyel megfelelő ajánlatot tehessenek;

A pályázatnak kizárólag jogi személyiséggel rendelkező, közhasznú szervezetek felelhetnek meg, ez a forma ugyanis garanciája a feladat ellátásának, a ésszerű működésnek, a tiszta és átlátható viszonyoknak, valamint a világos felelősségi viszonyoknak;

Az ajánlati felhívást tartalmazó hirdetmény összeállításába, valamint a beérkezett pályázatok véleményezésébe az NDKT be kell vonni, állásfoglalását a döntés meghozatalakor figyelembe kell venni;

Az NSH az Ügynökséggel a feladat ellátására vonatkozó szerződést, annak megkötése előtt véleményezésre, szakmai javaslatlételre megküldi az NDKT részére, abból a célból, hogy a szerződésben olyan garanciális elemek kerüljenek megfogalmazásra, amelyek szakmailag biztosítják a feladatok ellátásának hatékonyságát, áttekinthetőségét, a világos felelősségi viszonyokat;

Az Ügynökségnek, valamint az általa ellátott (koordinált) egyes fázisokat végző szervezeteknek (személyeknek) ISO, és/vagy WADA akkreditációval kell rendelkezniük;

Az Ügynökség vezetője rendszeres kapcsolatot tart az NDKT-val, valamint a doppingellenes küzdelem más szereplőivel, beszámolási kötelezettsége van az NDKT, továbbá az NSH felé;

Az Ügynökség a tevékenysége megkezdését megelőzően felelősségbiztosítás köteles kötni, amelyet jelen közhasznú feladat-ellátás teljes időtartama alatt fent kell tartania.

A doppingellenőrzés gyakorlati megvalósítását a Doppingellenes Ügynökséggel munkaviszonyban (illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban) álló doppingellenőrök, dopping mintavételi csoport végzi, akik/amely felkészültségét függetlenségét és felelősségre vonhatóságát a következő tervezett kívánalmak biztosítják:

az Ügynökség által kötött felelősségbiztosítás terjedjen ki a doppingellenőrök tevékenységére;

feleljen meg a doppingellenőrzéssel kapcsolatos nemzetközi és hazai szabványkövetelményekben foglalt feltételeknek (WADA, illetve ISO akkreditáció);

munkájáért büntetőjogi felelősséget vállaljon;

⁴⁰ Nemzeti Doppingellenes Stratégia

munkáját szigorú összeférhetetlenségi szabályok mentén végezze, az összeférhetetlenségről az érintettet nyilatkoztatni kell;

az ellenőröket titoktartási kötelezettség terheli;

a csoport tagjait az Ügynökség látja el megbízólevéllel és igazolvánnyal;

a doppingellenőrök képesítési követelményeire, továbbképzésére vonatkozóan indokolt egységes licenc rendszert kidolgozni;

az Ügynökség nyilvántartást vezet a doppingellenőrökről, az egyes ellenőrzésekre történő kijelölést objektív szabályok szerint végzi, biztosítva az összeférhetetlenség maradéktalan érvényesülését (véletlenszerű kiválasztás).

A Doppingellenes Ügynökség számos feladatot vesz át a doppingellenes tevékenységet végző rendszer szereplőitől, elsősorban az NDKT-tól és az NSH-tól.

Az NDKT összetételében változtatást javasol a Doppingellenes Stratégia: a Nemzeti Sporthivatal helyett a Nemzeti Szabadidősport szövetséget javasolja az NDKT tagjaként, azzal az indoklással, hogy az eredendően a versenysporttal kapcsolatos doppingellenes küzdelmet a versenysporton túlra is kiterjesszék, és használják fel – később kidolgozandó szabályok alapján – a doppingolás szabadidősportból való kiszorítására is, különös figyelemmel a dopping egészségkárosító hatásaira.

Az elképzelés szerint a Nemzeti Doppingellenes Ügynökség vezetője, valamint az NSH képviselője állandó meghívottként tanácskozási joggal vesz majd részt az NDKT ülésein.

Az NDKT tagot delegáló szervezetek képviselői (mint tagok) maguk választják meg a tagok közül határozott időre az elnököket⁴¹. Az NDKT működésének legfontosabb szabályait (a doppingellenőrzés más szereplőitől való független, pártatlan eljárás alapelveinek deklarálása, az ülések összehívásának módja, ülésvezetés, szervezeti, igazgatási-vezetési kérdések, az NDKT állásfoglalásai meghozatalának módja, az NDKT tevékenységéhez kapcsolódó adminisztratív feladatok ellátását biztosító NSH – val való együttműködés rendje) a kormányrendelet módosításában javasolják szabályozni.

A Nemzeti Doppingellenes Stratégia – hasonlóan ahhoz, mint ahogy a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia a sporttörvény változtatását követeli meg – a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet módosítását teszi szükségessé. Ezen a módosítások igénye főként abból fakad, hogy a mindkét jogszabályban a tervezett szervezeti változások új felelősségi, kapcsolati és szankciórendszert kívánnak kialakítani, új szervezeteket kívánnak bevezetni az irányítási struktúrába, és új költségvetési támogatási rendszert kívánnak megvalósítani.

A Nemzeti Doppingellenes Stratégia két jogintézmény bevezetésére is javaslatot tesz: a doppingellenőrzésre kijelölt sportoló vizsgálatra vonatkozó értesítési megoldásában az idézés bevezetését, a doppingvétségek büntetési szankciói közé pedig a büntetőjogi felelősség bevezetését javasolja.

Ezen két témakörrel, mivel ezeket a 2004. évi évfolyamdolgozatomban⁴² már én is felvettem, valamint a véleményem szerint célszerűen megfontolandó egyéb változtatási javaslataimmal a következőkben kívánok foglalkozni.

⁴¹ Az NDKT elnöke jelenleg a kormányrendelet alapján az NSH által delegált tag.

⁴² Pásztor Csilla: A Sporttörvény. Évfolyamdolgozat, IV. évf. KRE Jogi Kar. 2004. november.

Módosítási lehetőségek, javaslatok a sporttal kapcsolatos jogszabálykörben

1. A doping büntetőjogi szabályozásának lehetősége

Az Európa Tanács által Strasbourgban 1989. november 16-án elfogadott, 135. számú, a tiltott teljesítményfokozó szerek használata elleni – korábban már hivatkozott – Egyezmény 1.§-a szerint a „szerződő államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy megteszik a szükséges intézkedéseket a sport területén történő tiltott teljesítményfokozó szerek felhasználásának csökkentése, ill. végleges megszüntetése érdekében”, valamint a 4.§ (1) bekezdése szerint „törvényeket, államigazgatási eszközöket, valamint egyéb előírásokat alkalmaznak” a doppingolás visszaszorítása érdekében. A 2003. március 3-5 között hazánk által is aláírt koppenhágai doppingellenes Nyilatkozat megerősíti ezt a szándékot, a 2004. évi I. törvény 4.§ (3) pedig előírja, hogy a Kormány rendeletben állapítsa meg a doppingvizsgálatra vonatkozó részletes szabályokat. Az 55/2004. (III. 31.) kormányrendelet – amely már a büntető szankcióktól értelemszerűen mentes WADA Kódex előírásait alkalmazta – nem szerepeltet büntető szankciókat, de nem alkalmazott büntető szankciót a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 99/2001. (VI. 20.) kormányrendelet sem.

A nemzetközi jogforrások, beleértve az Unió joganyagot, nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a doppinggal való visszaéléssel szemben egységes, vagy viszonylag egységes büntetőjogi fellépést indokoltnak tartaná.⁴³ Európában viszont egy állam kivételével – ez Hollandia – minden állam a büntetőjogi szankciók alkalmazása mellett döntött.

A Cseh Köztársaság a Büntető Törvénykönyvében szabályozza a doppingolással kapcsolatos büntető szankciót⁴⁴, az európai államok egy része a doppinggal való visszaélés tilalmáról, vagy a gyógyszerkészítményekről rendelkező jogszabályokban (Olaszország, Belgium, Franciaország, Svédország) foglalkoznak ezzel a kérdéssel.

Az államok másik része a doppingszerekkel való visszaélést a nem speciálisan doppingra vonatkozó büntetőkönyvi tényállások keretében bírálják el (csalás, korrupciós tényállások), emellett büntetőjogi melléktörvények tartalmaznak büntető rendelkezéseket (pl. Németország, Ausztria).⁴⁵ Németország esetében a német gyógyszer törvény⁴⁶ 6/a.§ (1) úgy rendelkezik, hogy „Tilos a sport területén teljesítményfokozás céljából gyógyszer⁴⁷ forgalomba hozni,

⁴³ Dr Rajmon Balázs: A „dopping” büntetőjogi szabályozásának lehetőségei. Magyar Jog. 2003. szeptember. p. 531.

⁴⁴ A Cseh Köztársaság Büntető Törvénykönyve 218a) §. (1993. évi módosítás) „Egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki tizennyolcadik életévét meg nem haladó személynek ismételten, vagy nagyobb mennyiségben anabolikát, vagy egyéb anabolikus hatású szert – nem gyógyítás céljából – átad.

⁴⁵ Dr Rajmon Balázs: A „dopping” büntetőjogi szabályozásának lehetőségei. Magyar Jog. 2003. szeptember. p. 531.

⁴⁶ A gyógyszerek forgalmazásáról szóló 1976. augusztus 24-i törvény (AMG). Német szövetségi Köztársaság.

⁴⁷ Csak a tiltott teljesítményfokozó szerek elleni egyezményben felsorolt, tiltott teljesítményfokozásra alkalmas szerekre vonatkozóan.

felírni (használatra rendelni), vagy azt alkalmazni.” Ugyanezen törvény 95.§.(1) által kimondott szankciók az előzőekben idézett tényállásra 2 évig terjedő szabadságvesztés, vagy pénzbüntetés. Ha a 6/a.§ (1) szerinti cselekménnyel a) életveszélyt okoz vagy súlyos károsodást okoz, b) ha haszonszerzés céljából követte el és nagy vagyoni előnyre tett szert, c) 18. életévét meg nem haladó személynek ellen követi el, a büntetés 1 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztés.

A sportoló is büntetendő, a Német Büntetőtörvénykönyv a csalás tényállásba sorolja a sportoló doppingolását.

Az olasz szabályozás⁴⁸ a sporttevékenység egészségügyi védelmének és a doppingellenes harc szabályairól szóló 2000. december 14. törvény 9.§ (1) „Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, három hónaptól három évig terjedő szabadságvesztéssel és öt millió lírától száz millió líráig terjedő pénzbüntetéssel büntethető, aki bármilyen módon másnak ad, szerez, vagy szolgáltat jelen törvény szerint doppingszernek minősülő gyógyszert, biológiaiilag, gyógyászatilag aktív egyéb szert, illetve elősegíti ilyen anyagok használatát.” Ha ezt kiskorúval szemben követik el, ha a cselekmény egészségkárosodást okoz, ha sportalkalmazott követi el, akkor a büntetési tételek 2 évtől 6 évig terjedő szabadságvesztés és 10 milliótól 150 millió líra pénzbüntetésre nőnek. Az olasz szabályozás a doppingolást elősegítőket bünteti, magát a sportolót büntetőjogilag nem vonja felelősségre.

A francia szabályozás⁴⁹ az olaszhoz hasonló csak kisé árnyaltabb, szintén a doppingolást elősegítőket bünteti hat hónaptól hét évig terjedő szabadságvesztéssel és mellékbüntetésként 50 ezer franktól egymillió frankig terjedő pénzbüntetéssel.

Kínában⁵⁰ demonstratív szabályzást hoztak – mint a következő olimpia rendezői –, amely szerint a doppingolást olyan bűncselekmény, ahol a doppingról tudókat (magát a sportolót is) vagy az azt segítőket bűntársaknak tekintik, és a cselekményt – a sportolástól való eltiltáson túlmenően – büntetni rendelik.

A különböző országok jogrendjében az a közös, hogy elsősorban a doppingolást segítőket, a doppingolásra rábírókat bünteti, és a büntetések igen súlyosak lehetnek.

A magyar jogban az elő kísérlet a doppingvisszaélések büntető törvénykönyvbe vonására a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. Törvény 65.§-a a Btk. 238/B.§-ba iktatta be a visszaélés tiltott teljesítményfokozó szerrel vagy módszerrel tényállást, melyet az Alkotmánybíróság alaki okokból a 47/2000. (XII. 14.) AB határozatával megsemmisített. Az Alkotmánybíróság határozatának indoklása

„Az Alkotmánybíróság ... rámutat arra, hogy a teljesítményfokozó szerek használata, előállítása, forgalmazása, kereskedelme stb. a versenyszerű vagy hivatásszerű sporttevékenység körében, illetve ezekkel összefüggésben olyan társadalomra veszélyes magatartásként jelentkezhet, amely büntetőjogi szankcionálást igényel. Az ilyen büntetőjogi szankcionálás önmagában nem alkotmányellenes, ezért a jogalkotó – az alkotmányos büntetőjog keretein belül

⁴⁸ A sporttevékenység egészségügyi védelmének és a dopping elleni harc szabályairól szóló 2000. december 14-i törvény, No. 376. Olaszország. A törvény még lírában határozza meg a büntetés mértékét.

⁴⁹ A sportolók egészségének védelméről és a dopping elleni küzdelemről szóló 1999. március 23-i törvény, No. 99-223. Franciaország.

⁵⁰ Anti-Dopping-Vorschrift in China. <http://de.chinabroadcast.cn/21/2004/03/08/1@6363.htm> 2004. 09. 25

– nincs elzárva a megfelelő büntetőjogszabályok megalkotásától”, nem zárkózik el a büntetőjogi szankciók bevezetésétől.

A doppingvétség hazai büntetőjogi szabályozásának első problémája, hogy mi legyen a büntetőjogi tényállás. Az AB határozat tulajdonképpen megjelöli a probléma lehetséges megoldását, azzal, hogy kimondja a teljesítményfokozó szerek használata, előállítása, kereskedelme, forgalmazása az egész társadalomra veszélyes magatartás.

Ennek a magatartásnak a társadalmi veszélye a társadalom tagjai életének, testi épségének, egészségének károsodásában rejlik, ezért a tényállás által védeni kívánt érdek a társadalom tagjai életének, testi épségének, egészségének védelme lehet.

A lehetséges elkövetői kör a társadalom bármely tagja lehet, ami azért lényeges, mert a tiltott teljesítményfokozó szerek terjesztői, importőrei nemcsak a sportjog által szabályozott személyi körből kerülnek ki, mint ahogy a doppingolást végzők sem csak a versenysporthoz tartoznak, hanem pl. a szabadidősport konditermeiben edző és azokat izomnövelő szerekkel ellátó polgárokból is.

A Doppingellenes Stratégia kiemelt célként rögzíti is, hogy a Btk. esetleges módosítása során a társadalom minden tagja egészségének károsítására alkalmas anabolikus szteroidok és fehérje természetű hormonok országba történő behozatalának és terjesztésének megakadályozását eredményező szabályozás kerüljön kialakításra.

Erre, valamint a nemzetközi gyakorlatra tekintettel elsődleges szempontnak tekintendő a kereskedői, terjesztői típusú magatartások szankcionálása. A „visszaélés kábítószerrel” című Btk. tényállás a jelleghasonlóság miatt alapul szolgálhat az egyes elkövetési magatartások⁵¹ kialakítása során.

Míg a doppingszer terjesztői típusú magatartásainak büntetését általában szükségesnek tartják, a doppingSZERT fogyasztó versenyző büntethetőségének kérdésében már sokkal jobban megoszlanak a vélemények. A Doppingellenes Stratégia véleménye szerint a legsúlyosabb doppingvétség (tiltott szer jelenléte a szervezetben) büntetése (az első alkalommal két év, második alkalommal végleges eltiltás) a versenyző számára olyan, az egész életét befolyásoló egzisztenciális és egyúttal morális következményekkel járó szankció, melynek tartalma az elkövetett vétséggel szemben teljes körű és arányos büntetés, úgyhogy ezen a büntetésen kívül további, büntetőjogi következmények megállapítása nem indokolt.⁵²

A versenyző valamilyen formában való megbüntetését igénylők, azt vetik fel, hogy a doppingoló sportoló csal a versenyek során, versenyzőtársaival szemben jogtalan előnyhöz jut, és ennek az előnyszerzésnek anyagi és erkölcsi eredményét élvezi, úgyhogy csalás büntetében való felelőségre vonását célszerűnek látják, mint ahogyan azt a német szabályozás meg is teszi.

Véleményem szerint a probléma azonban sokkal tágabb:

Egyrészt, ha a versenyzőt büntetőjogilag nem vonják felelőségre, akkor a versenyzőt doppingolásban esetleg segítő sportszakemberek menekülési útja az lehet, hogy a versenyzőt rábeszéljék, kényszerítik egy olyan elismerésre, hogy a doppingolást önállóan követte el

⁵¹ Lehetséges elkövetési magatartások: „ország területére behoz, kivisz, átvisz, átad, kínál, forgalomba hoz, kereskedik”.

⁵² Az Alkotmánybíróság számos határozatában rámutatott arra, hogy „a törvényalkotónak a bűncselekményi tényállások meghatározásánál fokozott figyelmet kell fordítani a büntetőjogi beavatkozás elkerülhetetlenségére, a büntetőjog az állami hatalomgyakorlás legvégső eszköze lehet.”

(hiszen a sportbüntetésén ez nem változtat), és ezzel menekítik magukat a büntetőjogi felelősségre vonás alól.

Másrészt a doppingolás büntetőjogi szankcionálásának kiemelt célja a Doppingellenes Stratégia szerint, hogy a versenysport területén kívül, elsősorban a szabadidősportban (kondi-termek, stb.) csökkentsék az egészségre veszélyes szerek használatát. Ha itt a sportolót büntetőjogilag nem vonják felelősségre, akkor semmilyen büntetése nincs, mert hiszen ezek kívül esnek a doppingellenőrzésen és az ahhoz kapcsolódó sportszankciókon. Ez esetben a csalás sem büntethető kategória, mert itt versenyről nincs szó, a doppingoló csupán önmaga egészségét rontja.

A bűncselekmény elkövetési tárgya az olyan gyógyszerek, vagy egyéb anyagok, amelyek teljesítményfokozásra alkalmasak, és ezeket szakértői és főhatósági vélemények alapján taxatív listát tartalmazó jogszabályban – a kábítószerekhez hasonlóan – kell rögzíteni, és az időben karbantartani.

A büntetni tervezett bűncselekmény tipikus előfordulási formája az üzletszerűség⁵³, általában nem a magányos elkövetők műfaja ennek megfelelően a bűnszövetség⁵⁴, ami mint társas elkövetői alakzat jellemző, és előfordulhat a bűnszervezeti⁵⁵ kategória is (ha a bűncselekmény büntetési tételének felső határa meghaladja az öt évet).

A tervezett tényállásnak mindenképpen kifejezésre kell juttatnia, hogy a fiatalkorúak élete, egészsége, testi épsége fokozottabb védelemben részesül. Erre figyelemmel súlyosabb büntetéssel kell sújtani azt, aki a teljesítményfokozó szerekkel való visszaélést tizennyolcadik életévet be nem töltött személy felhasználásával követi el, vagy a cselekménye folytán a teljesítményfokozó szert tizennyolcadik életévet be nem töltött személy használja fel.

A Doppingellenes Stratégia a büntetési tételekre vonatkozóan a kábítószerrel való visszaélés büntetési tételeit javasolja – az elkövetési magatartások hasonlósága miatt – figyelembe venni. Ez azt jelentené, hogy aki tiltott teljesítményfokozó szert előállít, készít, megszerez, tart, felhasznál, az országba behoz, onnan kivisz vagy az ország területén átvisz öt évig terjedő szabadságvesztéssel lenne büntethető. Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés lenne a szankció a fent említett minősített eseteket (üzletszerűség, bűnszervezet, fiatalkorú bevonásával történő elkövetés) megvalósító elkövetőkkel szemben. Ezek a büntetési tételek a Btk. büntetési rendszerébe beilleszthetők, arányban állnak a cselekmény súlyos fokú társadalomra való veszélyességével és kellő visszatartó erőt hordozhatnak, valamint megfelelnek a külföldön is alkalmazott mértéknek.

⁵³ A Btk. értelmező rendelkezése szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt az, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

⁵⁴ A Btk. értelmező rendelkezése szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt az, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

⁵⁵ Bűnszervezet: ha három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

2. A doppingvizsgálatról szóló értesítés problémaköre

A versenyzői licence-szel rendelkező sportolókat nemzeti szakági sportszövetségük felveszi a doppingellenőrzési listára, melyet a nemzetközi szakági sportszövetség, a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület és a WADA rendelkezésére bocsát. A sportági szakszövetség elkészíti a sportág doppingellenőrzési tervét⁵⁶ melyről – a doppingellenőrzési lista átadása mellett – tájékoztatja a Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testületet, amelynek feladata⁵⁷ a doppingellenőrzések összehangolása és az ellenőrzés elrendelése. A nemzetközi szövetség és a WADA nemzetközi szintű versenyzőt szintén kijelölhet ellenőrzésre. A doppingellenőrzést vagy versenyen, vagy versenyen kívül – többnyire a felkészülési időszakban – végezhetik. Az első esetben a versenyző fellelhetősége jól definiált, hiszen a versenyen kell lennie, és ott a versenyszabályzatnak megfelelő ideig, a versenyszabályzat által előírt módon és fellelhetőséggel kell rendelkezésre állnia az esetleges doppingvizsgálatra. A versenyen kívül lévő versenyzők rendelkezésre állására vonatkozó idő és helyszín koordináták folyamatos és a WADA szabályzat által megkövetelt ismerete és nyilvántartása azonban már gondokat okoz. A WADA Kódex⁵⁸ előírja: „Az a sportoló, akit a nemzetközi szövetsége vagy nemzeti doppingellenes szövetsége versenyen kívüli vizsgálati csoportba tartozóként azonosít, köteles tartózkodási helyéről pontos és naprakész adatot szolgáltatni. A nemzetközi szövetségeknek és a nemzeti doppingellenes szervezeteknek kell koordinálni a sportolók azonosítását és tartózkodási helyükre vonatkozó naprakész adatok gyűjtését, amelyet továbbítanak a WADA részére.”

A sportoló doppingvizsgálat céljára való fellelése, és ezzel kapcsolatban a sportolót terhelő, nehezen teljesíthető bejelentési kötelezettség – ami nincs tekintettel a rendkívüli helyzetekre, vagy éppen pl. a gépkocsival való utazás idejére, stb. – már a WADA Kódex első nagy próbáját jelentő athéni olimpián – sajnos magyar versenyzőt is érintő – botrányokhoz vezetett. Egy korrektebb szabályzás lenne szükséges, melyre a Nemzeti Doppingellenes Stratégia az idézés jogintézményének bevezetését javasolja⁵⁹.

Az idézés jogintézménye hatósági jogosítvány, ezért vizsgálat tárgyává kell tenni, hogy a doppingellenőrzés szereplői közül mely szervhez és milyen módon telepíthető ez a hatáskör.

A 2005. november 1-jén hatályba lépett, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 12. §-a (2) bekezdésének a) pontja a közigazgatási hatósági ügy fogalmát – a már hatályát veszített, az államigazgatási eljárásról szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) 3. §-ának (2) bekezdéséhez hasonlóan – úgy állapítja meg, hogy a törvény, törvényerejű rendelet, kormányrendelet a közigazgatási szerven kívül államigazgatási ügy intézésére más szervet is feljogosíthat.

A doppingellenőrzés (ill. annak egyes részelemei) államigazgatási ügynek tekinthetők, így az Nemzeti Doppingellenes Ügynökség felállításáról rendelkező jogszabály-módosítás ilyen

⁵⁶ 55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet 5.§.(1)/c.

⁵⁷ 55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet 3.§.(3)/c/ca, cb.

⁵⁸ Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 14.3. cikkely

⁵⁹ Nemzeti Doppingellenes Stratégia 2.5.

hatáskörrel is felruházhatja a szervezetet.⁶⁰ Ez esetben az Ügynökség hatósági jogkörben eljáró szervnek minősülne, és hatósági jogosítványa lenne idézés kibocsátására.

Az idézés történhet írásban, távbeszélőn és elektronikus úton is (a hely és az időpont meghatározása mellett). Amennyiben az idézett személy ismételt idézésre sem jelenik meg, és távolmaradását nem menti ki, a rendőrség útján elővezethető. Az elővezetés foganatosításához az ügyész jóváhagyása szükséges, amelytől azonban a törvény kifejezett rendelkezése alapján el lehet térni.

Ha a mintavételre történő megjelenés hatósági eljárás keretében megvalósuló cselekménnyé válik, a mintavételre történő kijelölés fentiek szerinti meghíúsulása esetén a rendőrség egyéb módon történő bevonására is kínálkozik jogi lehetőség.

Ehhez alapvetően az szükséges, hogy a mintavételre történő megjelenés idézés ellenére való meghíúsulását önálló szabálysértési tényállássá való minősítését kezdeményezzék. Ezt a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 166. §-ban kapott felhatalmazás alapján elkészített, az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet módosításával lehet kezdeményezni. Egy ilyen megalkotandó szabálysértési tényállás szerint a versenyző szabálysértést követne el azzal, ha a szabályszerű idézés ellenére nem jelenne meg a doppingellenőrzésen (mintavételen). A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 33. §-a (2) bekezdésének c) pontja alapján ilyen esetben a rendőrség jogosulttá válik a versenyző előállítására. Ezen szakasz szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, akitől bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérévétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges⁶¹.

Amennyiben a doppingolás büntetőjogi szankcionálása megvalósul, akkor a rendőrség, mint bűnüldözési hatóság a Btk.-ban tervezett tényállás elfogadása esetén mindenképpen bekerül a doppingelleni küzdelem rendszerébe. A rendőrség hatalmi jogosítványai és kötelezettségei miatt, eljárási kényszerintézkedések alkalmazására való jogosultsága következtében a tiltott teljesítményfokozó szerek terjesztésének visszaszorításában hatékonyan közreműködhet pl. fitness termekben tartott házkutatások, igazoltatások alkalmazásával.

⁶⁰ Itt kell megjegyezni, hogy amennyiben a doppingellenőr rendelkezik hatósági jogosítvánnyal a fitness termekben is ellenőrzéseket folytathat.

⁶¹ Az Rtv. idézett rendelkezésével összefüggésben szükséges megjegyezni, hogy folyamatban van az Rtv. módosítása, amely érinti a törvény 33. §-a (2) bekezdésének c) pontját is, ugyanakkor a módosítási javaslat ebben a tekintetben kizárólag arra irányul, hogy a vérévételre vonatkozó lehetőség szabályozása liberálisabbá vélik, amennyiben elmarad a véralkohol-vizsgálat céljához kötöttség.

3. A sportoló kötelezettsége az orvosi ellátással kapcsolatban

A WADA Kódex szerint a sportolók kötelezettsége, hogy „A doppingellenesség jegyében felelősséggel járjanak el az általuk elfogyasztott és alkalmazott szerek és módszerek vonatkozásában.”⁶², valamint hogy „... felelősséggel tartoznak azért, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy az általa igénybevett orvosi kezelések nem sértik a Szabályzattal összhangban elfogadott doppingellenes irányelveket és szabályokat.”⁶³

A magyar szabályzás a sportolóra nem ró külön ilyen kötelezettségeket, viszont a WADA Kódex alkalmazásának előírásával implicite a sportoló fenti értelmű kötelezettségét jogrendbe iktatja.

Bár megértem a WADA azon törekvését, hogy lehetőleg tökéletesen zárt doppingellenes rendszert kíván létrehozni, kételkednünk kell abban, hogy az egészségügyben teljesen járatlan, laikus sportolótól elvárható lenne az általa – esetleg önállóan, szükséghelyzetben, vagy olyan esetben ha nem áll sportorvos rendelkezésre, amilyen esetek a mindennapi élet területén gyakran előfordulhatnak – fogyasztott gyógyszerek doppingmentességéért való felelősség vállalása. Az sem valószínű, hogy a sportoló megbizonyosodjon arról, hogy az általa igénybevett orvosi kezelések nem sértik a doppingellenes szabályokat.

Megkönnyítendő a sportoló helyzetét célszerűnek tartanám, ha a gyógyszergyártókat köteleznék arra, hogy a gyógyszerek használati utasításában ill. csomagolásán a gyógyszer-összetétel, vagy fontosabb hatóanyagok egyébként kötelező feltüntetésén túlmenően közölnék azt is, hogy a gyógyszer tartalmaz-e a WADA doppinglistáján szereplő anyagot vagy sem. Hazánk kezdeményezhetné egy ilyen előírás bevezetését. Amennyiben ez a figyelemfelhívó jelzés szerepelne a gyógyszereken, akkor a laikustól is megkövetelhető lenne a doppingyszer önálló bevétele tilalma, de feltehetően az orvosi csapatnak, vagy éppen egy szükség-helyzetben kezelést végző – a doppinglistát nem ismerő és annak híján lévő – háziorvosnak, vagy egyéb orvosoknak is gyors megbízható tájékoztatás állna rendelkezésére.

4. A sportjoggal kapcsolatos egyéb módosítási javaslatok

A sportegyesületeknél, szövetségeknél szokásos és előírt egyesülési forma szerencsés abból a szempontból, hogy – az idő folyamán – a sport érdekeinek megfelelő szükséges és elégséges szabályozási mechanizmusok gyakorlatilag is jól használható, a sportban résztvevők számára megfelelően alkalmazható formában, a célszerűségnek megfelelően alakultak ki, s mint ilyenek hatékonyan tudják a szakigazgatási feladatok ellátását megoldani.

A jelenlegi szabályozás mellett azonban sok hátránya is van az egyesülési formának.

Az egyik például, hogy a szakszövetségek tisztségeinek betöltéséhez nincsenek szakmai feltételek kidolgozva és megállapítva, úgyhogy a szakszövetség elnöke, elnökségi tagja, ügyvivő titkára, ellenőrző bizottsági elnöke és tagja, és egyéb más tisztségviselője bárki lehet, minimális szakmai ismeretek nélkül. A szakszövetségek Stv által megállapított jogosítványai azonban olyan széleskörűek és olyan sokféle és alapos szakmai ismereteket követelnek meg, ami hivatásos szakemberek nélkül nem oldhatók meg.

Alátámasztja véleményemet, hogy a szakmailag érett, professzionális sportvezetés igénye éppen a közelmúltban, a magyar sportolók athéni doppingbotránya kapcsán tartott parlamenti

⁶² Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 21.1.3. cikkely

⁶³ Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 21.1.4. cikkely

bizottsági⁶⁴ ülésen, a sportdiplomáciát és sportvezetést a bírálva nyert megfogalmazást a következőképpen: „Tudomásul kell venni, hogy csak kőkemény profik tudnak a jövőben a sport mellett dolgozni, meg fog szűnni a jövőben az amatőrizmus, az amatőr sportvezetők és sportszakemberek munkája.”⁶⁵

A szakszövetségek vezetőinek mindennaposan szakigazgatási feladatokat kell ellátniuk, ami felsőfokú szakigazgatási végzettség nélkül az elvárt szinten nem végezhető el: nagymértékben ennek minőségétől függ a sportág szervezettsége, mindennapjainak rendje, a sportolók és a sportágban dolgozók tevékenységéhez szükséges feltételek tartós és színvonalas biztosítása, az utánpótlás nevelése, stb., összességében a sportág eredményessége.

Ugyancsak a szakszövetségek vezetőinek feladata a sportdiplomáciai feladatok ellátása. Ezek egy része külföldi vonatkozású, ami nyelvismereten túlmenően diplomáciai jártasságot (tárgyalási készséget, viselkedésmód gyakorlatot, stb.) követel meg, ami szintén nem akárki által ellátható feladat. A szakszövetségi sportdiplomácia, amellet, hogy a sportág nemzetközi helyzetének, lehetőségeinek egyik meghatározó tényezője, az országra vonatkozó nemzetközi vélemény kialakításának is részese, úgyhogy a szakszövetségek ezzel foglalkozó vezetői a sportáguk nemzetközi szereplésén túlmenően hazánk megítélését is befolyásolják hozzáértésüktől függően előnyösen vagy hátrányosan.

A szakszövetségek ugyanakkor gazdasági nagyvállalkozások is, hiszen országos és nemzetközi versenyek rendezői, melyek során sokféle formában – belépődíjakból, reklám-szerződésekből, közvetítési jogdíjakból, stb. – bevételekhez jutnak, ugyanakkor kiadásaik vannak – pl. bérleti díjak, versenydíjak, bírói, rendezőszemélyzeti költségek, stb. – úgyhogy nagyvállalkozásként kell gazdálkodniuk.

A szakszövetség elnökének, ügyvivő titkárának, alelnökének, stb. tehát a csúcsvezetőknek olyan szakmai, elsősorban átfogó jogi ismeretekkel kell rendelkezniük, melyek birtokában meg tudják ítélni a szakszövetségben felmerülő összetett feladatok súlyát, stratégiai és funkcionális döntéseket tudnak hozni a szakterületi vezetők eléjük tárt javaslatai alapján, azaz átfogó vezetésre képesek.

A szakszövetségek csúcsvezetésének és szakmai vezetésének ellátására magasan kvalifikált szakemberek kellene, ezért szükséges lenne annak törvényi megkövetelése, hogy milyen szakmai pozíciókat kell egy szakszövetségnek létesíteni, és ezek betöltésének mik a szakmai feltételei. Ilyen feltételek előírása nem szűkítené a szakszövetségnek mint társadalmi szervezetnek az önállóságát, demokratizmusát, hiszen a feltételek betartása mellett a szabad választás lehetősége továbbra is fennmaradna. A szakszövetségi vezetés ellátására már régóta nem elégséges a sikeres sportolói múlt, vagy éppen a sporttal való valamiféle kapcsolat, amit a világ legtöbb országában a szintén társadalmi szervezatként működő szakszövetségi vezetésként akceptálnak is, és magasan kvalifikált szakembereket választanak. Nálunk, mivel szakmai feltételek nincsenek, sokszor – a sportág hátrányára – nem a feladatok ellátására szakmailag felkészült személyek kerülhetnek és kerülnek megválasztásra. Az Stv. 24.§ (4) szakasza – mint már említettem – lehetővé teszi, hogy a szakági vezetésbe akár elnökként is bárki beválasztható legyen, ami, ha szakmai feltételek elő lennének írva, akár kedvező lehetőség lenne a jobb szakági vezetés kialakítására. Mivel azonban ezek a szakmai feltételi követelmények hiányoznak, ez a rendelkezés inkább olyan szabadosságot eredményez, hogy a vezetés szakmailag még hígabbá válhat, hiszen ilyen esetben, pl. még az egyedüli érdem, a

⁶⁴ Az Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottságának 2004. szeptember 14-én tartott bizottsági ülése. Jegyzőkönyv p. 47.

⁶⁵ Az Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottságának 2004. szeptember 14-én tartott bizottsági ülésének jegyzőkönyve p. 40.

sportolói múlt sem követelhető meg. Előfordult, pl. olyan eset, hogy egy – nem is túl nagy – szponzor kezébe került a vezetés (labdarúgásban), amely aztán botrányokkal tarkított volt, és a szakág csak nehezen és az országosan túlmenő, nemzetközi vihart is kavarázó események után tudott szakági elnököt váltani. A Labdarúgó Szövetség új szakági elnöke sem tudta választott hivatali idejét kitölteni, a szövetségen belüli viták, harcok végül is pozíciójának feladására kényszerítették, és az előző szövetségi elnök esetéhez hasonlóan ezt a sport belügyet is nemzetközi méretűvé – és botrányná – dagasztották, amikor az előírt magyar jogorvoslati út helyett a nemzetközi szövetséghez jártak a vitázó felek panaszkodni és igazukat keresni.

Az egyesülési forma egy másik hiányosságcsoporthoz az ellenőrzés szervezeti elválasztásának megoldatlanságából adódik. A hatályos jogszabályaink szerint a felmerülő hibák orvoslása is azon sportszövetségek ill. sportszakszövetségek feladata, melyek működése során a hibák létrejöttek. Hogy csak a legutóbbi, a közvéleményt és a nemzetközi sportéletet felkavaró ügyre, néhány aranyérmesünk doppingügyére hivatkozzak, a doppingolás tényének kivizsgálását ugyanazok a sportszakszövetségek voltak hivatottak végezni, melyeknél az illető sportolók igazolt versenyzőkként versenyeztek. Tekintettel arra, hogy a doppingolás a sportvezetők tudomása vagy éppen segítségével a tapasztalatok szerint nehezen elképzelhető, nem volt váratlan, hogy a vizsgálatok kudarcba fulladtak. Nem volt várható, és egyéb más ügyben sem várható, hogy a szabálysértő vagy jogsértő cselekedetek kivizsgálását ugyanazok végezzék, akik – ha másképpen nem, csupán hanyagsággal – részesei voltak a cselekménynek, vagy lehetővé tették annak kialakulását.

A jogi szabályozásnak lenne az a feladata, hogy az egyesülési autonómia zártságát áttörve lehetőséget nyújtson a sportegyesületeken belüli jogellenes magatartás megszüntetésére, ill. az attól való elrettentésre.

A sport szakigazgatás nagyfokú autonómiája előnyös ugyanakkor, mert megvédi a sportban résztvevőket ill. az azt szervezőket a külső zaklatástól, a sportügyekbe való beleszólástól, a személyük elleni támadástól.

A sport szakigazgatás nem egy megkövesedett állapotú igazgatási rendszer, hiszen a sport világa nálunk éppen az átalakulás folyamatát éli, vagy éppen az átalakult formák alkalmazásában botladozik, úgyhogy szükség van mind a sport igazgatási folyamatának belülről történő megújulására, mind pedig a jogalkotáson keresztül való változtatására. Ezért a sportjog, amely egy, a gyakorlati jogterületek szinte minden szegmensét (egyesülési jog, gazdasági jog, közigazgatási jog, munkajog, stb.) alkalmazó vegyes szakjog, sokat tehet, amire a kormányzati akarat láthatóan hosszú idő óta meg van.

Mellékletek

1. Melléklet

A sport és testkultúra középtávú fejlesztési és irányítási tervei

Az Stv. kidolgozása és elfogadása után (2004. évi I. tv.; hatályos: 2004. március 13-tól) több mint egy évvel, 2005. áprilisában került sor a Sport XXI Nemzeti Sportstratégia⁶⁶ (továbbiakban: Sportstratégia) tervezetének vitára bocsátására, és másfél évvel később, 2005. júliusában a Nemzeti Doppingellenes Stratégia⁶⁷ előkészítő anyagának közreadására.

Jóllehet mindkét anyag munkálatai már az Stv. elfogadása előtt elkezdődtek és folyamatban voltak, a belőlük következő jogi megfontolások még nem kerülhettek be az Stv-be.

Minkét munka – és háttéranyagaik – igen alapos, a sport helyzetét modern módszerekkel vizsgáló, a részletkérdéseket is feltáró, a kapott eredmények analizálásán alapuló és annak alapján integrális megállapításokat megfogalmazó mű, amelyek alkalmasak a nemzeti sportélet egészének új, a XXI. század követelményeinek megfelelő alapokra való helyezésére.

A Sportstratégia vizsgálja

- a sport jelenlegi helyzetét a mai magyar társadalomban, melyen belül foglalkozik a gazdasági vonatkozásokkal, a sport társadalomban elfoglalt helyzetével, részletezve a sport egyes területeinek állapotát és vizsgálja a sport helyzetét befolyásoló tényezőket,
- jövőképet vázol fel, melyen belül megfogalmazza a sportpolitika társadalmi és operatív céljait,
- kidolgozza a kitűzött célok elérésének megvalósítási koncepcióját a sport feltételrendszerének fejlesztésére.

A Sportstratégia az alábbiak szerint fogalmazza meg a sport feltételrendszerének modernizálásához szükséges fontosabb állami feladatokat:

- „Sportot és sportolást ösztönző gazdasági és jogi környezet megteremtése, a stratégiával összhangban lévő sporttörvény megalkotása.
- Racionális és hatékony létesítményfejlesztési politika megvalósítása.
- Egyszerűsített szervezeti struktúra kialakításának támogatása.
- Kiszámítható, átlátható és ellenőrizhető finanszírozási rendszer kialakítása.
- Forrásbevonás lehetősége céljából EU pályázatfigyelés és információtovábbítás a sport-szféra számára.
- A szakemberképzési rendszer reformjának támogatása.
- A társadalom és a gyakorlat számára releváns, széles alkalmazhatóságot lehetővé tevő kutatások támogatása egy sporttudományi stratégia alapján.
- Működő, felhasználóbarát Nemzeti Sportinformációs Rendszer megalkotása.
- Következetes, koncepcionális kommunikáció megvalósítása.

⁶⁶ Sport XXI Nemzeti Sportstratégia

⁶⁷ Nemzeti Doppingellenes Stratégia

- Világversenyek és rendezésének támogatása racionális döntéshozattal.”⁶⁸

Az Antidopping stratégia az Stv felhatalmazása alapján készült modern doppingellenes szabályozás az 55/2004 (III. 31) kormányrendelet⁶⁹ valamint a WADA (World Anti-Doping Agency) Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat⁷⁰ alapján és ezekkel való összevetésben vizsgálja a doppingellenes tevékenység javításának szervezeti és jogi lehetőségeit, figyelembe véve az újabban nagy nemzetközi visszhangot kiváltó és a magyar sportot is súlyosan érintő doppingbotrányok és a doppingvétség kezelési problémáinak tanulságait.

A sport jelenlegi helyzete

Az ókorban – elsősorban az ókori görög társadalomban – a sport és a testkultúra a szellemi kultúrához hasonló fontosságú szerepet töltött be. A kialakult társadalmi elvárások ill. társadalmi normák célként fogalmazták meg és elősegítették az ember szellemi és fizikai kondíciójának fejlesztését és jó állapotban tartását. Az „ép testben ép lélek” („Orandum est ut sit mens sana in corpore sano”= Arra kell törekedni, hogy ép testben ép lélek legyen. Röviden: mens sana in corpore sano) filozófiája a XIX. század végétől kezd újból fokozatosan teret nyerni. A népesség számának nagyfokú növekedéséből, az elvárosiasodásból, a rendszeres munkából adódó időhiányból és helyhez kötöttségből, a szórakozási szokások erőteljes megváltozásából, stb. a társadalom tagjainak természetes mozgáslehetősége mind a sportolásra alkalmas hely, mind a rendelkezésre álló idő vonatkozásában erősen beszűkült, úgyhogy a szükséges mozgásigényt a jelenlegi életvitel automatikusan már nem biztosítja.

Az, hogy a jelenlegi életmód mellett rendszeres mozgás szükséges a megfelelő fizikai és lelki állapot fenntartásához, már orvosilag régen bizonyított és széles körben ismert, sőt manapság az egyén saját egészségi állapotához mérten szükséges egyedi mozgásformák is megállapíthatók. A rendszeres mozgás legjobban valamilyen aktív, nem feltétlenül versenyszerű sporttal teljesíthető. A rendszeres sportot is magába foglaló életmód és az egészségi állapot között jól kimutatható összefüggés van: az EU-ban (a régebbi 15 tagállamot véve alapul), ahol a rendszeresen sportolóknak a társadalom egészéhez viszonyított aránya csaknem háromszorosa a hazánkra vonatkozó aránynál, a nők várható „élettartama” 81 év, míg Magyarországon 76 év, a férfiaknál az ugyanez az adat 76 év ill. 68 év. A sporttal legjobban befolyásolható keringési megbetegedések száma – a nőknél és férfiaknál egyaránt – nálunk duplája az EU-ban tapasztaltaknál.

Felmérések szerint⁷¹ Magyarországon – annak ellenére, hogy a lakosság a sport egészségmegőrző szerepével tisztában van – a felnőtt lakosságnak mintegy kétharmada él mozgásszegény életmódot, és a népességnek csupán 16 %-a (EU átlag 45 %) sportol valamilyen rendszerességgel szabadidejében, ezen belül is csak 9 % (EU átlag kb. 28 %) komolyabban, heti 2 alkalommal, min. fél órás időtartammal.

A társadalom hátrányos helyzetű rétegeinek sportban való részvétele – főként az anyagi lehetőségek hiánya miatt – erősen negatív anomáliát mutat az országos 16 %-os arányhoz képest, a fogyatékosok részvétele más, elsősorban a lehetőségek hiányára visszavezethető okokból szintén kisebb az országos átlagnál.

⁶⁸ Sport XXI Nemzeti Sportstratégia

⁶⁹ 55/2004 (III. 31) kormány rendelet

⁷⁰ WADA Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat

⁷¹ Sport XXI Nemzeti Sportstratégia

A rendszeresen sportolók körében a legnépszerűbb sportágak a labdarúgás (22 %), kocogás, futás (15 %), a kerékpározás (12 %), aerobik, torna (11 %), úszás (9 %), egyéb csapatjáték, kézilabda, kosárlabda, röplabda (9 %).

A közoktatásban a testnevelés órák révén másfél millió diák végez rendszeres testmozgást, közülük versenyengedéllyel mintegy 6 %-a rendelkezik. Az iskola elhagyását követően a rendszeresen sportolók aránya nagy mértékben csökken, ami a szabadidő rohamos csökkenésén túl abból is adódik, hogy nincsen megfelelőképpen biztosítva az átvezetés az iskolai keretek között végzett testnevelésből és diáksportból, illetve a versenysportból az életen át folytatott különféle rekreációs sporttevékenységek területére.

A sportegyesületekben szervezett formában sportolók száma töredéke a sportot valamilyen formában űzők számának. Sportegyesületben jelenleg 200 000 versenyengedéllyel rendelkező versenyző sportol, ezek közül 90 000 a 6-18 év közötti, és 110 000 a felnőtt korú versenyző. Az élsportolónak számító – hivatásszerű, tudományos támogatottságú, professzionális – versenyzők száma csak néhány ezer fő.

A sport napjainkban a társadalom egészét valamilyen formában érinti, vagy mint az egészséges életmód egyik fontos részeleme, vagy mint a vetélkedés, és önmegvalósítás egyik nemes formája, vagy mint a szórakozás egyik fajtája, a társadalom egy részének pedig foglalkozása a sporttal kapcsolatos rendezvények szervezése, létrehozása, abban való közreműködés, illetve a sporttal kapcsolatos iparágakban és kereskedelemben való részvétel.

A sport passzívan a társadalom egészét, aktívan a társadalom tetemes részét érintő terület kultúránknak, ideális esetben a több, az egyén és a társadalom számára fontos funkció részese ⁷²:

- fontos szerepet játszik a fizikai és mentális egészség megőrzésében, az egészségtudatos magatartás kialakításában;
- a nevelés eszköze, életvezetési technikák és módszerek közvetítője;
- lehetőséget nyújt az egyén önmegvalósítására;
- lényeges szerepet tölt be a családi és társadalmi kötelékek erősítésében;
- kulturált szórakozási lehetőséget biztosít, pihenést, örömforrást és élvezetet nyújtó hasznos időtöltés;
- nemzetközi eredményei hozzájárulnak a nemzeti önbecsüléshez és büszkeséghez;
- a sport példaképet állít a fiatalok elé;
- gyakorlati eszköze lehet a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásának.

A sport azonban nem csak a társadalom kultúrájának egyik szegmense, hanem a nemzetgazdaság egyik szektora is, mely a költségvetésből támogatást kap, de amely a költségvetésnek befizetője is.

A költségvetés sporttal kapcsolatos kiadásai

A költségvetés a központi kormányzaton és önkormányzatokon keresztül jelenleg évente mintegy 60 milliárd forintot költ a testnevelés és sport támogatására. Egy főre vizsgálva az állami támogatásokat, egyértelműen az élsport számít a leginkább támogatott területnek, miközben messze lemaradva követi azt az utánpótlás-nevelésre, valamint a főként testnevelés órára, kis részben a diáksportra jutó állami támogatás. A sport – állam által biztosított források tekintetében – leginkább forráshiányos területe a rekreációs sport.

⁷² Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

Magyarországon 65 országos sportági szakszövetség van, melyek egy-egy sportágnak a gazdái, működtetik a versenyrendszert és a válogatottat.

A versenyengedéllyel rendelkező, igazolt sportolók száma kb. 200 000 fő.

A szövetségek feladatainak ellátásához szétosztott, a sportágnál összecszerően megjelenő állami támogatások összege 4 milliárd forint volt 2003-ban, mely igazolt sportolókként – melyek száma kb. 200 000 fő – átlagban 20 000 Ft. A szórás jelentős, egyes sportágak esetében 3 000 Ft/fő, más sportágak esetében 300 000 Ft/fő.

A költségvetés sportszektorból származó bevételei

Magyarországon 2002-ben 7 306 sporttal foglalkozó vállalkozás létezett, ami az összes bejegyzett cég 2,4 %-a és számuk növekvő tendenciát mutat. A nagy (50 millió forintnál nagyobb éves árbevételű) cégek száma számottevően, 67 %-kal emelkedett, a kis (50 millió forintnál kisebb éves árbevételű) cégek száma 10 %-kal csökkent.

A jelenleg összességében 32,4 Mrd Ft jegyzett tőkét felmutató sportvállalkozásokban 27 % a külföldi tőke, de ennek 93 %-a a kereskedelem terén fektetett be. Az élő sportban – sportszolgáltatás – mindössze 305 millió forint, azaz 6,5 % van külföldi érdekeltségben, szemben a magyar gazdaságban meglévő 40,8 % külföldi tulajdoni hányaddal.

A sportvállalkozások árbevétele 2002-ben 350 milliárd forint volt, ami 110 milliárddal magasabb a négy évvel korábbinál, s ez az inflációt, illetve az átlagos nemzetgazdasági növekedést meghaladó piacbővülésre utal. A sporttal foglalkozó üzletág fellendülést hozó időszakot tudhat maga mögött, ami a sportos életmód térhódításának megindulását feltételezi. A legnagyobb fogyasztó a sportpiacon maga a lakosság, hisz a növekedés döntő tömegét adó sporteszköz- és kerékpár kiskereskedelmi forgalom 100 Mrd forintot kitevő felfutása jellemzően ebből a keresletről származik. A sportszektor méretét a sporteszköz-kerékpár kiskereskedelem határozza meg a maga 318 milliárd forintos árbevételével. Súlyában nála jóval kisebb a 17,6 milliárd forintot kitevő az egyéb sporttevékenység, bár ez jelenti tartalmát tekintve az igazi élő sportot. E téren a növekedés üteme 63 % volt. Kisebb súlyt jelent, de még dinamikusabb bevétel növekedést produkált a sportszergyártás és a létesítményműködtetés a maga 7,7 Mrd, illetve 7 Mrd Ft-os forgalmával és 250-, illetve 140 %-os növekedésével.

A sportszektor árbevétele a nemzetgazdaság egészén belül csekély, csupán 0,9 %-ot képvisel. A sportüzletek árbevétele lényegesen alatta marad más ágazatok cégenkénti átlagos árbevételének, azok csak mintegy 37,5 %-át teszik ki. A sportlétesítmények működtetése veszteséges, az itt keletkezett 1,8 Mrd Ft hiány elsősorban a nagy létesítmények nem megfelelő kihasználásából adódik.

A pozitív eredménnyel gazdálkodó, nyereséges cégek társasági adója 2002-ben 2,1 Mrd Ft volt, ami 0,5 %-a a nemzetgazdasági befizetésnek.

A sportlétesítményeket jellemzően veszteségesen működtető cégekben csaknem felében az állam, negyedében az önkormányzatok és ennél kisebb hányadban a társasági tulajdon van jelen. E téren a veszteségek átvállalása a sportélet fenntartását segíti elő az adott településen.

A sportban foglalkoztatottak és az egyéni vállalkozók száma több, mint 23 000 fő. A nemzetgazdaság összes foglalkoztatottjából 0,9 % dolgozik a sportban, ami megfelel az árbevételek terén képviselt számaránynak.

A fentiekből látható, hogy hazánkban nő a sportpiac. Az állami költségvetésbe közvetlenül e szektorból 2,1 Mrd Ft társasági adó kerül, s közvetetten, a végső sportfelhasználás révén legalább 60 Mrd Ft ÁFA. A szektorban foglalkoztatottak személyi ráfordításában jelentős tétel az SZJA, mely

minimálbérrel számítva is meghaladja a 10 Mrd Ft-ot évente. Megállapítható tehát, hogy a sportágazat a sporttal foglalkozó vállalkozások révén nettó költségvetési befizető.

A sportszektor nemzetgazdasági egyenlege

Ha a szektor befizetéseit összevetjük a központi költségvetésből a sportra szánt támogatás összegével, látható, hogy a sport közvetlenül is jövedelmet termel az államnak, többmilliárdos nagyságrendben.

A sportminiszterek 1999-ben tartott találkozásán azt a következtetést vonták le és erősítették meg a résztvevők, hogy a sportba ill. testkultúrába fektetett minden egyes dollár 3,2 millió dollár megtakarítást jelent az egészségügyben.

Hazánkban, ha a rendszeresen sportolók 16 %-os aránya a duplájára, 24 %-ra emelkedne, nemzetközi kutatások alapján végzett becslés szerint, pusztán a táppénzkiadások területén csaknem 6 milliárd Ft megtakarítás lenne elérhető, ezenkívül az egészségügy egyéb kiadási tételeiben – pl. a gyógyszerfogyasztásban – is tetemes megtakarítások lennének várhatók.

Összességében a sporttal kapcsolatos ágazat a nemzetgazdaságnak nettó befizetője, másodlagos hatásain keresztül, elsősorban az egészségügyben, eredményez – pontosan még nem is felmért – megtakarítást.

A Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia a sportkultúra 2007-től 2013-ig szóló középtávú fejlesztési terve, mely egyes vonatkozásaiban 2020-ig áthúzódó feladatokat is megszab. A Stratégia része a 2007-2013 közötti időre vonatkozó nemzeti Európa Tervnek, ill. a Nemzeti Fejlesztési Terv II-nek, amely utóbbi az Európa Terv uniós források bevonásával megvalósuló része.

A Stratégia sportszakmai feladatok tömegét határozza meg – melyeket nem feladatunk ezen keretek között részletezni – a versenysport, az iskolai testnevelés és diáksport, a rekreációs sport és a fogyatékosok sport vonatkozásában.

Koncepciót és akciókat határoz meg a sport feltételrendszerének megteremtésére. Ilyenek: Tornaterem építési program; Tanuszoda építési program; Sport a kistelepüléseken program; Sporttal a közösségekért program; Olimpiai központok fejlesztése; Stadionkorszerűsítési program; Élet a vizeinken program; Jégcsarnok építési program; Turista- és kerékpárútvonalak fejlesztési program; Tornaterem a lakosságért program; Sportágspecifikus létesítményfejlesztési program.

A Sportstratégia koncepciója a legnagyobb változásokat egy új finanszírozási rendszer kialakításában és az ehhez kapcsolódó új szervezeti felépítési rendszer kialakításában szándékozik hozni, és ezek a területek követelik meg a jövőben a leglényegesebb jogszabályváltozásokat melyeket már 2006-ban egy új sporttörvény megalkotásával terveznek megvalósítani.

A sport jelenlegi finanszírozási rendszere

Az Európai Unió 15 régi tagállamának átlagával összevetve Magyarországon a sport alulfinanszírozott. A sportba fektetett egy főre jutó költségvetési (kormányzati és önkormányzati) támogatások, a szerencsejátékból származó sportbevételek és a szponzori bevételek jelentősen elmaradnak az európai átlagtól. A legszembetűnőbb eltolódás, hogy az Európai Unió átlagában az állami és a szponzori bevételek közel azonos arányban szerepelnek, míg Magyarországon az egyébként is alacsony állami támogatásoktól is messze elmarad a magántőke szerepe. Szintén eltérés, hogy Magyarországon a szerencsejáték bevételeiből mind relatív, mind abszolút értékben aránytalanul kevés kerül visszaforgatásra a sportba.

A sport egyes területei – a versenysport, az iskolai testnevelés és diáksport, a rekreációs sport, a fogyatékosok sportja – külön-külön kerülnek támogatásra.

A jelenlegi jogi-gazdasági környezet nem támogatja az olyan értelemben vett integrációt, hogy a sportági szövetségek karolják fel a szakterületükre eső rekreációs sportot, illetve a fogyatékosok sportját.

A sportirányítás valamennyi szintjét a vertikális és horizontális kommunikáció nehézségei, és az együttműködés hiánya jellemzik. A finanszírozás átláthatósága és ellenőrizhetősége elmarad a szükséges állapottól, a források hatékony felhasználásának garantálása és ellenőrzése nem kellően részletes. A sok szervezet összességében nagyszámú apparátussal és aránytalanul magas működési költséggel tevékenykedik. A jelenlegi finanszírozási és igazgatási rendszer a sportirányítási piramis csúcsát támogatja, ami az alacsonyabb szervezeti egységek függőségét eredményezi.

A Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia által tervezett új finanszírozási rendszer

A sportfinanszírozás új rendszere egyszerre kívánja

- növelni a sportra fordítható forrásokat,
- és elérni a ráfordított források hatékonyabb felhasználását.

A forrásnövelés lehetőségei:

1. A költségvetési törvény keretében a sportköltségvetés fejezetében az eddig szokásos előirányzatokon túlmenően szerepeltetni kell a játékadóból származó jövedelmek eddiginél nagyobb volumenű ill. részarányú sportcélú bevonását.

A Nemzeti Sporthivatal javaslata a költségvetési törvény módosítására:

„A sportköltségvetés tervezhetőségének biztosítása érdekében, a költségvetési törvényben meghatározott eredeti előirányzatokon rendelkezésre álló összegben felül a játékadóból származó bevételeknek az előző évi bevétel alapján tervezett közvetlen bevonása szükséges a sportfinanszírozásba.”^{73, 74}

2. Kiegészítő forrás vonható be a sportfinanszírozásba az Európai Unió forrásokból a Nemzeti Fejlesztési Terv II. megvalósítása során.

„Az Európai Unió alkotmány létrehozásáról szóló szerződés” III-282. cikke rendelkezik – többek között – a sportról is. Eszerint az Unió hozzájárul az európai sport fejlesztéséhez, figyelembe véve a sport sajátos jellemzőit, az önkéntes részvételen alapuló szerkezet sajátosságait, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepét. Célja a sport európai dimenzióinak fejlesztése, a sportversenyek tisztasága és nyitottsága, a sportért felelős szervezetek közötti együttműködés előmozdítása, illetve a sportolók különösen a fiatal sportolók fizikai és szellemi épségének védelme.

⁷³ Sport XXI Nemzeti Sportstratégia

⁷⁴ Az NST 2005. április 1-i ülésén született a egy másik módosítási verzió, melyet a Nemzeti Sporttanács tagjai szavaztak meg, 11 igen és 4 ellenszavazattal: A sportköltségvetés tervezhetőségének biztosítása érdekében, a költségvetési törvényben meghatározott eredeti előirányzatokon rendelkezésre álló összegben felül a játékadóból származó bevételeknek az előző évi bevétel alapján tervezett közvetlen bevonása szükséges sportfinanszírozásba. A sporttörvény 2006. évi módosítása során a sorsolósos szerencsejátékok adójának 12 %-a helyett 25 %-a, a TOTO játékadójának 100 %-a, a bukméker típusú játékok 50 %-a helyett 75 %-a kerüljön közvetlenül a pályázatkezelő Sportközalapítványhoz.”

Az uniós forrásokhoz való hozzáférésre elsősorban komplex fejlesztések és kapcsolódó területek (mint a képzés, esélyegyenlőség, regionális kapcsolatok stb.) esetében van mód. Ilynek például a következők: Településfejlesztési és kohéziós törekvésekkel összhangban álló létesítmény-fejlesztési program, főként a kevésbé fejlett régiókban. A versenyképesség javítása érdekében például a gyógyturizmus és a minőségi turizmus fejlesztése, a sportolási lehetőségek bővítésével, vagy a rekreációs sport számára fontos kerékpárutak és kiránduló utak kiépítésével hozzájárulni a falusi- és az ökoturizmus fejlesztéséhez. A világ ill. európai források bevonására már van pozitív példa a magyar sport-és kultúrtörténetben:

az 1923-as népszövetségi kölcsönből a magyar non-profit szférába, fejlesztésekbe történő nagy volumenű befektetésekre, a teljes vertikumú oktatási és sportstruktúra megreformálására történt tökebevonás, melynek hatásai évtizedeken keresztül érezhetőek voltak, például a kiváló sporteredményekben, vagy a Nobel-díjas tudósok számában. A források hasonló logikai rendszerű felhasználása célszerű a XXI. században is.

3. Kiegészítő forrást jelent – az Unióban, ez igen tetemes forrás – a magánszektor jelenleginél nagyobb arányban való bevonása a hazai sportélet finanszírozásába. Ahhoz, hogy a magánszféra támogassa a sportot az államnak gazdasági ösztönzőket kell bevezetnie, melyek elsősorban a szponzorálás ill. a mecenatúra adókedvezményekkel való vonzóvá tételével érhető el.

A lakosság rekreációs sportban való részvétele az előzőhöz hasonlóan szintén közvetlen ösztönzőkkel, pl. adókedvezménnyel (pl. a sportolási költségek: pályahasználati díj, sportszerköltségek stb. adóból való részleges levonhatósága) növelhető.

4. Az előző sportcélú támogatások bővítik a sporttal kapcsolatos ipart, kereskedelmet és szolgáltatást, ami miatt nő a szektorban foglalkoztatottak száma, nő a költségvetésbe befizetett ÁFA és társasági adó, úgyhogy a támogatás egy része a költségvetésbe visszafordítódik.

A hatékonyabb felhasználás:

A támogatás hatékonyabb felhasználásának célja, hogy az állami juttatás közvetlenül a sporttevékenység aktív résztvevőikhez a sportegyesületekhez és a sportolókhoz jusson el. A köztestületek és a sportszövetségek jelenlegi mértékű automatikus támogatását meg kívánják szüntetni. A sportszövetségek, sporttal foglalkozó szervezetek és a sportegyesületek kidolgozott programok alapján, pályázati rendszerben juthatnak majd állami forráshoz, a köztestületek pedig csak az állami feladataik ellátásához számíthatnak állami támogatására.

A sportnak juttatott állami források növelésének előfeltétele, hogy javuljon a támogatásokkal gazdálkodó szervezetek hatékonysága, és ennek eredményeként növekedjen a sport valós színtereire, a sportolókhoz és az egyesületekhez ténylegesen eljutó pénz aránya. Jelenleg az intézményrendszer valamennyi szintjén rendkívül magasak a működési költségek, és nincs ösztönzés ezek csökkentésére, vagy külső, a magánszektorból származó források nagyobb arányú bevonására. Ráadásul, a sport szinte valamennyi területén nehezen átlátható az állami pénzek elköltése, a természetbeni támogatások jelentős nagyságrendje miatt, pedig a támogatások egy lényeges hányada nem kerül kimutatásra a ténylegesen kedvezményezett szervezeteknél. Emiatt, elsősorban a versenysportban, a támogatások elosztása a gyakorlatban jelentősen eltérhet a deklarált prioritásoktól.

Ennek tükrében a Sportstratégia a sportfinanszírozás területén az alábbi elvek⁷⁵ mentén történő változásokat kívánja elérni:

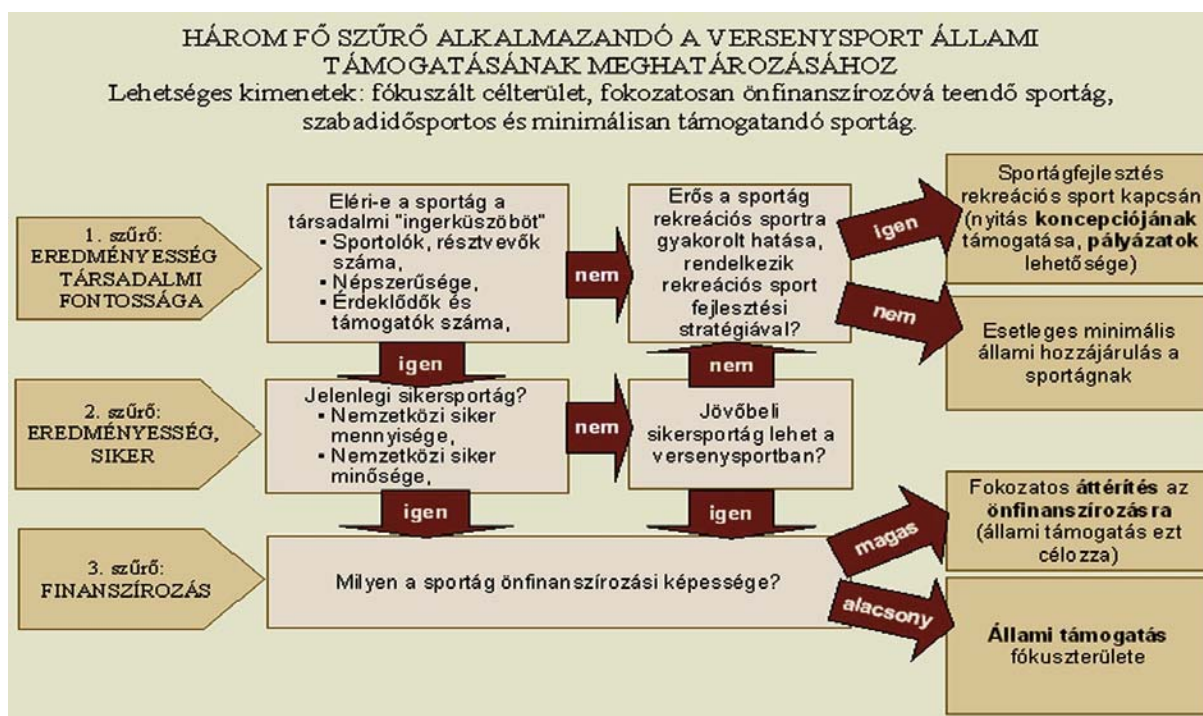
⁷⁵ Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

- „Javítani kell az állami sportfinanszírozás átláthatóságát és biztosítani kell az elszámoltathatóságot.
- Szigorú ellenőrzési rendszer mellett valósítandó meg a finanszírozás. Ehhez tovább kell fejleszteni a terület információs rendszerét, és szigorítani kell a különböző intézménytípusok elszámolására vonatkozó szabályokat.
- Számszerűsíteni kell a természetbeni támogatások pénzbeli értékét, és ezeket figyelembe kell venni az egyes sportágaknak vagy intézményeknek szánt támogatások kalkulálásakor.
- A szervezeti autonómia tiszteletben tartása mellett ösztönözni kell az egyszerűbb szervezeti struktúra kialakulását, és a működési hatékonyság javítását.
- A sportra fordított állami támogatások nagyobb részét kell közvetlenül a létesítmények fejlesztésére fordítani, valamint a klubokhoz, műhelyekhez, egyesületekhez, továbbá a megfelelő szabadidős, illetve rekreációs sportrendezvényekre eljuttatni.
- Az állami sportirányítás feladata igazgatási területekre terjed ki, a szakmai kompetencia továbbra is a köztestületek és a szövetségek kezében marad. Az állami források szétosztása, folyósítása az állami sportirányítás (Nemzeti Sporthivatal) kompetenciájában lesz.
- Amennyiben az állam konkrétan definiált feladatokat oszt valamely szervezetre, akkor a feladatok elvégzéséhez támogatást nyújt.
- A sportba jutott pénzek észszerű felhasználásának érdekében mind a versenysport, mind a rekreációs sport területén tevékenykedő szervezetek esetében meg kell követelni az önrészt, és fokozatosan emelni kell ennek arányát. Az önrész nagysága differenciáltan kerül meghatározásra a felhasználás célja szerint (pl. létesítményfejlesztés vagy szervezetek működtetése), illetve a hátrányos helyzetűeket célzó támogatások esetében.”

1. A sportegyesületek két csatornán keresztül juthatnak állami támogatáshoz: egyrészt a sportszakmai szervezetek ajánlása alapján közvetlenül kapják meg a támogatást, másrészt célprogramokkal pályázhatnak támogatásra. A jelenleg központi pályázati rendszerben elaprózott egyesületi támogatások odaítélése két lépcsőben történhet: első körben a területi egység, második körben egy központi (a Nemzeti Sporthivatal által megnevezett) egység hagyja jóvá a támogatásokat. Az egyesületek bevételei között a tagdíj szerepét növelni tervezik, valamint a szponzorációt ösztönző állami intézkedések (adókedvezmények) miatt számítanak a szponzori bevételek összegének növekedésére.

A sportágakat a költségvetésből a Sportstratégia nem egyenlő mértékben kívánja támogatni, hanem a sportág elismertségétől, az általa mutatott nemzetközi sikerektől, a sportág példaképteremtő képességétől és a rekreációs tömegsportra gyakorolt hatásától, a sportág jövőbeli lehetőségeitől, jelenlegi és várható jövőbeli önfinanszírozó képességétől stb. függően felméri a sportágak helyzetét és ennek alapján sorolja őket alacsonyan, közepesen vagy erősen támogatandó csoportokba. Ezt a felmérést időközönként újra és újra elvégezve, a sportágakat mindig az aktuális helyzetüknek megfelelő támogatási kategóriába lehet sorolni. A sportágak vizsgálatának egy kidolgozott rendszere, melyet a Sportstratégia alkalmaz a következő séma⁷⁶ szerint működik:

⁷⁶ Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

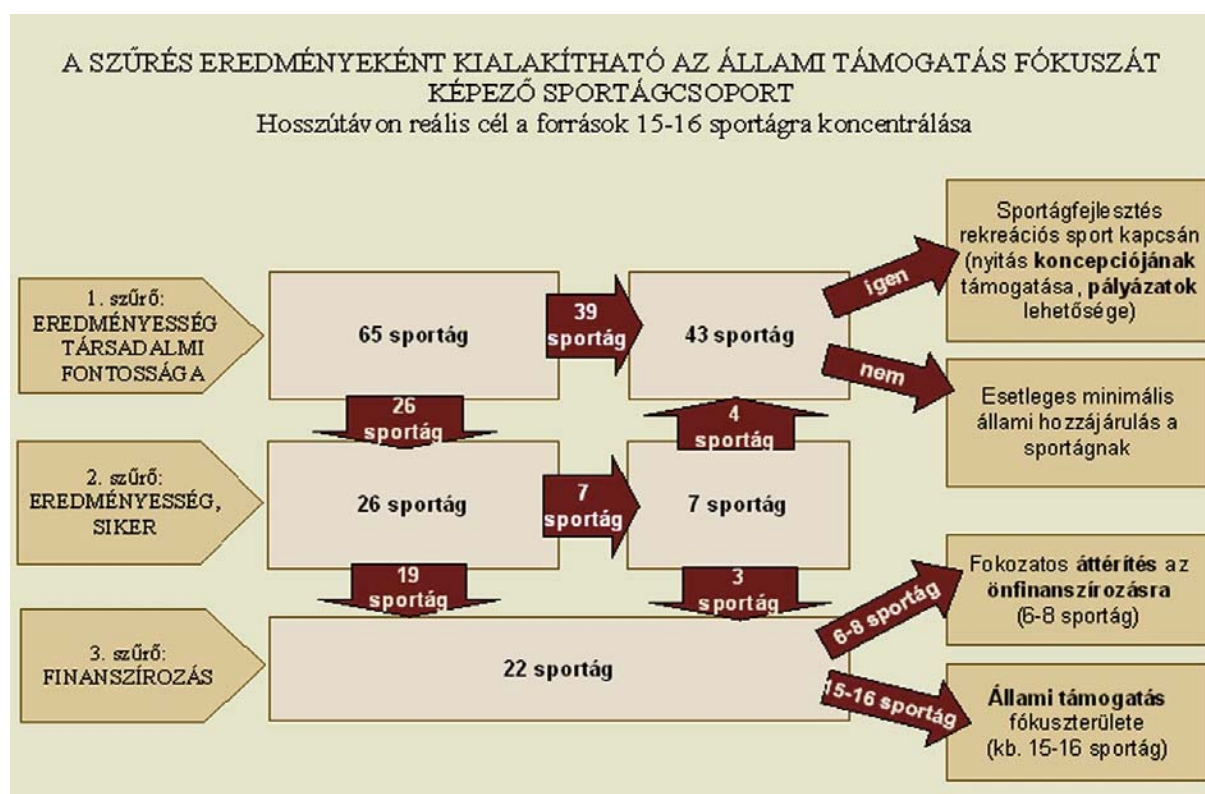
A vizsgálat 3 „szűrőt” tartalmaz ennek alapján szűri meg ill. válogatja ki a sportágakat és helyezi el a válogatás végén a támogatási kategóriába. Az első szűrő (társadalmi fontosság) azt vizsgálja, hogy eléri-e a sportág a társadalom minimális érdeklődési szintjét: ezen belül számba veszi a sportágat űző sportolók számát, az érdeklődők és támogatók számát valamint a sportág népszerűségét. Amennyiben a sportágnak az első szűrőn felmutatott eredménye negatív a sportág az első szűrő alszűrőjére kerül, ahol ismét osztályozzák, mégpedig úgy, hogy milyen a sportágnak a rekreációs sportra gyakorolt hatása. Ha ez a hatás nagy, akkor a sportág a rekreációs sportág kapcsán, pályázati úton kerülhet fejlesztésre és kaphat támogatást, ha viszont a hatás kicsiny akkor csak esetlegesen és minimális mértékben kaphat állami támogatást.

A második szűrőre (eredményesség, siker) azok a sportágak kerülnek, amelyek az első szűrőn pozitív eredményt tudtak felmutatni, azaz elérték a társadalmi érdeklődés minimális szintjét. A második szűrőn azt vizsgálják, hogy a milyen a sportág nemzetközi sikereinek mennyisége és minősége. Ha a sportág nem sikeres ezen a területen, a második szűrő alszűrőjére kerül, ahol azt a kérdést kell eldönteni, hogy várható-e a sportágtól a jövőben nemzetközi siker vagy sem. Ha nem várható siker a sportágtól, akkor visszakerül az első alszűrőre került sportágak csoportjába, ha várható siker, akkor viszont a harmadik szűrőre jut.

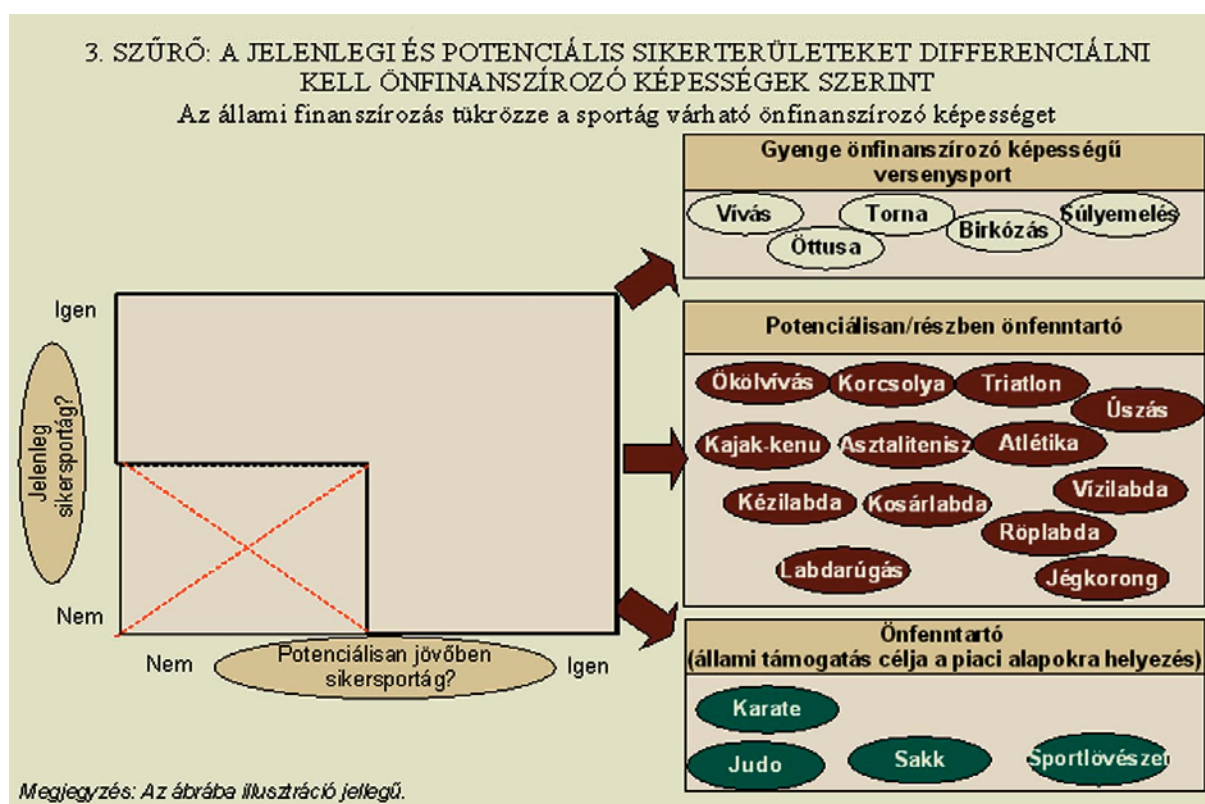
Azok a sportágak, amelyeknek nemzetközi sikerei mind mennyiségben mind minőségben megfelelőnek mutatkoztak a második szűrőn, szintén és közvetlenül a harmadik szűrőre kerülnek. A harmadik szűrő (finanszírozás) aszerint osztályozza az oda már eljutott sportágakat, hogy milyen a sportág önfinanszírozó képessége. Amennyiben a sportág önfinanszírozó képessége nagynak mutatkozik, akkor azért és olyan formában kap állami támogatást, hogy mielőbb elérje a teljes önfinanszírozó képességet, amennyiben a sportág önfinanszírozó képessége kicsiny akkor a nemzetközi eredmények további elérése érdekében – tudva, hogy nem képes önfinanszírozó lenni – kapja a támogatást, és ez legutóbbi sportágcsoport képezi a versenysportra fordított állami támogatás célterületét.

A következő ábra⁷⁷ a sportágakon végzett szűrés eredményét mutatja, egyelőre csak a sportágak egyes szűrési csoportoknak megfelelő számosságát jelezve.

⁷⁷ Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

Anélkül, hogy az analízis egyes lépcsőfokain végigmennénk, a következő ábrán⁷⁸ megmutatjuk azt, hogy a vizsgálat végeredményeként jelenleg mely sportágak milyen támogatási csoportba kerülnek, milyen kategóriájú költségvetési támogatásra számíthatnak.

⁷⁸ Hátteranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

2. A köztestületeknek és a szövetségeknek a jelenleginél nagyobb arányban kell majd hozzájárulniuk saját tevékenységük költségeinek fedezéséhez, valamint csökkenteniük kell adminisztrációs működési költségeik arányát.

A működési hatékonyság javításának, illetve a szolgáltatói szemlélet elterjesztésének érdekében a köztestületeknek és a versenysport szövetségeknek a jelenleginél nagyobb arányban kell hozzájárulniuk saját működésük költségeinek fedezéséhez. Ennek érdekében a Sportstratégiában az alábbi elvek⁷⁹ kerülnek meghatározásra:

- Maximalizálni kell, hogy a jelenleg nagyrészt közpénzből gazdálkodó szervezetek teljes bevételeinek hány százalékát teheti ki az állami támogatás. A megváltozott helyzethez való alkalmazkodásra időt biztosítva, ezt az arányt több lépésben, előre megadott menetrend szerint 5 év alatt kell elérni. A szövetségek esetében az állami támogatás 5 év múlva nem haladhatja meg a szövetség teljes bevételeinek 50 %-át. Ezt fokozatosan kell megkövetelni: 1. évben – max. 70 %; 2. évben – max. 65 %; 3. évben – max. 60 %; 4. évben – max. 55 %; 5. évben – max. 50 %. A szövetségek fele már jelenleg is teljesíti az 5 év múlva, kétharmada, pedig a 3 év múlva elvárt követelményeket. Ez a rendszer a jelenleg túlságosan nagymértékben állami támogatásra számító szövetségeket egyéb bevételi források megteremtésére, illetve a szolgáltató szemlélet megvalósítására ösztönzi.
- Amennyiben a támogatott szervezet általános, adminisztrációs működési költségei (programokhoz nem kötött: pl. irodabérlet, telefon, személyi bérek stb.) eléri az összes bevétel meghatározott százalékát, úgy további állami támogatás nem folyósítható. Hatékonyabb működés esetében a rendszer működtetése a teljes költségvetés maximum 15 %-a, azaz az adminisztrációs működési és személyi költségekre fordított összes kiadás nem érhetné el a szövetség teljes költségvetésének 15 %-át. Jelenleg ez az arány a szövetségek esetében átlagban 36 %. Ezt fokozatosan szükséges csökkenteni.
- A szövetségek esetében egységesen kerül meghatározásra az adminisztrációs jellegű működési költségre fordítható hányad. 5 év múlva az a szervezet kaphat állami támogatást, amely bevételeinek minimum 85 %-át közvetlen feladatai végrehajtására fordítja (pl. versenyrendszerre, válogatott versenyeztetésére, képzésre stb.), ezen belül is a kiadások minimum 30 %-a fejlesztésekre, sportágfejlesztésre fordítódik. Vannak jelenleg is hatékonyan működő szövetségek, melyek esetében a működési költség aránya megközelíti a 15 %-ot, azonban fejlesztésekre jelenleg elenyésző összeg fordítódik.
- A jelenlegi köztestületeket felváltó szervezetek esetében – a funkciók figyelembe vételével – egyedileg kerül definiálásra a megengedett működési költségszint. Az induló szint az újonnan létrejövő átfogó szervezet esetében nem haladhatja meg az eddig a területen tevékenykedő szervezetek összköltségvetésének 2002-2004 évi átlagát, a Magyar Olimpiai Bizottság és a Magyar Paralimpiai Bizottság és esetében – egy teljes olimpiai ciklust figyelembe véve – a 2001-2004 évek átlagát.

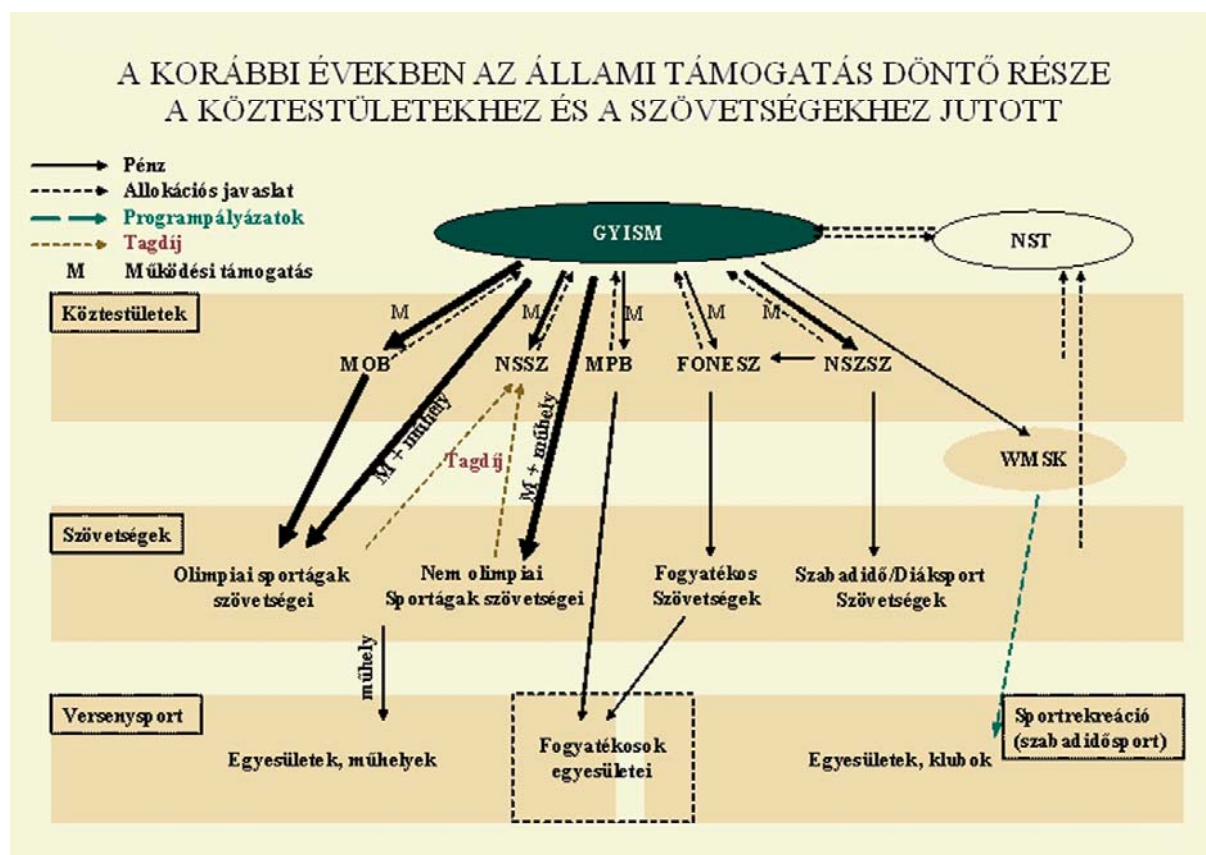
3. A rekreációs sportra fordítandó támogatások elosztásának esetében a rekreációs sporttal foglalkozó szervezetek által készített programok finanszírozása kerül a támogatás elosztásának középpontjába. A szervezetek pályázati rendszeren keresztül juthatnának támogatáshoz, továbbá a létesítményt működtető önkormányzatokat, iskolákat céltámogatással lehetne ösztönözni tornatermek és uszodáik megnyitására a rekreációs sport számára.

A rekreációs sport programjait tekintve a Sportstratégia elsősorban a közösségi sportot és hosszabbtávú elképzeléseket kívánja előnyben részesíteni: ezen belül a hosszabb időszakot átölelő (pl. éves) programokat, a kisebb egyesületek rendszeres sportolást biztosító

⁷⁹ Hátteranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

programjait, a kistéleplési, lakótelepi, hátrányos helyzetű csoportok, munkahelyi közösségek egyesületeinek fejlesztését szolgáló törekvéseket, a hagyományos klubélet visszaállítását szolgáló törekvéseket, a rendszeres felkészülést és részvételt igénylő sportrendezvényeket, a szabadidős versenyrendszer működtetését, valamint a nagy érdeklődést kiváltó rendezvények megszervezését preferálja.

A Sportstratégia szemléletesen mutatja be az alábbi ábrában⁸⁰ a sport finanszírozási rendszerének jelenlegi sémáját

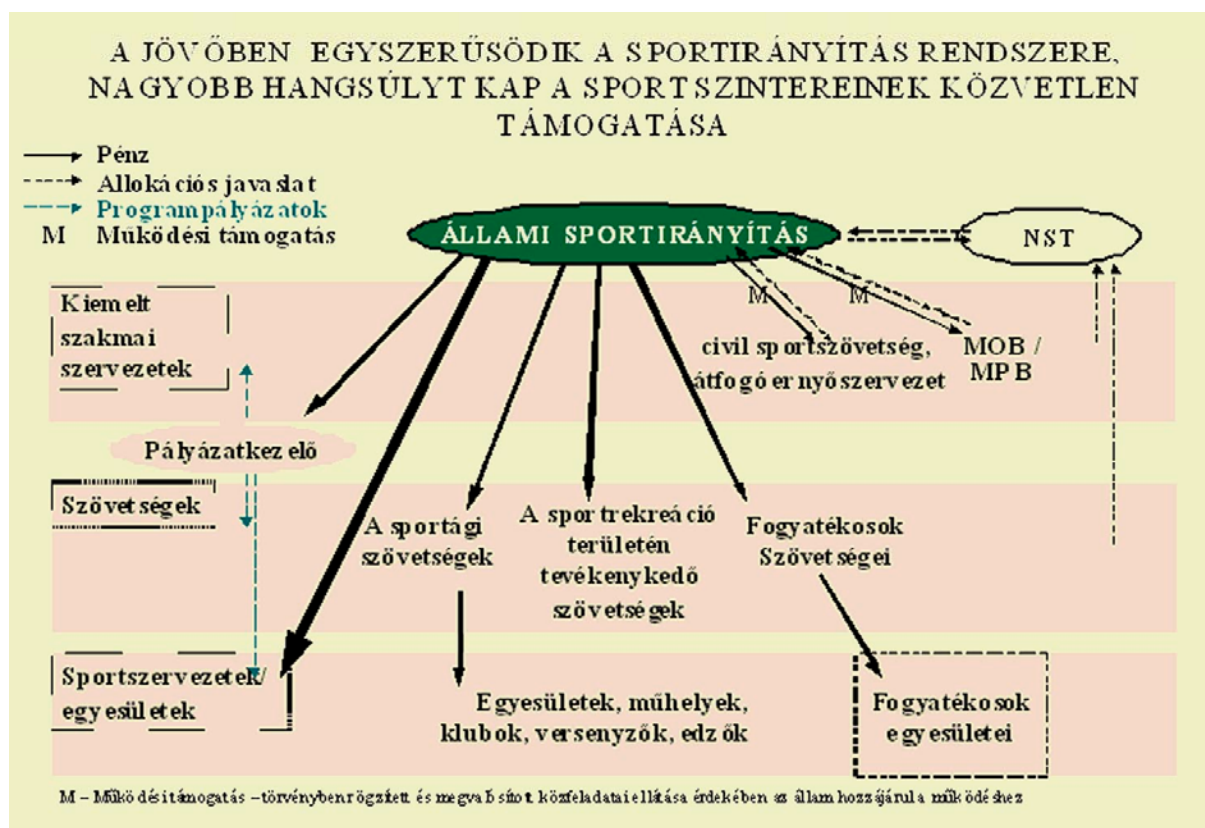
Az ábrából jól látszik a jelenlegi gyakorlat, hogy az állami támogatások a köztisztviselőkhez és a sportszövetségekhez kerülnek leosztásra, közvetlenül nem jutnak el a sportot aktívan művelő területekre, a sportegyesületekhez, vagy sportrekreációs tevékenységet végző szervezetekhez. Egyrészt a sport szervezésével és érdekképviseléssel foglalkozó szervezetek nagy száma miatt igen magas a rendszer működtetési költsége, másrészt a jelenlegi elosztási struktúra nem ösztönzi ezeket a szervezeteket a hatékonyságra és a külső források bevonására. A nyilvántartási és ellenőrzési rendszer hiányosságai miatt a működési költségek meghatározása nehézségeket okoz. A sportszféra átvilágítása során szerzett tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a szövetségeknek nyújtott támogatásoknak csak kis hányada jut el az egyesületekhez.

Ezen, a sport forrásainak elosztásában tapasztalható negatív jelenségek erősen összefüggnek a sportszférában kialakult szervezeti struktúrákkal. A szövetségek jelenleg szabadon dönthetnek el, mennyi pénzt és milyen célra juttatnak az egyesületeknek, illetve azt, hogy támogatják-e egyáltalán az utánpótlás nevelést, a rekreációs sportot, vagy a fogyatékosok integrációját.

A sportstratégia által javasolt finanszírozási rendszert bemutató másik ábra⁸¹ jól mutatja, hogy a költségvetési támogatás eljuttatásának közvetlen célterületét a jövőben az egyesületek,

⁸⁰ Hátteranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

versenyzők, edzők képviselik, az elosztás egyik új elemeként megjelenik a pályázati rendszer. A köztestületek és szövetségek jelen mértékű automatikus finanszírozása megszűnik, azonban a pályázatok keretében lehetőség nyílik minden szervezet, egyesület számára, hogy kidolgozott programjaira állami forráshoz jussanak.

Az ábrából vizuálisan is kitűnik, hogy sokkal egyszerűbb finanszírozási megoldást ajánl az előző ábrán bemutatott finanszírozási rendszerénél, mely egyszerűbb megoldás – azon lényegi elven túlmenően, hogy a jövőben a sport üzésének tényleges színtereit és résztvevőit kívánják közvetlenül támogatni – azzal az előnnyel is jár, hogy nagyobb a támogatás megkapásának kiszámíthatósága, javul a tényleges sporttevékenység anyagi hátterének tervezhetősége, és nem utolsósorban az államnak lényegesen jobb lehetőségei lesznek a támogatás felhasználásának ellenőrzésére.

A sport szervezeti rendszerének korszerűsítése

A sport jelenlegi irányítási rendszere, a közigazgatási rendszernek megfelelően, országos – megyei – települési tagozódáson alapszik. Az önkormányzati törvény értelmében a települési önkormányzat feladata a sport – a helyi közszolgáltatások körében – való támogatása, melyeket a sporttörvény (Stv 54.§) a feladatok felsorolásával részletez. Jelenleg ezekhez a feladatokhoz nincs kötött állami felhasználási normatíva rendelve, úgyhogy ezen feladatok ellátása az önkormányzati testülettől függ. A sportközigazgatásban a regionális és kistérségi szint jelenleg csupán informálisan, alkalomszerűen működik. A sportirányítás jelenleg tagolt, ugyanakkor nem decentralizált szervezeti felépítésű. A sport egyes területein – rekreációs sport (szabadidő sport), versenysport, olimpiai sportágak, fogyatékosok sportja, paralimpiai sportok – jelenleg egy-egy *központi* köztestület működik, melyek egymásnak inkább vetélytársai harcot folytatva az állami támogatás megszerzéséért, mintsem a sportcélokért együttműködő testületek.

⁸¹ Hátteranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

A Sportstratégia előzőkben már ismertetett céljai – elsősorban az, hogy a sporttevékenység tényleges végzésével kapcsolatos döntési mechanizmust decentralizálják, a döntési lehetőséget a sporttevékenységgel közvetlenül kapcsolatban álló szervezetekhez rendelik, valamint az új döntési mechanizmust támogató, a támogatást közvetlenül a sporttevékenység helyszínére irányító és a pályázati megoldásokra nagyobb hangsúlyt helyező új finanszírozási rendszer bevezetése – megkövetelik a sport szervezeti rendszerének átalakítását, és az ezzel kapcsolatos közigazgatási funkciók módosítását.

1. Az állami, sportvezetés fő funkciói a sport új szervezési rendszerében s következők lesznek:

A sport egyes területein a központi költségvetési források differenciált rendelkezésre bocsátásának, illetve a sporttevékenység feltételrendszerének biztosítása; a sporttal kapcsolatos kormányzati döntések előkészítése, valamint a döntések végrehajtása; a sportot érintő átfogó (kormányzati) koncepciók, programok kidolgozása, a megvalósításuk figyelemmel kísérése; a sport állami szabályozásának, jogszabályi feltételeinek kialakítása, folyamatos figyelemmel kísérése, a jogalkalmazás folyamatos figyelemmel kísérése és analízise; a sportban jelentkező önvészélyeztető, káros tendenciák visszaszorítása, a tiszta játék, a fair play érvényesítése kormányzati eszközökkel, ezzel összefüggésben a sportrendezvények biztonságának elősegítése; a nemzetközi együttműködés biztosítása, kapcsolattartás az önkormányzatokkal és a sport autonóm igazgatási szerveivel; a sporttal kapcsolatos egyes hatósági feladatok ellátása.

2. A sport felső vezetésének átszervezési megoldása és a fő feladatok:

A Sportstratégia megvalósítása során a szervezeti struktúra racionalizálása, a méretgazdaságossággal járó költséghatékonyság, a közös érdekképviselésben és együttes fellépésben rejlő szinergia érdekében a sport központi testületeinek összevonását célszerű elvégezni.

A jövőben a sport felső vezetését tekintve:

- a nemzeti paralimpiai bizottságot önálló szervezeti egységként a nemzeti olimpiai bizottságba (MOB) célszerű integrálni, egyúttal részben újra definiálni a MOB pontos feladatkörét,
- a nagyszámú köztestületek helyett a sport minden területét átfogó, hatékony szakmai és érdekképviselési civil ernyőszervezetre van szükség.

A Sportstratégia hangsúlyt helyez arra, hogy a sport egyes területeinek érdekei az integráció következtében ne sérüljenek. Az újonnan létrejövő, átfogó civil szervezetben meg kell lennie a fogyatékosok sportjával, diáksporttal, egyetemi és főiskolai sporttal, valamint a rekreációs célú sporttal kapcsolatos szakmai tevékenységeknek és ezek érdekképviselésének is.

A pénzelosztás sokszereplős rendszerét egyszerűsítve, az állam az alulról felfelé építkező rendszert kívánja támogatni. Amennyiben az alsóbb szintek igényt tartanak a felsőbb szervezeti egység érdekérvényesítő tevékenységére, akkor a számukra nyújtott szolgáltatások, a feladatok ellátása érdekében létrehozhatnak, fenntarthatnak szervezeteket, de akkor hozzájárulnak azok működésnek finanszírozásához is.

A szervezeti struktúra egyszerűsítése, a köztestületek számának csökkentése, illetve a szervezetek inkább szolgáltató központú szervezetté tétele, egyidejűleg megvalósítandó szervezési feladatai a Sportstratégiának.

3. A területi sportigazgatás új szervezetei, a regionális területfejlesztési tanácsok:

A Sportstratégia egy új egységes területi sportirányítási rendszer kialakítását tartja célszerűnek. A jelenleg nem, vagy csak esetlegesen működő megyei és kistérségi szervezetek helyett a sport regionális feladatait ellátó regionális sportfejlesztési tanácsok (RST)

megalakítását javasolja. A sportigazgatásban a régiók a NUTS II. statisztikai-tervezési régiókat jelentik, Magyarországon összesen hét ilyen régiót terveznek.

Az RST funkciója a sport terén a regionális tervezés, az általános (európai uniós, területfejlesztési) struktúrákhoz, szervezetekhez való kapcsolódás, vélemény-nyilvánítás, az egyes régiók sportszervezeteinek és sportszakembereinek összefogása, informálása, a rekreációs sporthoz kapcsolódó pályázati rendszernek regionális szintű kialakítása, elbírálása és ellenőrzése. Regionális szinten partnerség megteremtése más ágazatok szervezeteivel, vertikálisan pedig kapcsolattartás a központi sportirányítással és sportszakmai szervezetekkel.

Mivel csak az uniós régiók létrehozása után van mód a regionális sportfejlesztési tanácsok létrehozására, addig a meglévő megyei önkormányzati döntéshozatal és forráselosztás működik, és a megyei sport-szakigazgatási egység tölti be a középszintű döntés-előkészítő szerepet.

4. A kistérségi és települési sportigazgatás új szervezete és fő feladatai:

A kistérségi szintű feladatok alapvetően olyan szervezési feladatok ellátását jelentik, melyek a kistélepuslések (községek, falvak) sportjának fejlesztésére, a diáksport kistérségi szintű szervezésének segítésére, a kistérségi központ vonzáskörzeti funkcióinak kihasználására irányulnak. Célszerű olyan főállású kistérségi sportszervezők alkalmazása ezekre a feladatokra, akik kistérségi központ települési önkormányzatához telepítve látják el feladatukat.

A települési önkormányzatok feladata lényegében megfelel az Stv. 54.§ által előírtaknak, amit azonban az új sportfinanszírozási rendszer keretei között kell végrehajtaniuk. A helyi sportigazgatásnak információközvetítő, összegyűjtő, valamint a sportélet szervezetei közötti koordináló szerepe van.

Főbb feladataik:

- A lakosság sportolási lehetőségeihez a feltételek megteremtése, nem csupán a létesítményekkel, hanem rendezvényekkel, a civil szervezetek támogatásával (szabadidős egyesületek), velük együttműködésben.
- Létesítménygazdaként a kormányzat egyik legfontosabb partnere az építésben, rekonstrukcióban és fenntartásban. A helyi sporttevékenység természetbeni támogatása létesítmények biztosításával.
- A helyi sportegyesületek támogatásában, koordinálásában kulcsszerepet játszanak.
- Országos és nemzetközi jelentőségű sportesemények szervezésében való közreműködés.
- Az utánpótlás-nevelés támogatása sportiskolákon és egyesületeken keresztül.
- A helyi hagyományoknak, adottságoknak megfelelő sporttevékenységek, sportszervezetek támogatása a települési önkormányzat koncepciója szerint.
- A helyi és környékbeli vállalkozások ösztönzése – pl. a helyi adó bizonyos százalékanak sportba irányításával, társadalmi kapcsolatokkal – a sport támogatására.
- A helyi testnevelő tanárok, sportszakemberek, információval való ellátása.

A Sportstratégia egyéb változtatási tervei

A sportstratégia egyéb olyan feladatokat is meghatároz, amely a stratégiai feladatok elvégzéséhez szükségesek, ill. azok mellett fejlesztésük szükséges:

- Létrehozandó egy elektronikus rendszer – a Nemzeti Sportinformációs Rendszer – létrehozása és működtetése, mely alkalmas döntéselőkészítésre, ellenőrzésre, az

adatszolgáltatók saját adatainak kezelésére, egy nyilvános, Interneten elérhető adatbázis létrehozására, valamint a pályáztatás központi, elektronikus kezelésére.

- A sporttal kapcsolatos képzési és oktatási rendszert önálló rendszerként célszerű továbbfejleszteni. A felsőszintű szakemberképzés mellett intézményesíteni és rendszeressé kell tenni a gyakorló sportszakemberek továbbképzését. Ehhez biztosítani kell a jogszabályi háttérrel.

- A sportegészségügyet olyan irányban tartják célszerűnek fejleszteni, hogy az a versenysport kiszolgálásán kívül a rekreációs sport támogatására is szolgáljon.

A sportegészségügy mellett a sporttal kapcsolatos tudomány állami támogatású fejlesztése szintén célja a Sportstratégiának.

Összefoglalás, szükségessé váló jogszabály módosítási területek

A Sport XXI Nemzeti Sportstratégia a sport középtávú (2007 – 2013-ig terjedő időszakra vonatkozó, egyes területeken 2020-ig kitekintő) reformtervének célja a testkultúra és sport teljes rendszerében olyan változások végrehajtása, melynek eredményeként ez a nagy társadalmi rendszer teljesítményében, társadalmi szerepében, felépítésében, bel- és külföldi kapcsolati rendszerében az Unió átlagos színvonalára emeli az országot.

A test- és sportkultúra a nagy országos rendszerek csoportjába tartozik, és bár ezek között, talán a legkisebb, a benne végrehajtandó reform kivitelezése tanuló és gyakorló példája lehet annak, hogy a társadalom szempontjából sokkal kritikusabb nagy rendszerek, pl. az egészségügy, a társadalombiztosítás, a közlekedés stb. már égetően szükséges reformját hogyan kell előkészíteni és a gyakorlatban végrehajtani.

A Sportstratégia lényegi elemeinek bemutatásával – azon túl, hogy képet kívántunk nyújtani a sportkultúra igazgatási szervezetének és kezelésmódjának jövőben várható átalakulásáról – azt szerettük volna megbecsülni, hogy milyen jogszabályi változások szükségesek a Sportstratégiában megfogalmazott változások kivitelezéséhez.

Mindenekelőtt szükségesnek látszik magának a Sporttörvénynek (2004.évi I.tv.) a változtatása elsősorban a tervezett szervezeti és támogatás elosztási változások rögzítésére.

Be kell vezetni a törvénybe a sport köztestületeit felváltó, a sport összes területét átfogó civil ernyőszervezetet, meg kell fogalmazni feladatait, döntési jogköreit, létrehozásának, működésének, kapcsolati kötelezettségeinek és kapcsolati lehetőségeinek stb. szabályait.

Definiálni kell a Magyar Olimpiai Bizottság új feladatkörét, és azt, hogy ez a szervezet, amely csak egy versenyrendszer, az olimpia, működtetésével kapcsolatosan tevékenykedik hogyan kapcsolódik be a sport teljes szervezeti rendszerébe. Bár a MOB a sport szervezeti sémáját tekintve egy, a rendszerrel parallel tevékenykedő mellékágot képvisel, de mert a sportágak nagy részét megmozgató, legfontosabb nagy verseny szervezését végzi, a verseny szervezéssel kapcsolatos döntései, állásfoglalásai, ajánlásai a sportélet mindennapi területeire vonatkozóan is hatással vannak, ezért célszerű lenne a MOB-nak a sport mindennapos tevékenységéhez való kapcsolódási viszonyait egyértelműen rögzíteni.

A Magyar Paralimpiai Bizottság rendszerből való törlését el kell végezni, egyúttal meg kell szabni azt a feladatkört, amellyel a MOB ezt a funkciót átveszi.

A középszintű sportvezetésben új szervezet beiktatására kerül sor a regionális fejlesztési tanácsok létrehozásával, ezek kialakítására, felépítésére feladatkörére, döntési kompetenciáira, alá- és fölérendeltségi viszonyaira, kapcsolatrendszerére vonatkozóan az új rendszerbe illő meghatározás sorozat szükséges.

Módosul a kistérségi és települési sportigazgatás is, bevezetésre kerül a kistérségi sportszervezők rendszere, melyek rendszerbeli helyének definiálása mellett a módosult feladat és kötelezettségek kialakítására is sort kell keríteni.

Mivel a költségvetési támogatás rendszere megváltozik, a sport állami támogatásának pénzügyi rendszerével kapcsolatos törvényszakaszok újragondolása szükséges. Az új pályázati rendszer és az új pályázatkezelői szervezet kialakítása és feladatköre a törvénynek egy új részét kell hogy képezzék.

Nem utolsósorban természetesen módosulnak az állami feladatok is melyeket a törvényen szintén át kell vezetni.

A Sportstratégia olyan mérvű átalakításokat követel meg a sporttörvényen, hogy azt gyakorlatilag teljesen újra kell készíteni, tudomásom szerint ezt a munkát a Sportstratégiában javasoltak elfogadása után de még a 2007-évtől tervezett bevezetés előtt, 2006-ban el kívánják végezni.

A Sporttörvényen túlmenően az alacsonyabb rendű jogszabályokban is sok módosítást követelnek meg a Sportstratégiában javasolt változások. Így változtatások szükségesek

- a pénzügyi jogszabályokban,
 - az adózásra vonatkozó jogszabályokban,
 - az államigazgatási szabályokban,
 - az önkormányzati szabályozásban,
 - a szerencsejáték szabályozásában
- és az ezekkel kapcsolatban álló egyéb rendelkezésekben.

2. Melléklet WADA-KÓDEX

55/2004. (III. 31.) Korm. Rendelet

DOPPINGVÉTSÉGEK

„1. Tiltott anyagnak vagy származékának vagy markerjének jelenléte egy sportoló testéből származó mintában.

- Minden sportoló személyes kötelezettsége elkerülni azt, hogy tiltott anyag kerüljön a szervezetébe. A sportoló felelős bármilyen, a mintájában talált tiltott anyag, származék vagy marker jelenléteért. Ennek megfelelően nem szükséges annak bizonyítása, hogy szándékosság, önhiba, gondatlanság vagy tudatos használat terheli a sportolót.

2. Tiltott anyag vagy tiltott módszer használata vagy ennek kísérlete.

- Az, hogy a tiltott anyag vagy módszer használata sikeres volt-e, nem releváns.

Doppingvétséget követ el a versenyző, ha

„a) a testéből származó mintában jelen van a doppinglistán szereplő tiltott szer, annak származéka vagy markerje;

b) a doppinglistán szereplő tiltott szert vagy tiltott módszert használ, vagy a használatot megkísérli;

c) a mintaszolgáltatási kötelezettséget megtagadja, vagy a mintaszolgáltatás – azt követően, hogy a versenyző erről írásban értesítést kapott – a versenyző önhibájából elmarad, továbbá, ha a mintavétel rendjét nem tartja be, vagy a mintavételt egyéb módon akadályozza;

3. *A mintaszolgáltatási kötelezettség megtagadása vagy a mintaszolgáltatás elmaradása megfelelő indoklás hiányában – azt követően, hogy a sportoló az alkalmazandó dopping-szabályok szerint előírt értesítést kapott – vagy a mintavétel akadályozása egyéb módon.*

4. *Az ésszerű szabályokon alapuló – a sportolók versenyen kívüli rendelkezésre állására, ezen belül a sportoló hollétére vonatkozó – információk biztosítására, valamint teszten való részvételére vonatkozó követelmények megsértése.*

5. *A doppingellenőrzés bármely elemének manipulálása, illetve ennek kísérlete.*

6. *Tiltott anyagok vagy módszerek birtoklása*

- A versenyen kívüli tesztek esetén tiltott anyag vagy tiltott módszer birtoklása a sportoló által bárhol és bármikor, kivéve, ha a sportoló igazolni tudja, hogy a birtoklás tekintetében megfelelően jóváhagyott gyógyászati célú mentességet (gyógyászati célú használat) élvez, vagy más, elfogadható indoklást ad.

- A versenyen kívüli tesztek esetén tiltott anyag vagy tiltott módszer birtoklása a sportoló segítő csapata által egy sportolóval, versennyel vagy edzéssel összefüggésben bárhol és bármikor, kivéve, ha a sportoló segítő csapata igazolni tudja, hogy az adott sportolónál jóváhagyott gyógyászati célú mentessége (gyógyászati célú használat) alapján történik a birtoklás vagy más, elfogadható indoklást ad.

7. *Üzérkedés bármely tiltott anyaggal vagy tiltott módszerrel.*

8. *Tiltott anyag vagy tiltott módszer beadása a sportolónak vagy ennek kísérlete, avagy ebben való közreműködés, felbujtás, segítség, ennek leplezése vagy bármely más bűnsegédi, felbujtói közreműködés, mely doppingvétséggel vagy ennek Kísérletével függ össze.”*

d) *a versenyen kívüli rendelkezésre állásra, ezen belül a tartózkodási helyére vonatkozó információk biztosítására és a doppingellenőrzésen való részvételre vonatkozó, a doppingellenes szervezet szabályzatában meghatározott tájékoztatási követelményeket megszegi;*

e) *a doppingellenőrzést manipulálja, vagy azt megkísérli;*

f) *a versenyen kívüli doppingellenőrzés esetén tiltott szert birtokol, vagy azzal rendelkezik, illetve tiltott módszert alkalmaz, kivéve, ha igazolja, hogy gyógyászati célú mentességet élvez.”*

Doppingvétséget követ el a sportszakember, ha

„a) *a versenyen kívüli doppingellenőrzés esetén a versenyzővel összefüggésben tiltott szert birtokol, vagy azzal rendelkezik, kivéve, ha igazolni tudja, hogy az a versenyző engedélyezett gyógyászati célú mentességére figyelemmel történik;*

b) *a tiltott szert a versenyzőnek beadja vagy a tiltott módszert a versenyzővel összefüggésben alkalmazza, a tiltott szert a versenyző részére értékesíti, átadja, tiltott szer vagy módszer felhasználását, alkalmazását egyéb módon lehetővé teszi, illetve ezeket megkísérli;*

c) *a tiltott szer előállításához, megszerzéséhez, tiltott módszer alkalmazásához segítséget nyújt, abban közreműködik, illetve ezeket megkísérli;*

d) *a doppingellenőrzést manipulálja vagy azt megkísérli;*

e) *tudomására jut, hogy a versenyző doppingol, illetve valaki a versenyzőnek a doppingoláshoz segítséget nyújt, és ezt nem jelenti be a doppingellenes szervezetnek.”*

DOPPINGBÜNTETÉSEK

Eltiltás alkalmazása tiltott szerek és tiltott módszerek esetén:

A meghatározott szerek kivételével az eltiltás időtartama az 1. pont, a 2. pont és a 6. pont esetén

első vétség esetén: 2 év eltiltás.

második vétség esetén: élethosszig tartó eltiltás.

Meghatározott szerek:

„A tiltó lista meghatározhat olyan szereket, amelyek esetében különösen valószínű a doppingvétségek akaratlan elkövetése, így például olyan anyagok tekintetében, amelyek gyakori alkotóelemei gyógyszereknek, vagy meghatározhat olyanokat is, ahol igen valószínűtlen azok doppingszerként történő, sikeres alkalmazása. Azokban az esetekben, amikor a sportoló igazolja, hogy az ilyen jellegű szert nem a sportolói teljesítménye fokozásának céljával alkalmazta, az alábbiak alkalmazandók:

Első vétség esetén: Legalább figyelmeztetés és megrovás – amely nem jár a későbbi sporteseményektől történő eltiltással – és legfeljebb 1 (egy) év eltiltás.

Második vétség esetén: 2 (két) év eltiltás.

Harmadik vétség esetén: Élethosszig tartó eltiltás.

Eltiltás egyéb doppingvétségek esetén:

4. pont megsértése esetén az eltiltás időtartama 3 hónaptól 2 évig terjedhet annak a doppingellenes szervezetnek a szabályai szerint, amely által kezdeményezett vizsgálatot a sportoló megghiúsította, vagy amelynek a tartózkodási helyre vonatkozó tájékoztatás-kérését nem teljesítette. Ismételt megsértése esetén annak a doppingellenes szervezetnek a szabályai állapítják meg, amely által kezdeményezett vizsgálatot a sportoló megghiúsította, vagy amelynek a tartózkodási helyre vonatkozó tájékoztatás-kérését nem teljesítette.

A versenyzővel szemben kiszabható:

- Az a), b), c), e) és f) pontban meghatározott doppingvétség esetén versenyrendszerben szervezett versenyen való részvételtől eltiltás

első alkalommal 2 évre;

második alkalommal véglegesen.

- A d) pont szerinti doppingvétség esetén versenyrendszerben szervezett versenyen való részvételtől eltiltás

első alkalommal 3 hónaptól-2 évi időtartamra;

második és további alkalmakkor 2-4 évi időtartamra.

- A kormányrendeletben meghatározott, a doppinglistán szereplő meghatározott szereknek a versenyző szervezetében való jelenléte esetén:

első esetben szóbeli figyelmeztetés, írásbeli megrovás vagy versenyrendszerben szervezett versenyen való részvételtől legfeljebb 1 év időtartamú eltiltás;

második alkalommal két év időtartamú eltiltás;

harmadik vétség esetén végleges eltiltás.

A versenyzőre az eltiltás büntetés mellett:

a) az ideiglenes vagy végleges átigazolásból legfeljebb 2 év időtartamú kizárás büntetés,

b) a sportszövetség által adott kedvezmények legfeljebb 1 év időtartamra történő megvonása,

c) legfeljebb a hivatásos sportoló sporttevékenységből származó előző évi nettó átlagjövedelmének 6 havi összegét meg nem haladó pénzbüntetés szabható ki.

Sportszakemberrel szemben kiszabható:

- Az a) és d) pontban szereplő doppingvétség esetén a sportszakmai tevékenységtől eltiltás

első alkalommal 2 évre;

második alkalommal véglegesen.

A 3., vagy az 5. pont szerinti doppingvétségek esetén az eltiltás a tiltott szerek és tiltott módszerek jelenléte, illetve alkalmazása esetén alkalmazandó eltiltással azonos. 7. vagy 8. pont esetén az eltiltás időtartama 4 évtől egészen életfogytig terjedő eltiltásig terjedhet.

A kiskorú terhére elkövetett doppingvétség különösen súlyos vétségként kerül megítélésre, és amennyiben a sportolót támogató személy követi el a vétséget, nem a külön rögzített meghatározott anyag felhasználásával, akkor életfogytig tartó eltiltással sújtható. Továbbá, amennyiben az ilyen jellegű vétség doppingvétsége nemcsak a sportszabályzatokat sértik, akkor ezeket az illetékes közigazgatási, szakmai vagy bírói szervnek is jelenteni kell. Az eltiltás mellőzése vagy időtartamának csökkentése kivételes körülmények esetén: Ha a sportoló egyedi esetben igazolni tudja, hogy az 1. pont szerint elkövetett doppingvétség vagy a 2. pont szerinti tiltott szer vagy tiltott módszer használatának esetén nem terheli vétkesség vagy gondatlanság a doppingvétség elkövetésében, az egyébként alkalmazandó eltiltási időszak mellőzendő. Ha a tiltott szer, származéka, vagy markerje a sportoló szervezetéből származó mintában kimutatható, megsértve ezzel az 1. pontot (tiltott szer jelenléte), annak érdekében, hogy az eltiltás mellőzhető legyen a sportolónak azt is igazolnia kell, hogy a tiltott szer milyen módon került a szervezetébe.

Súlyos vétkesség vagy gondatlanság hiánya:

Az 1. pont, a 2. pont, a 3. pont, vagy a 8. pont esetén érvényesíthető. Ha a sportoló egyedi esetben igazolni tudja, hogy a fenti doppingvétségek elkövetésében súlyos vétkesség vagy gondatlanság nem terheli, akkor az eltiltás időtartama csökkenthető, de nem lehet kevesebb, mint az egyébként alkalmazandó időtartam fele. Ha az egyébként alkalmazandó eltiltási időtartam élethosszig szóló, a jelen cikkely alapján csökkentett időtartam nem lehet kevesebb 8 évnél. Ha a tiltott szernek, származékának vagy markerjének a jelenléte a sportoló szervezetéből származó mintában kimutatható, megsértve ezzel az 1. pontot (tiltott szer jelenléte), annak érdekében az eltiltás időtartama csökkenthető legyen a sportolónak azt is igazolnia kell, hogy a tiltott szer milyen módon került a szervezetébe.”

- A b) és c) pontban szereplő doppingvétség esetén a sportszakmai tevékenységtől eltiltás első alkalommal 4 évre;

második alkalommal végleges (akkor is ha kiskorú sérelmére követi el).

- Az e) pontban szereplő doppingvétség esetén sportszakmai tevékenységtől eltiltás első alkalommal 3 hónap- 2 évi időtartamra; második és további alkalmakkor 2-4 évi időtartamra.

- A kormányrendeletben külön meghatározott, a doppinglistán szereplő bizonyos szerek tekintetében elkövetett doppingvétség esetén:

első esetben szóbeli figyelmeztetés, írásbeli megrovás vagy legfeljebb a sportszakmai tevékenységben való részvételtől 1 évre történő eltiltás;

második alkalommal 2 év eltiltás;

harmadik alkalommal végleges eltiltás.

A sportszakemberre az eltiltás büntetés mellett:

a) A sportszövetség által adott kedvezmények legfeljebb egy év időtartamra történő megvonása;

b) legfeljebb a sportszakember szakmai tevékenységéből származó előző évi nettó átlagjövedelmének 6 havi összegét meg nem haladó pénzbüntetés

szabható ki.

Ha a versenyző a doppingeljárás során bizonyítja, hogy még gondatlanság sem terheli az a) vagy b) pontja szerinti doppingvétség elkövetésében, vele szemben az egyébként meghatározott eltiltás büntetés nem alkalmazható.

Ha a versenyző bizonyítja, hogy az a)-c) pont szerinti doppingvétség elkövetésében szándékoság nem terheli, az eltiltás büntetés legfeljebb az előírt időtartam felével csökkenthető, végleges eltiltás esetén azonban nem lehet kevesebb 8 évnél.

Irodalomjegyzék

A hivatkozott irodalom és hivatkozások jegyzéke

1. Pásztor Csilla: A Sporttörvény. Évfolyamdolgozat, IV. évf. KRE Jogi Kar. 2004. November. A dolgozat a sport jogi szabályozása során életbe lépett fontosabb jogszabályok kronologikus felsorolásán túlmenően a törvények lényegi tartalmi részeit is ismerteti, bemutatva a sportjog külföldi példákhoz, a belpolitikai igényekhez és a társadalmi elvárásokhoz kapcsolódó fejlődését, egészen a Sportról szóló 2004. évi I. törvényig, melyet részletesen analizál.
2. Pásztor Csilla: A Sporttörvény. Évfolyamdolgozat, IV. évf. KRE Jogi Kar. 2004. November. A dolgozat a sportról szóló 2004. évi I. törvényt részletesen vizsgálja és bemutatja az előző sporttörvényhez képest megvalósított változtatásokat, analizálja és ennek alapján indokolja a változtatások okait. További módosító javaslatokat tesz a törvényre vonatkozóan.
3. Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia (Tervezet), Budapest, 2005. április. Nemzeti Sport-hivatal. p. 32.
4. A háttéranyagok a következők:
 - a) Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához, Budapest, 2005. április. Nemzeti sporthivatal. P. 104.
 - b) Adatszolgáltatások a 166/2004 (V. 21) Kormányrendelet alapján: Adatszolgáltatás a Sportinformációs Rendszer részére; Létesítményfejlesztési adatszolgáltatás; Tanuszoda építési program adatszolgáltatás.
Az adatszolgáltatók: a sportszervezetek, a versenyrendszert működtető sportszövetségek, a sportköztestületek, a sportközalapítványok, a helyi önkormányzatok, a sportlétesítmények tulajdonosai.
 - c) Az Európa Terv keretében megvalósuló Sport Létesítményfejlesztési Program, amit a 1055/2004 (VI. 8) Kormányhatározat indított el.
5. A doping szó a dél-afrikai eredetű, ahol a kaffer törzsek nyelvén ez egy bódító, felfokozott idegi állapotot eredményező pálinkaféleség neve, melyet kultikus törzsi események során ittak. A szó a XIX. század végén került az angol nyelvbe, ahol lóversenyekkel kapcsolatban dope formában említene a korabeli írások. Napjainkban a doping fogalma: a doppinglista szerinti hatóanyagot tartalmazó teljesítményfokozó – vagy annak elfedését, illetve gyorsabb kiürítését elősegítő – szer, készítmény vagy élettani vegyület, továbbá a tiltólista szerinti módszer alkalmazása.
6. A MOB honlapján (www.MOB.hu) található információ
7. A MOB honlapja (www.MOB.hu) A doppingolás története az ókortól a római olimpiáig.
8. Az Egyezmény 1989 november 16.-án került elfogadásra Strasbourgban. Az Egyezményhez a Magyar Köztársaság 1990. január 29.-én csatlakozott (aláírta és ratifikálta) és hazánkban 1990. március 1-jén lépett hatályba. Az Egyezmény kihirdetése ill. közzététele hazánkban nem történt meg, eszerint bár a nemzetközi szempontból hatályban van, kötelező hazánkra, ugyanakkor a magyar joganyagnak nem része.
9. A 86/1998. (V. 6.) Kormányrendelet címe: A meg nem engedett teljesítményfokozó szerek, készítmények és módszerek használata tilalmának szabályai
10. WADA: Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 2003. március. p. 50.

11. A 2254/2003 (X. 15.) Korm. határozat alapján a sportminiszter kapott felhatalmazást az aláírásra.
12. A 2004.évi I. törvény 4.§. (3): „A doppingtilalomra és a doppingvizsgálatra vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg.”
13. Az 55/2004 (III. 31) Kormányrendelet címe: A doppingellenes tevékenység szabályairól.
14. Az 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet 2.§ (d) pontja szerint nemzeti doppingellenes szervezet: a doppingellenőrzési folyamat bármely részének kezdeményezésére, végrehajtására, vagy kikényszerítésére vonatkozó szabályok elfogadásáért és végrehajtásáért felelős Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület, továbbá a szövetségek és azon sportrendezvények szervezői, amelyek doppingellenőrzést végeznek a sportrendezvényen.
15. A nemzetközi szabályozás kötelező átvétele jogharmonizációs szempontból fontos és kötelező: fontos, hogy az aláírók mindegyike a doppingvétségek azonos listájára alapozza döntéseit, azonos legyen a bizonyítási teher, és ugyanazok legyenek a szankciói az azonos doppingvétségnek. Ennek az alapelvnek érvényesülni kell minden esetben, függetlenül attól, hogy nemzetközi, vagy nemzeti szervezet előtt, vagy éppen a Sport Választottbíróság előtt zajlik az eljárás,
16. A 13. cikkely 13.2.2. pontja nem szerepel a szó szerint alkalmazandó szabályok listáján, mivel olyan kötelező vezérelveket fektet le, melyek engednek bizonyos eltérést a doppingellenes szervezet szabályzatának kialakításánál. Itt az első osztályú sportolót érintő fellebbezésről van szó: olyan esetben amikor a 13.2.1. cikkely szerinti fellebbezésre nincs mód, a doppingellenes szervezet által önállóan kialakított szabályok szerint egy független és pártatlan testület előtt fellebbezhető meg a fegyelmi döntés.
17. A WADA Kódex 22. cikkelyéhez tartozó, a Kódexben szereplő kommentár erről a következőt mondja: „A legtöbb kormány nem lehet aláíró fél, illetve nem kötelezheti magát olyan magánjogi, nem kormányzati eszközök által, mint a jelen Szabályzat. A fenti okokból a kormányok nem kapnak felkérést a jelen szabályzat aláírására.
18. Ilyen kötelezettségvállalás típusra, kormányaláírás helyettesítésre, példa az UNESCO Testnevelésért és Sportért Felelős Miniszterek és Vezető Tisztségviselők 2003. január 9-10 között, Párizsban tartott kerekasztal konferenciájának egyezménye.
19. A nyilatkozat aláírása a 2254/2003. (X. 15.) Kormányhatározat alapján megtörtént.
20. WADA Kódex 22. cikkely
21. WADA Kódex 22. cikkely 22.1. pont.
22. A 2254/2003 (X. 15.) Korm. határozat alapján a sportminiszter kapott felhatalmazást az aláírásra.
23. A 2004. évi I. tv preambuluma
24. Az NDKT tagjai: a GyISM (ill. most a Nemzeti Sporthivatal), a Magyar Olimpiai Bizottság, a Magyar Paralimpiai Bizottság, a Nemzeti Sportszövetség, a Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége, a Sportegyesületek Országos Szövetsége és az Országos Sportegészségügyi Intézet egy-egy képviselője.
25. A WADA Kódex szerint az OMADC addig marad hatályban, amíg a NOB a WADA Kódexet el nem fogadja.
26. Nemzeti Doppingellenes Koordinációs Testület
27. Az 55/2004. (III. 31) Kormányrendelet 5.§.
28. Nemzeti Doppingellenes Stratégia 2005 július. Internet BM/NSH honlap, www.bm.hu.

29. Dr Fazekas Attila: A doppingellenes tevékenységgel összefüggő felelősségi kérdésekről a hazai és a nemzetközi normatív rendelkezések tükrében. Kézirat.
30. WADA Kódex 15. cikkely 1. pont. Eseményteszt.
31. NOB – Nemzetközi Olimpiai Bizottság; NPB – Nemzetközi Paralimpiai Bizottság
32. WADA Kódex 15. cikkely 3. pontja. Eredménykezelés, meghallgatás, szankciók.
33. WADA Kódex 15.3.1. cikkely kommentárja
34. A Kódex szó szerinti előírása az átvétel módjára vonatkozóan
35. Nemzeti Doppingellenes Stratégia, 2005. július, 1. sz. melléklet: A WADA Kódexben és a Rendeletben (55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet) alkalmazott doppingvétségek és a doppingbüntetések összehasonlítása. Internet BM/NSH honlap, www.bm.hu.
36. WADA Kódex: 21.1. cikkely
37. WADA Kódex: 21.2. cikkely
38. Nemzeti Doppingellenes Stratégia: A Függelék 3. ábrája.
39. Nemzeti Doppingellenes Stratégia: A Függelék 2. ábrája
40. Nemzeti Doppingellenes Stratégia
41. Az NDKT elnöke jelenleg a kormányrendelet alapján az NSH által delegált tag.
42. Pásztor Csilla: A Sporttörvény. Évfolyamdolgozat, IV. évf. KRE Jogi Kar. 2004. november.
43. Dr Rajmon Balázs: A „dopping” büntetőjogi szabályozásának lehetőségei. Magyar Jog. 2003. szeptember. p. 531.
44. A Cseh Köztársaság Büntető Törvénykönyve 218a) §. (1993. évi módosítás) „Egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki tizennyolcadik életévét meg nem haladó személynek ismételten, vagy nagyobb mennyiségben anabolikát, vagy egyéb anabolikus hatású szert – nem gyógyítás céljából – átad.
45. Dr Rajmon Balázs: A „dopping” büntetőjogi szabályozásának lehetőségei. Magyar Jog. 2003. szeptember. p. 531.
46. A gyógyszerek forgalmazásáról szóló 1976. augusztus 24-i törvény (AMG). Német szövetségi Köztársaság.
47. Csak a tiltott teljesítménycsökkentő szerek elleni egyezményben felsorolt, tiltott teljesítménycsökkentésre alkalmas szerekre vonatkozóan.
48. A sporttevékenység egészségügyi védelmének és a dopping elleni harc szabályairól szóló 2000. december 14-i törvény, No. 376. Olaszország.
49. A sportolók egészségének védelméről és a dopping elleni küzdelemről szóló 1999. Március 23.-i törvény, No. 99-223. Franciaország.
50. Anti-Dopping-Vorschrift in China.
<http://de.chinabroadcast.cn/21/2004/03/08/1@6363.htm> 2004. 09.25
51. Lehetséges elkövetési magatartások: „ország területére behoz, kivisz, átvisz, átad, kínál, forgalomba hoz, kereskedik”.
52. Az Alkotmánybíróság számos határozatában rámutatott arra, hogy „a törvényalkotónak a bűncselekményi tényállások meghatározásánál fokozott figyelmet kell fordítani a büntetőjogi beavatkozás elkerülhetetlenségére, a büntetőjog az állami hatalomgyakorlás legvégső eszköze lehet.”

53. A Btk. értelmező rendelkezése szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt az, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

54. A Btk. értelmező rendelkezése szerint üzletszerűen követi el a bűncselekményt az, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

55. Bűnszervezet: ha három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

56. 55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet 5.§.(1)/c.

57. 55/2004. (III. 31.) Kormányrendelet 3.§.(3)/c/ca, cb.

58. Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 14.3. cikkely

59. Nemzeti Doppingellenes Stratégia 2.5.

60. Itt kell megjegyezni, hogy amennyiben a doppingellenőr rendelkezik hatósági jogosítvánnyal a fitness termekben is ellenőrzéseket folytathat.

61. Az Rtv. idézett rendelkezésével összefüggésben szükséges megjegyezni, hogy folyamatban van az Rtv. módosítása, amely érinti a törvény 33. §-a (2) bekezdésének c) pontját is, ugyanakkor a módosítási javaslat ebben a tekintetben kizárólag arra irányul, hogy a vérvételre vonatkozó lehetőség szabályozása liberálisabbá vélik, amennyiben elmarad a véralkoholvizsgálat céljához kötöttség.

62. Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 21.1.3. cikkely

63. Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat 21.1.4. cikkely

64. Az Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottságának 2004. szeptember 14-én tartott bizottsági ülése. Jegyzőkönyv p. 47.

65. Az Országgyűlés Ifjúsági és Sportbizottságának 2004. szeptember 14-én tartott bizottsági ülésének jegyzőkönyve p. 40.

Mellékletek

1. Sport XXI Nemzeti Sportstratégia

2. Nemzeti Doppingellenes Stratégia

3. 55/2004 (III. 31) kormány rendelet

4. WADA Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat

6. Az NST 2005. április 1-i ülésén született a egy másik módosítási verzió, melyet a Nemzeti Sporttanács tagjai szavaztak meg, 11 igen és 4 ellenszavazattal: A sportköltségvetés tervezhetőségének biztosítása érdekében, a költségvetési törvényben meghatározott eredeti előirányzatokon rendelkezésre álló összegben felül a játékadókból származó bevételeknek az előző évi bevétel alapján tervezett közvetlen bevonása szükséges sportfinanszírozásba. A sporttörvény 2006. évi módosítása során a sorsolós szerencsejátékok adójának 12 %-a helyett 25 %-a, a TOTO játékadójának 100 %-a, a bukméker típusú játékok 50 %-a helyett 75 %-a kerüljön közvetlenül a pályázatkezelő Sportközalapítványhoz.”

7. Sport XXI Nemzeti Sportstratégia

8. Háttéranyag a Sport XXI Nemzeti Sportstratégiához

Az egyéb irodalom jegyzéke

Ficzere Lajos, Forgács Imre: Magyar Közigazgatási Jog, Oziris Kiadó, 2004

Ficzere Lajos, Forgács Imre: Magyar Közigazgatási Jog, Oziris Kiadó, 1999

Berényi Sándor: A kulturális közigazgatás, Magyar Közigazgatási Jog, 1999

Hajdú Péter: A közigazgatás korszerűsítése az önkormányzati sportirányításban, Magyar Közigazgatás, 6/2001

Molnár István: Testnevelés és sport az államigazgatásban, Magyar Közigazgatás 11/1990

Nagy Tamás: Sportirányítás Magyarországon, Köz- Politika, 9/2000

Rába Máté: Rendszertani és történeti szempontú jogszabály értelmezés a sportról szóló 1996. évi LXIV tv 27§-ra vonatkozóan, Parlamenti Levelek, 5/1999

Rózsáligeti László – Teth Csaba: A sport szerepe az önkormányzatoknál, Magyar Közigazgatás, 11/1995

Anti-Doping-Vorschrift in China, CRI

<http://de.chinabroadcast.cn/21/2004/03/08/1@6363.htm> 2004. 09.25.

A futball eladása a közönségnek, *Dénes Ferenc, Marketing & Menedzsment* (1998/3),

„A sport jót tesz Németországnak”, A Német Sportszövetség válaszai a jelenkor társadalmi kihívásaira (2003).

A magyar sport nemzetközi versenyképessége, *GYISM*, (2004).

A sport az állami és a civil szféra kapcsolatában a mai Magyarországon, *Bukta Zsuzsanna, Magyar Sporttudományi Szemle*, (2001).

A sportegyesületi szerkezet átalakulásának jellemzői napjainkban érvényesülő gazdasági és társadalmi változások következményeként, *Lang Elemér, Magyar Sporttudományi Szemle Különszám* (2000).

A sporttudomány helyzete és fejlesztésének stratégiai feladatai, *Dr. Mónus András, Magyar Sporttudományi Társaság*, (2004).

A sportrekreáció fejlesztését célzó elképzelések, *Dr. Ábrahám Attila*, (2004).

Amszterdami Szerződés, *Az Európai Unió állásfoglalása a sportról*, (1997).

Az Ifjúsági és Sportminisztérium stratégiai koncepciói, *ISM – SHÁT*, (2000).

Az önkormányzatok és a sport Sport és társadalom tanulmánykötet, *Bukta Zsuzsanna, szerk.: Földesiné Szabó Gyöngyi, Gáldi Andrea, Magyar Sporttudományos Társaság*, (2003).

Az utánpótlás-nevelés társadalmi környezete, *Bánáti Ferenc, INEX Stúdió*, (2002).

Béren kívül – ami jár, az jár, *Figyelőnet*, (2004. január. 9.)

Családszerkezet és fogyasztási struktúra, *Hoffmann Istvánné; Család és társadalom, Miniszterelnöki Hivatal Stratégiai Elemző Központ*, (2000).

Economic Impact of Sport, *Hong Kong Sports Institute, Research Department*, (2003).

Eurobarometer survey on sport in Europe, *European Commission*, (2004).

Európai Unió és a sport: Unió csatlakozás a sportban, *Nádori László, Bátorvi Viola, Dialóg Campus*, (2003).

Excercise for Helth and Money, *Hong Kong Sports Institute, Research Department*, (2001).

Fehér Könyv, Helyzetkép a magyar sportról, *dr. Frenkl Róbert – Gallov Rezső*, (2002).

Game Plan: a strategy for delivering Government's sport and physical activity objectives, *the Strategy Unit, UK Prime Minister's Office*, (2002).

Idősek közösségeinek mozgáskultúrája, *Némethné Jankovics Györgyi, Szenior 2003 Kft – ügyvezető igazgató*.

Ifjúság 2000. Tanulmányok I, *Nemzeti Ifjúságkutató Intézet, Szabó Andrea, Bauer Béla, Laki László* (2002).

Iskolás gyermekek egészségmagatartása, *Országos Gyermkegészségügyi Intézet, Nemzeti Drogmegelőzési Intézet, Szerk.: Aszmann Anna*, (2003).

Iskolás korú fiatalok sporttal kapcsolatos attitűdjei, *Mobilitás – Ifjúságkutató Iroda*, (2004).

Jelentés a gyermekek és az ifjúság helyzetéről, *GYISM*, (2002),

Különböző életkörülmények között élő 9–14 éves fiúk testi felépítése, testösszetétele és motorikus teljesítménye, *Tatár András, PhD értekezés*, (2004).

Magyar Sporttudományi Szemle, Kutatási beszámoló 2000–2002, *Magyar Sporttudományi Társaság*, (2004).

Módszer és gyakorlat – A nonprofit statisztika 10 éve, *Központi Statisztikai Hivatal kiadvány*, Budapest, (2003)

Nemzeti Sportstratégia, Irányelvek, *dr. Frenkl Róbert – Gallov Rezső*, (2002).

Nonprofit szervezetek Magyarországon, *KSH kiadványok*, (1993–2001).

Önkormányzatok főbb pénzügyi-, ellátottsági mutatói és ingatlanvagyon-kataszter adatai, *Belügyminisztérium*, (2000).

Összehasonlító elemzések, „Az utánpótlásnevelés társadalmi környezete” és az „Iskolai labdarúgás helyzete”, *Bánáti Ferenc, INEX Stúdió*, (2004).

Sport és a magyar társadalom, *Laki László, „Helyzetben” Tanulmánykötet, A Nemzeti Sportstratégia elé*, Bp. (1998).

Sport és társadalom tanulmánykötet. Szerk.: *Földesiné dr. Szabó Gyöngyi, Gál Andrea, Magyar Sporttudományi Társaság*, (2003).

Sport in the Member States, *European Commission*, (1992).

Sportfinanszírozás Európában – Kitekintés, *GYISM – EINF*, (2004).

Sportkutatás 2004, *GfK Hungária Piackutató Intézet*, (2004).

Sportolási szokások Magyarországon 2003-ban, *Szonda Ipsos*, (2003).

Sport + üzlet = sportüzlet?, *András Krisztina, Tudásalapú társadalom, tudásteremtés – tudástranszfer, értékrendváltás, IV. Nemzetközi (Jubileumi) Konferencia, I. kötet*,

Szegények a gazdagok is, Helyzetkép a magyar sport gazdasági állapotáról, *Nagy József*, (2002).

Szektor születik II., Összefoglaló egy nemzetközi nonprofit kutatás második szakaszáról, *Salamon Anheier, szerk.: Sebestény István, Civitalis Egyesület, Budapest*, (1999).

Tájékoztató az Ifjúsági és Sportbizottság részére az iskolai testnevelés, diáksport, valamint a sportszakember-képzés, továbbképzés és a sporttudomány-kutatás helyzetéről, *GYISM, OM*, (2002).

Televíziós sportműsorok nézettségi elemzése, *Urbán Ágnes, AGB Hungary adatbázis*, (2000).

Testnevelő tanárok a népegészségügyi program sikeréért – tájékoztató, *Magyar Testnevelő Tanárok Országos Egyesülete*, (2003).

The Health Benefits of Sport, *Hong Kong Sports Institute, Research Department*, (2001).

The LTAD Model, Faster Higher stronger, *Istvan Balyi*, (2002).

Two players – One Goal, *Sport in the European Union, Meyer & Meyer*